

**T.C.
TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ
MARKALAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI**

**GARANTİ MARKASI VE ORTAK MARKA KAVRAMLARININ
İNCELENMESİ,
TÜRKİYE DÜZENLEMELERİNİN
AB VE ABD DÜZENLEMELERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI**

UZMANLIK TEZİ

MELİKE YILMAZ

ANKARA, 2015

**T.C.
TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ
MARKALAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI**

**GARANTİ MARKASI VE ORTAK MARKA KAVRAMLARININ
İNCELENMESİ,
TÜRKİYE DÜZENLEMELERİNİN
AB VE ABD DÜZENLEMELERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI**

UZMANLIK TEZİ

MELİKE YILMAZ

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. FERHAT CANBOLAT**

ANKARA, 2015

ÖNSÖZ

“Garanti Markası ve Ortak Marka Kavramlarının İncelenmesi, Türkiye Düzenlemelerinin AB ve ABD Düzenlemeleriyle Karşılaştırılması” isimli bu çalışmada uluslararası ticaretin gelişmesiyle giderek önemi artan garanti markası ve ortak marka kavramları incelenmiştir. Bu kapsamda Türkiye’deki mevzuatla birlikte başvuru değerlendirme kriterleri araştırılmış, AB Topluluk Markası düzenlemeleri ve ABD Federal düzenlemeleri ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında oluşturulan yorum ve öneriler özetlenmiştir. Bu çalışmanın konuyla ilgili araştırmalar için faydalı bir kaynak olmasını dilerim.

Tezin hazırlanması sürecinde yapıcı yorumları ve incelemeleri ile beni yönlendiren tez danışmanım Doç. Dr. Ferhat CANBOLAT’a, değerli bilgileri ve yorumları için TPE marka uzmanları Mustafa DALKIRAN, Gonca ILICALI, Serap TEPE BALABAN, Neşe İLOĞLU, marka uzman yardımcısı Dilan KARATEPE ve çalışma boyunca desteğini esirgemeyen sevgili annem Safiye YILMAZ’a teşekkür ederim.

Melike YILMAZ

Ankara, 2015

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	II
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	2
MARKA VE GARANTİ MARKASI İLE ORTAK MARKA KAVRAMLARI.....	2
1. Tarihsel Gelişim	2
2. Marka Kavramı ve İşlevleri	5
2.1 Kaynak Gösterme.....	8
2.2 Ayırt Edicilik.....	8
2.3 Kaliteyi Garanti Etme	8
2.4 Reklam	9
2.5 Alıcıyı Çekme-İtibar	9
3. Garanti Markası ve Ortak Marka Kavramları	10
3.1 Garanti Markası.....	10
3.1.1 Garanti Markasının Tanımı ve Türkiye Mevzuatındaki Yeri	11
3.1.2 Garanti Markasının Benzer İşleve Sahip Kavramlarla İlişkisi.....	14
3.1.2.1 Coğrafi İşaret.....	14
3.1.2.2 Standart İşaretleri	20
3.2 Ortak Marka	20
3.2.1 Ortak Markanın Tanımı ve Türkiye Mevzuatındaki Yeri.....	21
3.2.2 Ortak Markanın Benzer İşleve Sahip Kavramlarla İlişkisi	22
3.2.2.1 Bireysel Marka (Ticari Marka/Hizmet Markası)	22
3.2.2.2 Grup Markası	23
3.2.2.3 Garanti Markası.....	24
4 Garanti Markası ile Ortak Markada Tescil ve Koruma.....	25
4.1 Tescil	25
4.2 Koruma.....	26
4.2.1 Tescilden Önce Koruma.....	26
4.2.2 Tescilden Sonra Koruma.....	28
4.2.3 Tescil Süresinin Dolmasından Sonra Koruma	31
4.3 Garanti Markası ve Ortak Marka Tescil Süreci	31
4.4 Garanti Markası ve Ortak Marka Teknik Yönetmeliği	32
4.5 Garanti Markası ve Ortak Marka Başvurularının Değerlendirilmesi.....	35
4.5.1 Garanti Markası Başvurularının Değerlendirilmesi	36
4.5.2 Ortak Marka Başvurularının Değerlendirilmesi.....	38
5 Garanti Markası ve Ortak Markanın Tescil Sonrası İşlemleri	38
5.1 Garanti Markası ile Ortak Markanın Devri ve Lisansı	39
İKİNCİ BÖLÜM.....	41
AVRUPA BİRLİĞİ'NDE GARANTİ MARKASI VE ORTAK MARKA KAVRAMLARI.....	41
1.Genel Olarak Avrupa Birliği Marka Mevzuatı	41
2. Topluluk Ticari Markası Kavramı	45
3. Topluluk Ortak Markası Kavramı	45

4	Topluluk Ortak Markasında Tescil ve Koruma	54
4.1	Tescil	54
4.2	Koruma.....	54
4.2.1	Tescilden Önce Koruma.....	54
4.2.2	Tescilden Sonra Koruma.....	55
4.3	Topluluk Ortak Markası Tescil Süreci.....	59
4.4	Topluluk Ortak Markası Teknik Yönetmeliği.....	61
4.5	Topluluk Ortak Markası Başvurularının Değerlendirilmesi	63
4.5.1	Topluluk Ortak Markalarının Niteliği.....	64
4.5.2	Sahiplik	65
4.5.3	Mutlak Ret Nedenleri ile İlgili Hususlar.....	66
4.5.3.1	Tanımlayıcı İşaretler	67
4.5.3.2	Doğasına Göre Yanıltıcı Özellik.....	68
4.5.3.3	Kamu Düzeni ve Ahlaka Aykırı Teknik Yönetmelik	69
5	Topluluk Ortak Markasının Tescil Sonrası İşlemleri.....	71
5.1	Topluluk Ortak Markasının Lisansı	71
6	Türkiye ile Karşılaştırma.....	72
6.1	Mevzuat Karşılaştırması.....	72
6.2	Tescil Prosedürü Karşılaştırması	73
6.3	Koruma Karşılaştırması	76
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		77
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE GARANTİ MARKASI VE ORTAK MARKA KAVRAMLARI.....		77
1	Genel Olarak ABD Marka Mevzuatı	77
1.1	ABD Marka Kanunu, Uygulama Kuralları ve Federal Yasalar	78
2	SERTİFİKA MARKASI VE ORTAK MARKA KAVRAMLARI.....	83
2.1	Sertifika (Belgelendirme) Markası.....	83
2.2	Ortak Marka	87
3	Sertifika Markası ile Ortak Markada Tescil ve Koruma.....	88
3.1	Tescil	88
3.2	Koruma.....	89
3.2.1	Ulusal Düzeyde Koruma	90
3.2.1.1	Kanıtı Dayanan Karineler.....	90
3.2.1.2	Uyarı İşlevi.....	90
3.2.1.3	Zararlar	91
3.2.2	Eyalet Bazında Marka Koruması	91
3.2.2.1	Eyalet Ticari Marka Düzenlemeleri.....	92
3.2.2.2	Yanıltıcı Ticari Uygulamalar Düzenlemeleri.....	92
3.2.2.3	Eyalet Sulandırma Düzenlemeleri.....	92
3.2.3	Tescilden Önce Koruma.....	93
3.2.4	Tescilden Sonra Koruma.....	93
3.2.5	Tescil Süresinin Dolmasından Sonra Koruma	94
3.3	Sertifika Markası ve Ortak Markada Tescil Süreci.....	95
3.4	Teknik Yönetmelik.....	95
3.5	Sertifika Markası ve Ortak Marka Başvurularının Değerlendirilmesi	98
4	Sertifika Markası ve Ortak Markanın Tescil Sonrası İşlemleri	101
5	Türkiye ile Karşılaştırma.....	102
5.1	Mevzuat Karşılaştırması.....	102

5.2 Tescil Süreci Karşılaştırması	104
5.3 Koruma Karşılaştırması	105
SONUÇ	106
KISALTMALAR	110
TABLO LİSTESİ	112
KAYNAKÇA	113
İNTERNET KAYNAKLARI	116

ÖZET

Uluslararası ticaretin gelişmesiyle ürün veya hizmetlerin kökenini gösteren bireysel ticari markalar ya da bireysel hizmet markalarının tek başına kullanımı tüketici kitlesinin ürün ya da üreticilerle ilgili bilgi sahibi olması için yeterli olmamaya başlamıştır. Bu nedenle bu markaların yanı sıra ürün ve hizmetlerin bazı özelliklerini garanti eden garanti veya sertifika markaları ile belirli bir grubun üyelerince bu grubun ilkeleri kapsamında kullanılan ortak markaların ticarete yaygınlaşması söz konusu olmuştur. “Garanti Markası ve Ortak Marka Kavramlarının İncelenmesi, Türkiye Düzenlemelerinin AB ve ABD Düzenlemeleriyle Karşılaştırılması” isimli bu çalışmada Türkiye’de garanti markaları ve ortak markalarla ilgili düzenlemeler incelenmiştir. Bu düzenlemelerin uluslararası alandaki genel çerçeve bağlamında değerlendirilmesi amacıyla Avrupa Birliği’nin Topluluk marka mevzuatı ile Amerika Birleşik Devletleri’nin federal marka düzenlemeleri özetlenmiş ve Türkiye ile bu ülkeler arasında kıyaslama yapılmıştır. Küreselleşen ekonomilerin getirisi olarak her üç sistemdeki düzenlemelerin genel olarak birbiriyle uyumlu olduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte üç sistemdeki ayrıntılara dayalı farklılıklar dikkate alınmış ve bu farklılıklar çalışmanın sonuç bölümünde özetlenmiştir.

ABSTRACT

In conjunction with improvement of international trade, mere use of individual trademarks or service marks has become insufficient for information of the consumers about products or producers. Therefore as well as those marks, guarantee or certification marks that guarantee some qualifications of goods and services and collective marks used by members of a group within the scope of principles of the group became commonly used in trade. In this study, named as “Analyze of the Guarantee Mark and Collective Mark Concepts, Comparison of Turkey’s Provisions with EU’s and USA’s Provisions”, provisions in Turkey about guarantee marks and collective marks were investigated. In order to make a review within the context of general frame in international area about those provisions, EU’s Community trademark regulations and USA’s federal trademark regulations were summarized then comparison was made between Turkey and those countries. It was observed that as a return of globalizing economies, provisions of each system are generally compatible with each other. However some differences of the three systems based on details were marked and summarized in the conclusion part of the study.

GİRİŞ

Marka kavramı genel olarak bireysel marka tanımını akla getirir çünkü ekonomik faaliyetlerde en yaygın kullanılan marka türü bireysel markadır. Bu nedenle bireysel markalar çok çeşitli ihtilaflara konu olarak yargı kararlarında sıklıkla yer alır. Üretilen mal ve hizmetlerin üreticilerin de ayırt edilmesini sağlaması nedeniyle ilgili pazardaki her bir üretici marka kullanımı yoluyla sektörde bilinirliğini artırma çabasıdır.

Günümüzde birliğe aidiyeti gösteren ortak markalar (kollektif markalar, toplu markalar, birlik markaları) ve belirli kalite standartlarına sahip olmayı gösteren garanti markaları (belgelendirme markaları, sertifika markaları) ile bu uygulama devam etmektedir. Türkiye, Fransa, İsviçre, Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde her iki marka türü ayrı ayrı ele alınmaktayken, AB'ne ait Topluluk ortak markası düzenlemesi her iki marka türünü aynı isim altında ele almaktadır. Türkiye'nin marka mevzuatı AB ile uyumlaştırma çalışmaları kapsamında düzenlendiğinden büyük ölçüde AB mevzuatı ile uyumludur. Bununla birlikte garanti markaları ve ortak markalarla ilgili şartlar aynı bölüm altında fakat hem ortak hem farklı maddeler altında düzenlenerek detaylandırılmıştır.

Bu çalışmada garanti markaları ve ortak markalar bağlamında Türkiye ve AB mevzuatlarına ek olarak ABD mevzuatı incelenmiş ve her iki sistemin Türkiye ile kıyaslaması yapılmıştır. Çalışma, her bir ülkenin incelendiği üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde Türkiye mevzuatı ve garanti markaları ve ortak markalarla ilgili başvuru değerlendirme kriterleri incelenmiştir. İkinci bölümde AB düzenlemeleri, üçüncü bölümünde ABD düzenlemeleri incelenerek her iki bölümün sonunda Türkiye ile mevzuat, tescil süreci ve koruma karşılaştırması yapılmıştır. Bu incelemelere dayanılarak ulaşılan benzerlik ve farklılıklar sonuç bölümünde özetlenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

MARKA VE GARANTİ MARKASI İLE ORTAK MARKA KAVRAMLARI

1. Tarihsel Gelişim

1883 yılında imzalanan Sınai Mülkiyetin Himayesine Mahsus Milletlerarası Bir İttihat İhdas Edilmesine Dair Paris Sözleşmesi (Stockholm Metni)¹ devletler arasında bu alandaki uyumlaştırma çalışmalarının ilk örneğidir. Sonrasında ise Madrid Anlaşması, Madrid Protokolü, Nis Anlaşması, Viyana Anlaşması ve Marka Kanunu Anlaşması gibi düzenlemeler ile markanın uluslararası alanda korunması çalışmaları devam etmiştir. Dünya Ticaret Örgütü Anlaşması'nın fikri ve sınai haklarla ilgili düzenlemeler içeren 1C eki, Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması (TRIPS) de bu alanda önemli düzenlemeler içerir.² Bu düzenlemelerin tümünde Türkiye de taraftır.

Birçok ülkede 90'lı yıllara kadar 19. yüzyıla ait marka mevzuatı uygulanmaktaydı. Bu durum AB'ye üye devletler için AB tarafından çıkarılan 89/104 sayılı Marka Direktifi ve 40/94 sayılı Marka Tüzüğü ile değişti. 1995 yılında kabul edilen TRIPS Anlaşması ile birlikte taraf devletlerin mevzuatları güncellenmiştir. Günümüzde Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi ve Tüzüğü esasla ilgili önemli değişiklikler içermemekle birlikte güncellenmiş durumdadır. 89/104 sayılı Direktif'in yerini 2008/95 sayılı Direktif, 40/94 sayılı Topluluk Marka Tüzüğü'nün yerini ise 207/2009 sayılı Tüzük almıştır. Türkiye ise AB ile yapılan Gümrük Birliği Anlaşması ve Ortaklık Konseyi kararı doğrultusunda bu günkü mevzuatını

¹ Bundan böyle Paris Konvansiyonu ile ilgili Stockholm Sözleşmesi olarak belirtilecektir.

² Kaya, Arslan, Marka Hukuku, Arıkan Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2006 s.2.

oluşturmuştur. ABD’de ise AB ile farklılık gösteren İngiliz hukuk sistemi benimsenmiş olmakla birlikte Madrid Protokolü, TRIPs Anlaşması gibi uluslararası düzenlemelerin etkisiyle AB ile kısmen uyumlaştırma gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak hemen hemen her ülkede marka kanunları birbirine çok benzemektedir. AB mevzuatı ile uyumlulaştırma çalışmaları ile birlikte TRIPs Anlaşması’nın etkileri ve uluslararası şirketlerin faaliyetlerinin yaygınlaşması, benzer marka uyuşmazlıkların farklı ülkelerde benzer şekilde çözülmesi beklentisini doğurmuştur. Bu nedenle mevzuatın uyumlulaştırılmasına ek olarak mahkeme kararlarının da uyumlu olması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmanın konusu olan garanti markaları ve ortak markalar bağlamındaki uluslararası düzenlemeler ise bu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ilgili konular altında değinilecek olan Paris Konvansiyonu ile ilgili Stockholm Sözleşmesi’nin 7bis maddesi, TRIPs Anlaşması’nın 21. maddesi, AB 207/2009 sayılı Tüzüğü ve AB’nin 2008/95 sayılı Direktifidir.³

Türkiye’de marka hukuku alanında ilk mevzuat 1872 yılında oluşturulan Alâmet-i Farika Nizamnamesidir. Daha sonra 1888 yılında Fabrikalar Mamulâtı ile Eşyayı Ticariyeye Mahsus Alâmet-i Farikalara Dair Nizamname yürürlüğe girmiş ve 1872 tarihli nizamnamenin yerini almıştır. Her iki düzenleme de 1857 yılında Fransa’da kabul edilen Markalarla İlgili Kanun’dan uyarlanmıştır. Bu nizamnameyi Cumhuriyet döneminde 1928 yılında 10 Mart 1296 tarihli İhtira Beratı Kanunu ile 28 Nisan 1304 tarihli Alâmet-i Farika Nizamnamesi’nin Suret-i Tatbiki Hakkında Talimatname izlemiştir. 1955 yılında ise markalar için önemli hükümler içeren Sınai Mülkiyet Mevzuatının Tatbik Suretini Gösterir Talimatname çıkarılmıştır. Aynı yıl 6591 sayılı Kanun ile markaların tescil edilmeden önce İktisat ve Ticaret Bakanlığı tarafından incelenmesi şartı konulmuştur. Bu önemli değişiklikle ön inceleme tescil sistemi geçerli olmuştur. Kanunun birinci maddesini teşkil eden bu şart bu gün geçerli olan 556 sayılı KHK’de 7/1-b maddesinde düzenlenen ayırt edilemeyecek derecede benzerlik durumundaki tescil engelini ifade etmektedir.

³ Altay, Sıtkı Anlam / Ayoğlu, Tolga/ Yasaman, Hamdi / Yusufoglu, Fülürya / Yüksel, Sinan, **Marka Hukuku 556 Sayılı KHK Şerhi, Cilt II**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004, s. 982.

1965’de ise 551 sayılı Markalar Kanunu ile uluslararası düzenlemelerle birlikte 1890 tarihli İsviçre Fabrika-Ticaret Markaları ile Menşeye İşaretlerinin Korunmasına İlişkin Federal Kanun’un 1939 yılında değiştirilmiş şekline yararlanılarak Alâmet-i Farika Nizamnamesi yürürlükten kaldırılmıştır. Aynı yıl çıkarılan Sınai Mülkiyet Hakları ile İlgili Hususlar Hakkında Yönetmelik ile tescil edilen markalar ile ihtira beratları için Resmi Sınai Mülkiyet Gazetesi’nin çıkarılması şartı getirilmiştir.

551 sayılı Markalar Kanunu’nda markanın tescil edilmesinden önce üçüncü şahıslara itiraz hakkı getirilmemişti. Ancak tescilden sonra dava yoluyla tescilin kaldırılması mümkün olabilmekteydi. Ek olarak tescilli bir markayla aynı veya benzer markanın tescil edilmesi de mümkün olabilmekteydi. Yabancı dildeki bir sözcüğün tescilinin Türkiye’de üretilen ve piyasaya sürülen mallar için mümkün olmaması, mal sınıfı sisteminin henüz kabul edilmemiş olması gibi sıkıntılar nedeniyle yeni bir düzenleme gerekli olmuştur. AT-Türkiye Ortaklık Konseyi’nin 6 Mart 1995 tarihli 1/95 sayılı Kararı 8 numaralı Ek ile Türkiye kararın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 30 yıl içinde TRIPS anlaşmasını yürürlüğe koymayı ve fikri ve sınai mülkiyet haklarının AT’de geçerli olan koruma düzeyine denk olarak korunmasını sağlayacak tedbirleri alacağını bildirmiştir. Bununla birlikte Türkiye sınai mülkiyetin korunması hakkında Paris Konvansiyonu ile ilgili Stockholm Sözleşmesi, mal ve hizmetlerin uluslararası sınıflandırması hakkında Nice Sözleşmesi gibi uluslararası anlaşmalara kararın yürürlüğe girmesinden önce katılmayı taahhüt etmiştir. Ek olarak kararın yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 3 yıl içinde AT veya tüm üye devletlerin taraf olmaları şartıyla markaların uluslararası tesciline ilişkin Madrid İtilafnamesine ek Protokol’e katılmayı taahhüt etmiştir. Bu kapsamda 1995’de 551 sayılı KHK ile patent, 554 sayılı KHK ile endüstriyel tasarımlar, 555 sayılı KHK ile coğrafi işaretler ve 556 sayılı KHK ile markaların korunması hakkında düzenlemeler hazırlanarak 551 sayılı kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu çalışmanın büyük ölçüde kaynağı olan 556 sayılı KHK’nin oluşturulmasında Türkiye açısından bağlayıcı olmamakla birlikte AT Tüzüğü’nün 40/94 sayılı Topluluk markasına ilişkin hükümlerden yararlanılmıştır. Mevzuat ve uygulamayı

şekillendiren diğeri bir dış düzenleme ise TRIPs Anlaşmasıdır.⁴ Bu anlaşmanın 21. maddesindeki devir ve lisansla ilgili düzenleme⁵ garanti markaları ve ortak markalar ile ilgili de yorumlanmaktadır.

2. Marka Kavramı ve İşlevleri

556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (556 sayılı KHK) beşinci maddesine göre marka, bir teşebbüsün mal veya hizmetlerini bir başka teşebbüsün mal veya hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla, kişi adları dahil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar (Ek ibare: 4128 - 3.11.1995) "malların biçimi veya (Değişik ibare: 5194 - 22.6.2004 /m.12) "ambalajları"" gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayımlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işaretleri içerir. 556 sayılı KHK.'nin 2. maddesine göre "marka", ortak markalar ve garanti markaları dahil ticaret markaları veya hizmet markalarını ifade etmektedir.

Önceleri markalar ticari işletmelerin bir parçası konumundayken günümüzde ait oldukları ticari işletmeden bağımsız olarak maddi değer ifade edebilmektedirler. Bu nedenle marka kavramı sınai mülkiyet hakları çerçevesinde değerlendirilmektedir.

556 sayılı KHK'de geçen marka türlerine ek olarak markalar işlevleri, zamanla kazandıkları anlam ve sahipleri gibi ölçütler göz önünde bulundurularak farklı türlerde incelenebilir. Bu ölçütler ve bunlara göre sınıflandırmayla oluşan marka türleri genel haliyle şu şekildedir:

- Sahiplerine göre sınıflandırma⁶;
 - Bireysel marka: Gerçek veya tüzel kişilerce münferit, müşterek ya da iştirak halinde tescil edilir.⁷

⁴ Karahan, Sami / Suluk, Cahit / Saraç, Tahir / Nal, Temel, **Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları**, Seçkin Yayıncılık, Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara, 2011, s. VII.

⁵ TRIPs Anlaşması'nın 21. maddesi için bkz. aşağıda s. 39.

⁶ Uğur Çolak ise sahiplerine göre sınıflandırmayı bireysel markalar, ortak markalar ve grup markaları, garanti markaları başlıkları ile yapmaktadır. Bkz. Çolak, Uğur, **Türk Marka Hukuku**, XII Levha Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2014, s. 16-17.

- Ortak marka: Mal veya hizmetlerinin diğer işletmelerin mal ve hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlamak için bir gruba dahil kişilerce ayrı ayrı kullanılır.⁸
- Vekil markası: Bir markanın gerçek marka hakkı sahibi yerine vekili adına vekil ve müvekkil arasındaki sözleşmeye istinaden tescil ettirilmesiyle oluşur.⁹
- Tescil amacına ve işlevine göre sınıflandırma;
 - Ticaret markası: Sanayi, ticaret, tarım ve küçük sanat alanlarında üretimi veya ticareti yapılan mallar üzerinde kullanılır.¹⁰
 - Hizmet markası: Sunulan hizmetlerin ayırt edilmesi için kullanılır. Türkiye’de 556 sayılı KHK ile mevzuata girmiştir.¹¹
 - Koruyucu marka: Tescil edilmiş olan bir markayı iltibas tehlikesinden korumak için asıl markanın tamamlayıcı unsurlarının bir miktar değiştirilmesi suretiyle oluşturulurlar.¹² “Adidas + 3 çizgi” asıl markasının tescil sahibi tarafından “Adidas + 2 çizgi” koruyucu markası ile korunması bu duruma örnektir.¹³
 - İhtiyat markası: Tescil edildiği zamanda kullanılmayıp sonradan kullanılmak veya ekonomik olarak değerlendirilmek amacıyla tescil edilir¹⁴. Genellikle ilaç markalarının ürünün içerik isimlerinin bileşkesinden oluşması durumunda ruhsat alınamaması ihtimaline karşı kullanılır.
 - Garanti markası: KHK’de belirtilen tanımıyla¹⁵ mal veya hizmetlerin çeşitli özelliklerini garanti eder.¹⁶ Garanti markaları bireysel marka

⁷ Kaya, s. 54.

⁸ Kaya, s. 55.

⁹ Kaya, s. 55-56.

¹⁰ Kaya, s. 50.

¹¹ Kaya, s. 51.

¹² Çolak, s.15.

¹³ Kaya, s. 52-53.

¹⁴ Kaya, s. 53.

¹⁵ 556 sayılı KHK, Madde 54 için bkz. aşağıda s. 11.

¹⁶ Kaya, s. 53.

olmalarına rağmen marka sahibi veya ona iktisaden bağlı olan bir işletme tarafından kullanılmazlar.¹⁷

- Bilinirlik ölçüsüne göre sınıflandırma;
 - Alelade marka: KHK'nin beşinci maddesi¹⁸ kapsamında tescil edilebilen markadır. Tescil edildiği mal ve hizmetler veya benzerleri için koruma sağlar.¹⁹
 - Tanınmış marka: KHK'nin beşinci maddesi kapsamında marka olarak tescil edilebilmekle birlikte bilinirliği tescil edildiği ülkede ve bu ülke sınırları dışında da yüksek olan, bu bilinirliğin tescil edilen mal veya hizmetleri aşmasıyla başka mal veya hizmetlerde kullanıldığında bir kalite ve reklam unsuru olma niteliğiyle etki yaratan markadır.²⁰ Markanın tescil edildiği mal ve hizmetler ile benzerlerinin dışındaki mal ve hizmetler açısından da koruma sağlayabilirler.²¹
- Teşekkül tarzına göre sınıflandırma;
 - Bir işaretten oluşan marka: Harf, rakam, şekil, sözcük gibi unsurlardan yalnızca birinden oluşan markadır.²²
 - Karma marka: Çeşitli unsurların bir araya gelmesiyle oluşan markadır.²³

Marka kavramının belirli işlevleri bulunmaktadır. Bu işlevler aşağıdaki şekilde ifade edilebilir:

1. Kaynak gösterme,
2. Ayırt edicilik,
3. Kaliteyi garanti etme

¹⁷ Kaya, s. 54.

¹⁸ 556 sayılı KHK Madde 5 için bkz. yukarıda s. 5

¹⁹ Çolak, s. 15

²⁰ Kaya, s. 56-57.

²¹ Çolak, s. 16.

²² Kaya, s. 58.

²³ Kaya, s. 58.

4. Reklam
5. Alıcıyı çekme-İtibar²⁴

2.1 Kaynak Gösterme

Her bir marka belirli mal veya hizmetler için kullanılır ve bu mal veya hizmetlerin başka işletmelerin mal veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlar. Bu nedenle marka ilgili mal veya hizmetlerin bağlantılı olduğu işletmeyi gösterir. Markanın kaynak gösterme işlevi, markanın kullanıldığı mal veya hizmetin bağlantılı olduğu işletmeyi ifade etmesidir. Buradaki “kaynak gösterme” ifadesi 556 sayılı KHK.’nin 7/1-c maddesinde tescil için mutlak red nedeni olarak belirtilen coğrafi kaynak gösterme ile karıştırılmamalıdır.

Günümüzde üretim ilişkilerinin değişmesine bağlı olarak lisanslı üretim, franchise sisteminin yaygınlaşması gibi örneklerle markanın klasik kaynak gösterme işlevinin zayıfladığı iddia edilmektedir. Bununla birlikte, belirtilen uygulamaların sözleşmelerle sıkı kurallara bağlanması bu durumu engelleyebilir.

2.2 Ayırt Edicilik

Markanın ayırt edici olma işlevi başvuru sahibinin tercih edebileceği marka seçeneklerini malın veya hizmetin kendisini ya da niteliklerini işaret etmemesinin gerekliliği anlamında kısıtlar. Aynı zamanda ilgili sektörde herkesin kullanabileceği ibareler ayırt edicilikten yoksundur.

2.3 Kaliteyi Garanti Etme

Marka, ayırt edicilik işleviyle birlikte üzerinde kullanıldığı mal veya hizmetin kalite simgesine dönüşür. Bu nedenle tüketicilerin bu mal veya hizmet için beklentilerini yönlendirir. Bununla birlikte marka sahibinin yasalar önünde markanın kullanıldığı mal veya hizmetin kalitesini değiştirmeme zorunluluğu yoktur. Fakat piyasa şartları

²⁴ Altay, Sıtkı Anlam / Ayoğlu, Tolga/ Yasaman, Hamdi / Yusufoglu, Fülürya / Yüksel, Sinan, **Marka Hukuku 556 Sayılı KHK Şerhi, Cilt I**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004, s. 18. Sabih Arkan ve Uğur Çolak’ın sınıflandırması da aynı kapsamdadır. Bkz. Arkan, Sabih, **Marka Hukuku Cilt 1**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:520, AÜHF Döner Sermaye Yayınları No:35, Ankara, 1997 Çolak, s.13-15.

gereğince markanın kalitesinin garanti edilmesi çok gereklidir. Marka sahibinin markanın bu işlevini sağlayabilmesi için yasal olarak bazı yetkileri bulunmaktadır. 556 sayılı KHK.'nin 13. maddesinin ikinci paragrafına göre “markalı malların kalitesinin üçüncü şahıslar tarafından kötüleştirilmesi durumunda marka sahibinin marka hakkının tükenmediği kabul edilmekte ve bu durumda marka sahibi, markalı malların piyasada tedavülünü yasaklayabilmektedir.” KHK.'nin 21. maddesinin 8. paragrafına göre ise “markalı malların üretimi veya hizmetlerin sunulması konusunda üçüncü kişiye lisans hakkı tanındığı durumlarda da, mal veya hizmetlerin kalitesinin düşürülmemesi için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.”

2.4 Reklam

Bir mal veya hizmetin etkili şekilde tanıtılması tüketici bağlılığı yaratmayı sağlaması yönünden çok önemlidir. Tanıtımın iyi yapılması markanın kalite işlevinin de etkili şekilde yerine getirilmesiyle tüketiciler üzerinde olumlu etki sağlar ve bir süre sonra sadece marka adı ürünün satış düzeyini artırmak için yeterli olur.

2.5 Alıcıyı Çekme-İtibar

Reklam işleviyle bağlantılı olarak marka için tüketici bağlılığı oluştuktan sonra tüketiciler refleks olarak bu markayı tercih ederler. Bu durum markanın alıcıyı çekme işlevini teşkil eder. Ek olarak markanın benzer veya tamamlayıcı mal ya da hizmetler için kullanılmasında yine tüketiciler marka bağlılığı doğrultusunda hareket ederek markayı tercih etmektedirler.

556 sayılı KHK.'nin 8/4. maddesi ile markanın reklam ve itibar işlevinin korunması için “tescil edilmiş veya tescil için başvurusu yapılmış markanın, toplumda ulaştığı tanınırlık düzeyi nedeniyle haksız bir yararın sağlanabileceği, markanın itibarına zarar verebileceği veya tescil için başvurusu yapılmış markanın ayırt edici karakterini zedeleyici sonuçlar doğurabileceği durumda, tescil edilmiş veya tescil için başvurusu daha önce yapılmış bir marka sahibinin itirazı üzerine, farklı mal veya

hizmetlerde kullanılacak olsa bile, sonraki markanın tescil başvurusu reddedilir” hükmü getirilmiştir.²⁵

3. Garanti Markası ve Ortak Marka Kavramları

Garanti markaları ve ortak markalar ile ilgili esaslar 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin yedinci kısmında “Garanti Markaları ve Ortak Markalar” başlığı altında 54, 55, 56, 57, 58, 59 ve 60. maddeler ile düzenlenmiştir. Bu maddeler dışındaki düzenlemeler ise 556 sayılı KHK'de aksine bir hüküm bulunmaması nedeniyle tüm marka türleri için ortak olduğundan garanti markaları ve ortak markalar için de geçerlidir.²⁶

3.1 Garanti Markası

Garanti markası belirli bir sektördeki işletmelerin ortak özelliklerini belirleyerek garanti simgesi olarak kullanılır. Denetim işareti, sertifikasyon, belgeleme, kalite markası²⁷ sertifika veya belgelendirme markası olarak da adlandırılır. Bu marka türü, 556 sayılı KHK.'nin 7/1(g) maddesinde atıfta bulunulan Paris Konvansiyonu ile ilgili Stockholm Sözleşmesi'nin 2. mükerrer 6. maddesine göre “devlet amblemleri, resmi ayar işaretleri ve devletlerarası kuruluşların işaretleri”nden kaynağını alır.

Garanti markası dışındaki ticari marka kavramı garanti markasından farklı olarak üretilen mal ve hizmetlerin kaynağı, üretim yöntemleri, içeriği vb. nitelikleri hakkında herhangi bir bilgi içermemektedir, tüketiciler kendi tecrübelerine dayanarak seçim yapmaktadırlar. Bununla birlikte zaman zaman ürün içeriklerinin veya hizmet yöntemlerinin sağlığa uygun olmadığına ortaya çıkması tüketicilerin zihninde soru işareti yaratmaktadır. Ek olarak küreselleşen ekonomiler malların dolaşım kolaylığını artırmış, bu durum malların içeriklerinin veya sunumlarının güvenilirliği konusunda tüketicilerin detaylı bilgi almasını zorlaştırmıştır. Bu nedenlerle ticari marka kavramına ek olarak mal veya hizmetlerin belirli özelliklerini işaret eden ve

²⁵ Altay /Ayoğlu / Yasaman / Yusufoğlu / Yüksel, Cilt I, s. 18-19-20-21.

²⁶ Kaya, s. 55.

²⁷ Karahan,/ Suluk / Saraç / Nal s. 156.

garanti edilmiş olan özelliklerin bulunmaması durumunda hukuksal koruma sağlayan garanti markası kavramına ihtiyaç duyulmuştur.

Ekonomilerin dönüşümüne bağlı olarak ürünlerin ticari markalarını destekleyecek şekilde somut özelliklerini belirten garanti markalarına ihtiyacın artması kaçınılmazdır. Garanti markalarının kullanımının artmasıyla tüketicilerin daha güvenli şekilde seçim yapmaları sağlanacak ve daha güçlü markaların katkısıyla ekonomide büyüme sağlayacaktır.

3.1.1 Garanti Markasının Tanımı ve Türkiye Mevzuatındaki Yeri

556 sayılı KHK'nin garanti markasını tanımlayan 54. maddesine göre;

- Garanti markası, marka sahibinin kontrolü altında birçok işletme tarafından o işletmelerin ortak özelliklerini, üretim usullerini, coğrafi menşelerini ve kalitesini garanti etmeye yarayan işarettir.
- Garanti markasının marka sahibinin veya marka sahibine iktisaden bağlı olan bir işletmenin mal ve/veya hizmetlerinde kullanılması yasaktır.

54. maddenin ilk paragrafında ifade edilen “garanti”, mal veya hizmetin, marka başvurusunda istenen garanti markası teknik yönetmeliğinde belirtilen özellikleri sağladığına dair bir taahhüt niteliğindedir. Ek olarak ilk paragraftaki ifade maldan ziyade üretici işletmenin özelliklerinin belirtildiği şekilde algılsa da burada ifade edilen garanti mal veya hizmetlerin sahip olduğu nitelikleri belirtir. Bu nitelikler malın bir özelliği (%100 saf yün vb.), üretiliş biçimi (el yapımı vb.), coğrafi kökeni (Türkiye’de üretilmiştir v.b) olabilir. Uluslararası Yün Birliği’nin saf ve yeni yünü garanti eden “woolmark” markası, Sri Lanka Cumhuriyeti Çay Heyeti’nin “Sri Lanka bayrağında yer alan aslan amblem ve logosu”, Avrupa Birliği’ne ihraç edilecek olan bazı mallarda kullanılması zorunlu olan “CE” işareti (Communité Européenne) dünyadaki garanti markası örnekleri arasındadır. “CE” ve “TSE” işaretleri garanti markaları arasında mevzuatları bakımından farklı durumdadırlar, her iki markanın ilgili koşullarda piyasaya çıkan mallar için marka mevzuatı dışında bir mevzuatla

kullanımı zorunluluğu şartı konulmuştur. Türkiye’den Avrupa Birliği’ne ihraç edilecek bir ürün için Topluluk ticari markasının alınmış olması, ürünün ihraç edilmesi için yeterli değildir. 1996 yılında yürürlüğe giren Gümrük Birliği Kararı’na göre ürünün insan, hayvan ve çevre sağlığı için uygun ve güvenilir olduğunu belirten ve AB’nin Yeni Yaklaşım Yönergeleri’ne uygunluk işareti işlevi gören CE markasının kullanılması, öngörülen ürünlerle AB pazarına girilmesi için bir zorunluluktur.²⁸ Türkiye’de ise bu durumdaki garanti markalarına Türk Standartları Enstitüsü’ne ait “TSE” garanti markası örnek gösterilebilir. Bu markanın durumu doktrinde tartışmalı bir konudur. 132 Sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanunu’nda TSE’nin Türk Standartları Enstitüsü’nün markası olduğuna yer verilmekle birlikte markanın kullandırılmasından sağlanan gelirlere değinilmiş olmasına rağmen 132 sayılı Kanun’da “garanti markası ibaresi geçmemektedir.”²⁹ “TSE” ibaresi garanti markası olarak tescil edilmiştir ve markayla ilgili Yargıtay kararlarında markanın garanti fonksiyonu olduğu belirtilmiştir.³⁰ Yargıtay’ın 11. Hukuk Dairesi’nin, 27.04.2000 tarihli 00/2598 esas ve 00/3579 karar no.lu kararında ise “Türk Standartları Enstitüsü Belgelendirme Talimatı’nın 21. maddesine göre “TSE” markası, üzerine veya ambalajına konulduğu malların ilgili Türk Standardına uygun olarak imal edilip, piyasaya arz edildiklerini belirten ve Enstitü ile yapılacak bir sözleşme çerçevesinde kullanılabilen 551 sayılı Kanun uyarınca beş ayrı tipte tescil edilen monogamlardır” hükmü ile markanın garanti etme özelliği vurgulanmakla birlikte 551 sayılı Kanun’da garanti markasını işaret etmek için kullanılan “birlik markası” ifadesi, ya da güncellenmiş haliyle “garanti markası” ifadesi kullanılmamıştır. TSE standartlarını sağlayan ürünler kamu yararı gereğince bu marka kullanılmadan piyasaya sürülememektedir. Garanti markalarında kural olarak kullanım serbestisi olması dolayısıyla hem “CE”, hem de “TSE” markalarının durumu istisnadır.³¹

²⁸ Oytaç, Kutlu, **Endüstriyel Tasarımlar İçerikli Karşılaştırmalı Markalar Hukuku**, Genişletilmiş 2. Baskı, Nobel Kitabevi, 2002 s. 83.

²⁹ Altay /Ayoğlu / Yasaman / Yusufoglu / Yüksel, Cilt II, s. 986

³⁰ Y 11. HD, T. 27.04.2000, E. 00/2598, K. 00/3579; Y 11. HD, T. 18.02.2002, E. 01/9309, K. 02/1315; Y 11. HD, T. 05.03.2002, E. 01/9561, K. 02/1967; Y 11. HD, T. 27.12.1982, E. 82/5594, K. 82/5674 için bkz.

<http://66.221.165.115/cgi-bin/ara.cgi>

³¹ Altay /Ayoğlu / Yasaman / Yusufoglu / Yüksel, Cilt II, s. 987.

551 sayılı Kanun'da "garanti markası" tabiri yerine "birlik markası" ifadesine yer verilmişti. Kanunun 2/c maddesine göre birlik markası sahibi bir tüzel kişinin ayrı bir işletmeye sahip olması gerekmemektedir. Paris Konvansiyonu ile ilgili Stockholm Sözleşmesi'nin 7. (1. mükerrer) maddesine göre üye devletler, kolektif kuruluşlara ait kolektif markalar, bu kuruluşlar sınai ve ticari bir işletmeye sahip olmasalar dahi tevdiini ve himayesini kabul etmeyi taahhüt etmişlerdir. Dolayısıyla bu hükümle uyumlu olarak 556 sayılı KHK'nin 54. maddesine göre ayrı bir işletmeye sahip olmayan tüzel kişiler (dernek veya birlik şeklindeki üreticiler) garanti markasına sahip olabilir.

Arslan Kaya'ya göre garanti markası da kişi adına tescilli bir bireysel markadır fakat diğer bireysel markalardan farklı olarak 556 sayılı KHK'nin 54. maddesine göre marka sahibinin kendisi veya marka sahibine iktisaden bağlı bir işletme tarafından kullanılmamakta, sadece teknik yönetmelikteki kullanım şartlarını sağlayan kişilerce kullanılabilir.³²

Garanti markalarının tescil sahibi genellikle ulusal veya uluslararası endüstriyel standart veya belgelendirme kuruluşlarıdır. Tescil ettirilen garanti markaları, tescil sahibinin belirlediği kullanım şartlarını karşılayan işletmelere kullanılmaktadır.³³ Bu işletme sahiplerine garanti markasını kullanma yetkisi tanınması ile birlikte tescil sahibinin, kullanımın ilgili teknik yönetmelik çerçevesinde gerçekleştirilmesine ilişkin kontrol yetkisi başlar. Kontrolün kapsamı, garanti markasının tescil edilmiş olduğu mal veya hizmetlerin sunulan teknik yönetmelikte belirlenen nitelikleri taşıyıp taşımadığını belirleme amacına göre değişebilmektedir.

54. maddenin ikinci paragrafında ifade edilen garanti markasının marka sahibinin veya marka sahibine iktisaden bağlı olan bir işletmenin mal ve/veya hizmetlerinde kullanılması yasak olması ise marka sahibinin garanti markasının başvuruda teslim edilen teknik yönetmeliğe uygun olarak kullanılıp kullanılmadığı konusunda

³² Kaya, s. 54.

³³ Bozgeyik, Hayri, **Garanti markasının Marka Hukukundaki Yeri ve Benzer Kavramlarla İlişkisi**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: LXXI Sayı:2, Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Armağan, İstanbul, 2013, s.92.

tarafsızlığını ve güvenilirliğini sağlamaktadır. Sabih Arkan'a göre bu madde ile garanti markasının kullanımının yasaklandığı "marka sahibine iktisaden bağlı işletme" ifadesi geniş yorumlanmalıdır. Yani bu ifade sadece marka sahibinin yönetimi altındaki diğer işletmeleri değil aynı zamanda marka sahibinin tarafsız olarak denetim yapamayacağı diğer halleri de kapsamaktadır. Örneğin garanti markası sahibinin bir bireysel markaya da sahip olması ve bu markayı lisansa verdiği veya tek satıcılık sözleşmesi yaptığı kişilerin de bu kapsama girdiği söylenebilir.³⁴

Garanti markası, diğer markaların belirli mal ve hizmetlerinin marka sahibi tarafından garanti edilen ortak özelliklerini belirtme işlevine sahiptir. Ticaret markası veya hizmet markası kavramından farklı olarak mal ve hizmetlerin ayırt edilmesi işlevi görmediği için farklı mal ve hizmet markaları ile birlikte kullanılarak bu markaların tanınmasında, tutulmasında ve ayırt edicilik özelliğinin güçlenmesinde etkili olmaktadır.³⁵ Ek olarak garanti edilen özelliklerin sağlanmaması ihtimaline karşı hukuksal yaptırım seçeneği ile tüketicileri koruma altına almaktadır.

3.1.2 Garanti Markasının Benzer İşleve Sahip Kavramlarla İlişkisi

Garanti markasına işlev olarak benzer kavramlar çalışmamızda detaylı olarak incelenen ortak marka dışında "coğrafi işaret" ve "standart" kavramlarıdır. Ortak marka ile kıyaslama "Ortak Markanın Benzer İşleve Sahip Kavramlarla İlişkisi" başlığı altında incelenmiştir.

3.1.2.1 Coğrafi İşaret

555 sayılı KHK'nin 3. maddesine göre "coğrafi işaret belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibariyle kökenin bulunduğu bir yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren işarettir." Coğrafi işaretler menşe adı ve mahreç işareti olarak sınıflandırılmıştır. Ürünün coğrafi sınırları belirlenmiş bir yöre, alan, bölge veya çok özel durumlarda ülkeden kaynaklanması; tüm ya da esas nitelik veya özelliklerinin bu yöre, alan ya da bölgeye özgü doğal ve beşeri unsurlardan kaynaklanması; üretiminin, işlenmesinin ve diğer işlemlerinin tümüyle bu yöre, alan

³⁴ Arkan, s. 48.

³⁵ Bozgeyik, s.92.

veya bölge sınırları içinde yapılması durumlarında coğrafi işaret menşe adı kapsamına girer. Ürünün coğrafi sınırları belirlenmiş bir yöre, alan veya bölgeden kaynaklanması; belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibarıyla bu yöre, alan ya da bölge ile özdeşleşmiş olması; üretiminin, işlenmesinin ve diğer işlemlerden en az birinin belirlenmiş yöre, alan ya da bölge sınırları içinde yapılması durumunda ise mahreç işareti kapsamına girer. Garanti markası tanımında söz edilen “coğrafi menşe” 555 sayılı KHK ile düzenlenmiş olan coğrafi işaret kavramından daha geniş bir alanı işaret ettiğinden coğrafi işaretlerin garanti markası olarak tescil edilebileceği yorumu yapılabilir.³⁶ Sabih Arkan’a göre coğrafi işaretlerin ortak marka olarak tescili de mümkündür.³⁷ Bununla birlikte mevzuattaki ortak marka tanımında garanti markasından farklı olarak markanın coğrafi menşe bildirebileceğinden bahsedilmemiştir, TPE’nin Marka İnceleme Kılavuzu’nda ortak markalarda tanımlayıcı ibarelerle ilgili bir hükme de yer verilmemiştir.

Bir garanti markasınca tanımlanmış olan coğrafi menşe, coğrafi işaret konusu mallar için geçerli olabilese de coğrafi işaretin tescili ve kullanımı 555 sayılı KHK ve 555 sayılı KHK’nin uygulama Şekli Gösterir Yönetmelik³⁸ ile kurallara bağlanmıştır. 555 sayılı KHK’nin 7. maddesinde başvuru hakkına sahip kişiler; söz konusu ürünün üreticisi olan gerçek veya tüzel kişiler, tüketici dernekleri, konu ve coğrafi yöre ile ilgili kamu kuruluşları olarak belirtilmiştir. Garanti markasından farklı olarak coğrafi işaret için ürünün üreticisi de başvuru yapabilmekte ve işareti kullanabilmektedir. 555 sayılı KHK’nin 17. maddesinde³⁹ kullanım koşulları belirtilmiştir. Bu maddedeki şartları sağlayan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi işareti kullanabilmektedir,

³⁶ Meran, Necati, **Marka Hakları ve Korunması**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, 2. Baskı, s. 32.

³⁷ Arkan, s. 53.

³⁸ 555 Sayılı KHK Uygulama Yönetmeliği olarak anılacaktır.

³⁹ **555 Sayılı KHK Madde 17, Tescilli Coğrafi İşaretin Kullanımı:**

Coğrafi işaretler ancak bu Kanun Hükmünde Kararname şartlarını karşılayan ürünler üzerinde kullanılır.

Coğrafi işaretlerden menşe adları, sicilde belirtilen coğrafi bölgede faaliyet gösteren üreticiler tarafından, sicilde belirtilen ürünlerin üzerlerinde veya ambalajlarında, bu ürünlerin sicilde gösterilen kalite, ün ve diğer özellikleri taşıması koşuluyla ticari olarak kullanılır. Mahreç işaretlerinin kullanımı için ürünün üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinden en az birinin sicilde belirtilen yöre, alan veya coğrafi bölge sınırları içinde yapılmış olması ve ürünün sicilde gösterilen kalite, ün ve diğer özellikleri taşıması şartı aranır.

Bkz. <http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/resources/temp/03C371C4-D4C6-4823-98EB-F05CC6B82270.pdf> erişim tarihi:27.05.2015.

kullanım garanti markasında olduğu gibi tescil sahibinin inisiyatifine bağlı değildir. Kullanımın denetiminin ise tescil sahibince yapılacağı, bunun için konu ile ilgili uzman ve tarafsız kurum ve kuruluşlarla da işbirliği yapılabileceği 20. madde ile düzenlenmiştir. Bununla birlikte, denetim komisyonunun başvuru sahibi kuruluştan bağımsız olması gereklidir.⁴⁰ Coğrafi işaretlerin koruma süresi sınırsızdır fakat 555 sayılı KHK'nin Uygulama Yönetmeliği'nin 14. maddesine göre denetim raporları her 10 yılda bir TPE'ne ibraz edilmelidir, aksi takdirde coğrafi işaret sicilden silinir. Bu gereklilik garanti markaları için bulunmamaktadır. Öte yandan garanti markası kapsamında koruma 10 yıl için geçerlidir, her 10 yılda bir yenileme şartıyla süresiz olabilmektedir.

Garanti markası coğrafi işaretle korunmayan ve koruma şartlarına sahip olmayan ürünler için de coğrafi menşe belirtebilir. Bu durum yeni coğrafi işaretlerin ortaya çıkmasını sağlayabilir. Örneğin birçok ürün için belirli bir kalite algısı sağlayan bir şehirde bu ürünlerin üretici birlikleri garanti markası başvurusunda bulunabilirler. Örneğin Ankara'da Siteler'de üretilen mobilyaların ülke çapında kaliteli olarak bilinirliği vardır. Fakat "Siteler" ibaresinin coğrafi işaret kapsamında korunması mümkün değildir. Bu durumda ibarenin kalite standartlarının garanti markası ile düzenlenmesi ve garanti markasının piyasada kullanılması hem bölge üreticileri hem de tüketiciler açısından faydalı olacaktır.

Coğrafi işaretlerin ticari markalarla ilişkisi 555 sayılı KHK'nin 18. maddesinde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

"Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre tescil için başvurusu yapılmış bir coğrafi işaret, 15. madde hükümlerine giren biçimde veya aynı ürünle ilgili olarak kullanılmak üzere marka olarak tescil edilmez.

Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesinde belirtilen taleplerin herhangi bir markanın tescil başvurusu için ileri sürülmesi, korunan coğrafi işaretin haksız kullanımının Türkiye'de genel olarak bilinmesinden itibaren beş yıl içinde

⁴⁰ Bkz. <http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/commonContent/CAbout> erişim tarihi: 27.05.2015.

mümkündür. Aynı taleplerin tescil edilmiş bir markaya karşı ileri sürülebilmesi korunan coğrafi işaretin haksız kullanımının genel olarak bilinmesi tarihinin, markanın yayın tarihinden önce olması koşuluyla tescilinden itibaren beş yıl içinde mümkündür. Bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen talepler, ancak tescilinde kötü niyet olmayan geçerli bir coğrafi işaret için ileri sürülebilir.

Birinci fıkra hükmüne aykırı olarak tescili yapılmış markalar hükümsüzdür.

Bir markanın tescili için iyi niyetle başvuru yapılmış ve tescil edilmiş ise veya iyi niyetli kullanım hakkı kazanılmış ise ve tüm bunlar bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce veya coğrafi işaretin kendi menşe ülkesinde korunmasından önce olmuş ise coğrafi işaretin hak sahibine verdiği yetkiler, marka başvurusunun tesciline ve iyi niyetli kullanımına zarar vermez.

Ürünün gerçek niteliği konusunda tüketicide kuşku uyandırabilecek özellikler taşıyan ve daha önce tescili yapılmış bir ticari markanın menşe adı veya mahreç işareti olarak tesciline izin verilmez.”

TPE Hukuk Müşavirliği'nin 18.02.2008 tarihli B.14.1.TPE.031.00/344 sayılı görüşüne göre bu madde konunun doğası gereği garanti markaları için de geçerli olmalıdır. Bu durumda 555 sayılı KHK'nin coğrafi işaretlerin koruma kapsamını belirleyen 15. maddesi⁴¹ hükümleri uygulanmalıdır.

⁴¹ 555 Sayılı KHK Madde 15, Korumanın Kapsamı:

Coğrafi işaret başvurusu yapma hakkına sahip kişiler ile tescil edilmiş coğrafi işareti kullanım hakkına sahip kişiler, üçüncü kişiler tarafından aşağıda sayılanların yapılmasını önleme hakkına sahiptir.

- a) Tescilli adın ününden herhangi bir biçimde yarar sağlayacak kullanımlar veya tescil kapsamındaki ürünleri andıran yada çağrıştıran ürünlerle ilgili olarak tescilli adın dolaylı veya dolaysız olarak ticari amaçlı kullanımı,
- b) Sözcük olarak gerçek coğrafi yeri ifade etmekle birlikte halkta haksız biçimde ürünün başka yer kaynaklı olduğu izlenimini bırakan kullanımı veya korunan adın tercümesinin kullanımı veya "stilinde", "tarzında", "tipinde", "türünde", "yöntemiyle", "orada üretildiği biçimde" veya benzeri diğer açıklama veya terimlerle birlikte kullanımı,
- c) Ürünün iç veya dış ambalajında, tanıtım ve reklamında veya ürünle ilgili herhangi bir yazılı belgede doğal veya esas nitelik ve özellikleri ile menşei konusunda yanlış veya yanıltıcı herhangi bir açıklama veya belirtiyeye yer verilmesi,
- d) Ürünün menşei konusunda haklı yanıltabilecek biçimde ambalajlanması veya yanılgı yaratabilecek diğer herhangi bir biçimde sunulması.

Bkz. <http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/resources/temp/03C371C4-D4C6-4823-98EB-F05CC6B82270.pdf> erişim tarihi:27.05.2015.

Garanti markasının tescili ve kullanımı için zorunlu olan teknik yönetmelik şartı gerekirken coğrafi işaret tescilinde 555. Sayılı KHK.'nın 8. maddesinde düzenlenmiş olan bazı şartlar teknik yönetmelik görevi görmektedir.⁴² Bu maddeye göre coğrafi işaret tescil başvurusu için aşağıdaki bilgi ve unsurlar gereklidir:

- a) Başvuru sahibinin kimliğine ve 7nci maddede belirtilen başvuru gruplarından hangisine dahil olduğuna ilişkin bilgileri de içeren başvuru dilekçesi,
- b) Tescili istenen menşe adı veya mahreç işareti ve ilgili ürünün adı,
- c) Ürünün tanımı, ürünün ve gerekiyorsa hammaddenin fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik ve benzeri ilgili özelliklerini açıklayıcı teknik bilgiler ve belgeler,
- d) Yöre, alan veya bölgenin coğrafi sınırlarını açıkça tanımlayan ve belirleyen bilgiler ve belgeler,
- e) Ürünün üretim tekniğine ve varsa yerel özel üretim teknik ve şartlarına ilişkin bilgiler,
- f) Ürünün, tescili talep edilen işaretle 3 üncü madde hükümlerine göre uygunluğunu kanıtlayıcı bilgiler,
- g) 20nci madde hükümlerine uygun olarak denetleme biçimini ayrıntılı olarak açıklayan bilgiler,
- h) Tescilli menşe adı veya mahreç işaretinin kullanım biçimi, markalama, işaretleme veya etiketleme şekillerini ayrıntılarıyla açıklayan bilgiler,
- i) Başvuru ücretinin ödendiğine ilişkin belge,
- j) Yönetmelikte öngörülen diğer hususlar.

556 sayılı KHK'nin 42 ve 59. maddelerine göre teknik yönetmeliğe aykırı kullanım halinde garanti markaları için mahkemece iptal veya hükümsüzlük şartı bulunmaktadır. 43. maddede de markanın hükümsüzlüğünü ilgili mahkemeden, zarar gören kişiler, Cumhuriyet savcıları veya ilgili resmi makamların talep edebileceği belirtilmiştir. 555 sayılı KHK'nin 21. maddesinde⁴³ düzenlenmiş olan hükümsüzlük

⁴² Bozgeyik, s. 98-100.

⁴³ **555 sayılı KHK Madde 21, Hükümsüzlük Halleri:**

Aşağıdaki hallerde tescilli coğrafi işaretin hükümsüz sayılmasına yetkili mahkeme tarafından karar

şartları olduğu takdirde, coğrafi işaretlerin hükümsüzlük talebini 22. maddeye göre herkes talep edebilir. 555 sayılı KHK’de iptal şartları düzenlenmemiştir.

Bir üretici coğrafi işaret tesciline sahip veya sahip olabilecek durumdaki bir ürün için garanti markası tescili talep ediyorsa garanti markası teknik yönetmeliğinin coğrafi işaretin kullanım şartlarını içerecek şekilde hazırlanmış olması ve ismin düşük ayırt ediciliğe sahip olsa bile ek bir ibare içermesi gerekmektedir. Başka bir deyişle garanti markasının coğrafi işareti kapsamı coğrafi işaret kullanım gerekliliklerinin sağlanmasına bağlıdır. Aksi takdirde garanti markası tescil edilemeyecektir.

Bununla birlikte uygulama açısından farklılık garanti markasında malların üretim şartlarını düzenleyen teknik yönetmeliğin Resmi Marka Bülteni veya Gazetesi’nde yayınlanmaması, coğrafi işarete ise bu gibi şartların coğrafi işaret ilanı kapsamında Resmi Gazete’de yayınlanmasıdır. Bu durumda garanti markasının kullanılacağı ürünlerle ilgili teknik detaylar kamunun itirazına açık değilken coğrafi işarete açıktır. Bu nedenle coğrafi işaret kapsamındaki bir ürünün garanti markası olarak tescili talebi TPE tarafından tercih edilmeye yakın bir durum değildir. Bununla birlikte coğrafi işaretin yurtdışında da tescili için garanti markası olarak tescili zorunlu da olabilir, örneğin bu kapsamdaki bir işaret için Türkiye’deki ulusal tescile dayalı olarak coğrafi işaretlerin sadece marka hukuku kapsamında korunduğu ABD gibi bir ülkede başvuru yapılacaksa işaretin garanti markası olarak tescili gereklidir.

Coğrafi işaretlerin garanti markası olarak tescilinin diğer bir sakıncası aynı ürün için coğrafi işaret ve markanın çakışmasıdır. Örneğin pratikte gerçekleşmesi olası görünmemekle birlikte teoride Malatya kayısı için Malatya’daki üretici birliklerinin coğrafi işaret, Malatya Valiliği’nin garanti markası tescili başvurusu yapması

verilir:

- a) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 3,5ve 8 inci maddelerinde belirtilen koruma şartlarına sahip olmadığı ispat edilmişse;
 - b) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesinde belirtilen hak sahipliğinin başka kişiye veya kişilere ait olduğu ispat edilmişse;
 - c) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 20 nci maddesinde belirtilen denetim işlemlerinin yeterince yerine getirilmediği ispat edilmişse;
- Coğrafi işaret başvurusunda bulunanın, 7 nci maddeye göre başvuru hakkına sahip bulunmadığı hakkındaki iddia, ancak, bu maddede belirtilen hak sahipleri tarafından ileri sürülür.

durumu ele alınabilir. Bu durumda iki ayrı tescil durumunun gerçekleşme ihtimali vardır. Eğer garanti markası başvurusu coğrafi işaret başvurusundan sonra yapılırsa başvurunun değerlendirilmesi aşamasında benzerlik raporunda coğrafi işaret başvurusu görüleceğinden marka başvurusu reddedilebilir. Fakat coğrafi işaret başvurusu daha sonra yapılırsa sadece coğrafi işaret mevzuatına göre değerlendirileceğinden iki ayrı tescil gerçekleşebilir. Coğrafi işaretler 556 sayılı KHK'nin 8/5 maddesine göre bir sınai hak konusu olduğundan bu tip bir markanın ilanına bu madde uyarınca itiraz edilebilir.⁴⁴

3.1.2.2 Standart İşaretleri

Standartlar belirli kuruluşlar tarafından mal ve hizmetlerin kalitesi, güvenliği, güvenilirliği, verimliliği ve uyumluluğu için belirlenen, yayınlanan, belgelendirilen ve yönetilen niteliklerdir. Birçok sektör için tedarikte şeffaflık ve uyumluluğun sağlanması belirli standartların kullanımının zorunlu hale getirilmesiyle mümkün olmakta, bu sayede hem tüketiciler hem de işletmeler için kolaylık sağlanmaktadır.

Bir ürünün yetkili kuruluşlarca belirlenmiş ve yayınlanmış olan standartlara uygun olduğunu belgeleyen işaretler garanti markası işlevine sahiptir. Bu nedenle standartlar ve bu standartları belgeleyen ibareler garanti markası olarak tescil edilebilir. Örnek olarak Türk Standartları Enstitüsü'nün ilan ettiği TSEK, TSE gibi standart işaretleri garanti markası fonksiyonuna sahip olmakla birlikte üretilen mal ve hizmetlerin Türk Standartları'na uygunluğunun kontrolü garanti markası ve teknik yönetmeliği kanalıyla değil TSE'nin ilgili mevzuatına göre sağlanmaktadır. Bununla birlikte bu markalar garanti markası olarak da tescillidir.

3.2 Ortak Marka

Ticaretteki bazı gelişmeler bireysel marka kullanımının yanı sıra ortak marka (kolektif marka) tanımını ortaya çıkarmıştır. Örneğin geçmişte Avrupa'da tüccarların loncalara kaydolup üretimlerini loncanın kurallarına göre yaparak loncanın markasını

⁴⁴ Çolak, s. 365-366.

kullanmaları, Anadolu’da ise bireysel marka kullanımından önce yine loncalara kayıtlı esnafın meslek gruplarını ifade eden işaretler kullanmaları ortak marka kavramını ortaya çıkaran uygulamalardır.⁴⁵ Bu markalar hem birlik üyesi olmayı hem de garanti markasına benzer olarak birliğin belirlediği kalite standartlarını sağlamayı ifade etmektedir.

Ortak markalar, üyelik markaları ile bağımsız işletmelerce üretilen mal veya hizmetlerin kaynağını belirten markalar olarak sınıflandırılabilir.

Üyelik markalarına örnek olarak ABD’de bağımsız otomobil kulüplerinin “AAA” (American Automobile Association), yeminli hesap uzmanlarının “CPA” (Certified Public Accountants) markaları gösterilebilir. Bağımsız işletmelerce üretilen mal veya hizmetlerin kaynağını belirten markalar içinse Almanya’da Solingen’de imal edilen kesici aletler için kullanılan “Solingen”, ABD’de kadın izcilerce üretilen kekler için kullanılan “Girl Scouts” , Türkiye’de zeytin, pamuk, incir, üzüm ve bu ürünler kullanılarak üretilen ürünler için kullanılan “TARİŞ” örnekleri verilebilir.⁴⁶ İkinci tür markalarda ürün veya hizmetlerin kaynağının bilinmesi tüketicilerin kalite beklentisini şekillendirdiğinden bu tür ortak markalar garanti markasına benzer işlev görmektedir. Bununla birlikte ortak markalar sadece birlik üyelerince kullanılabilirken garanti markaları istenen standartları sağlayan herkes tarafından marka sahibinin izniyle kullanılabilir.⁴⁷

3.2.1 Ortak Markanın Tanımı ve Türkiye Mevzuatındaki Yeri

Ortak marka, 556 sayılı KHK’nin 55. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu maddeye göre;

- Ortak marka üretim veya ticaret veya hizmet işletmelerinden oluşan bir grup tarafından kullanılan ve gruptaki işletmelerin mal veya hizmetlerini diğer işletmelerin mal veya hizmetlerinden ayırt etmeye yarayan işarettir.

⁴⁵ Kaya, s.4-5.

⁴⁶ Karahan / Suluk / Saraç / Nal, s. 155.

⁴⁷ Karahan / Suluk / Saraç / Nal, s. 155-156.

- Ortak marka sahibinin işletmeler topluluğu olması dolayısıyla topluluk üyeleri ortak markanın tescili için birlikte hareket ederler.

556 sayılı KHK'nin 55. maddesine ek olarak 556 sayılı KHK'nin Uygulamasına Dair Yönetmelik'in 4. maddesinde ortak marka, "bir sözleşme çerçevesinde tüzel kişilerin veya tüzel kişilik meydana getirmeksizin bir araya gelen gerçek kişilerin oluşturduğu birliğe dahil işletmelerce üretilen mal ve/veya hizmetleri, diğer işletmelerin mal ve/veya hizmetlerinden ayırt etmeye yarayan ve bu işletmelerce ayrı ayrı kullanılabilen işareti" ifade eder. Bu hükümde işletmelerce ayrı ayrı kullanıma vurgu yapılmış olması dikkat çekicidir.

556 sayılı KHK'de 55. maddenin 2. paragrafında ortak marka sahiplerinin birlikte hareket edecekleri belirtilmiş olmakla birlikte tek başına dava açabilmeleriyle ilgili bir hüküm bulunmamaktadır.

3.2.2 Ortak Markanın Benzer İşleve Sahip Kavramlarla İlişkisi

Ortak markayla kıyaslanabilecek kavramlar bireysel marka (ticari marka/hizmet markası), grup markası ve garanti markasıdır.

3.2.2.1 Bireysel Marka (Ticari Marka/Hizmet Markası)

Ticari marka veya hizmet markası olarak bireysel markanın kaliteyi garanti etme işlevi, pazarda tutunmanın sürekliliğini sağladığından diğer işlevlerinden bir adım öne çıkmaktadır. Bu durum ortak marka kavramının önemini vurgulamaktadır. Çünkü ortak markanın kullanılması, üretim ve pazarlama süreçlerinde ürünlerin kalite standartlarını daha sistematik biçimde tanımladığından bireysel markalara göre avantaj sağlamaktadır. Her ne kadar ortak markada garanti markası kadar ürün veya hizmetin kalite standartlarının altı çizilmiş olmasa da marka sahibinin belirli bir birliğe üyeliğinin şartları kamuoyunda kalite algısını yükseltmektedir. Bunun dışında ortak markanın bireysel marka kavramından ayrıldığı nokta, teknik yönetmelik şartının bulunmasıdır.

3.2.2.2 Grup Markası

Grup markaları, birden çok kişi adına değil, genellikle bir holding veya şirketler grubu adına tescil edilirler. Bu nedenle aslında bireysel marka kapsamında yer alırlar.⁴⁸ Grup markalarının kullanımı tescil sahibi holding çatısı altında bulunan işletmeler tarafından gerçekleştirilir. Koç Holding'e ait koçbaşı logosu ve koç markası, Sabancı Holding'e ait "SA" logosu grup markalarının bilinen örneklerindedir. Grup markasının holding adına tescili için markanın kullanılacağı mal veya hizmetlerle ilgili bir işletmeye sahip olması zorunlu değildir. Ek olarak Yargıtay'a göre gruba dahil bir şirket grup adına tescilli bir markayı marka tescilinde kamu düzeni ile ilgili öncelik ve teklik ilkesi nedeniyle tescil ettiremez ancak sahibinin izniyle kullanılabilir.⁴⁹

Sabih Arkan'a göre ortak markalarda ise marka sahibi grup değil gruba dahil kişilerdir çünkü aksi taktirde ortak marka şeklinde bir düzenlemeye gerek kalmaz, marka bireysel marka kapsamına girerdi.⁵⁰ 556 sayılı KHK'nin 56. maddesine göre markayı kullanmaya yetkili kişiler teknik yönetmelikte belirtilmelidir, bununla birlikte marka sahibinin markayı tescil ettiren grup mu yoksa gruba dahil kişiler mi olduğu net olarak belirtilmemiştir. Türkiye mevzuatının AB mevzuatı ile uyumlaştırma çalışmaları sonucunda oluşturulduğu düşünülürse bu konuda AB Tüzüğü'nün yorumunun incelenmesi faydalı olacaktır. 207/2009 sayılı AB Tüzüğü'nün Topluluk ortak markalarının tanımını yapan 66. maddesinde "Topluluk ortak markası, markanın başvurusu yapıldığı durumda marka sahibi birliğin mal ve hizmetlerini diğer işletmelerin mal ve hizmetlerinden ayırmayı sağlayan bir Topluluk ticaret markası" olarak tanımlanır. Marka sahibinin birlik olduğu açıkça belirtildiği için marka sahibinin birlik değil birliğe dahil kişiler olduğu söylenemez. Ancak ortak markanın kullanım şartlarının grup markasından ve bireysel markadan farklılaştığı noktanın marka sahibinin markayı kullandırma biçimi ve şartları olduğu söylenebilir. Markanın tescili için ise ortaklar birlikte hareket ederler. Bununla birlikte, yenileme

⁴⁸ Arkan, s. 46.

⁴⁹ Çolak, s. 17.

⁵⁰ Arkan, s. 45.

için ortaklardan birinin başvurması yeterlidir. Tek başına dava açabilme durumu ise 556 sayılı KHK’de belirtilmemekle birlikte Uğur Çolak’a göre mümkündür.⁵¹

3.2.2.3 Garanti Markası

Garanti markasının markanın kullanım hakkına sahip işletmelerin ortak özelliklerini, mal ve hizmetlerin üretim usullerini, coğrafi menşelerini ve kalitesini garanti etmesi işlevine karşın ortak markanın işlevi 55. maddenin ilk paragrafında belirtildiği üzere ortak markayı kullanma hak ve yetkisine sahip gruptaki işletmelerin mal veya hizmetlerini diğer işletmelerin mal veya hizmetlerinden ayırt etmektir. Başka bir deyişle ortak marka ilgili mal ve hizmetlerin özelliklerinin değil gruba bağlı işletmelerin ayırt edilmesini sağlar. Tüketiciler belirli bir özelliğe sahip bir ürünü tercih etmek istediklerinde garanti markasına, belli bir işletme birliği veya grubuna ait bir ürünü seçmek istediklerinde ise ortak markaya bakarak seçim yapmaktadırlar. “Örneğin, peynir ürününde sadece bitkisel maya kullanan işletmeler kendilerini bir ortak marka ile ayırt ederken, peynirde sadece bitkisel maya kullanıldığı hususu buna özel veya genel bir garanti markası ile belirtilebilir.”⁵² Bununla birlikte, garanti markası tarafından belirli özelliklere sahip işletmeler tarafından üretildiği belgelendirilen bir ürünün, bu özelliklere sahip başka bir grup işletme tarafından da üretilmesi halinde bu işletmeler ortak marka kullanarak da farklılıklarını belirtebilirler. Bu gibi bir durumda garanti markası ve ortak marka birbirine yakın işlevler görür.

556 sayılı KHK, daha önce yürürlükte olan 551 sayılı Kanun’dan farklı olarak başvuru sahibinin, markanın kullanıldığı malın “imal, ihzar, istihsal ya da satışa çıkarılmasını gerçekleştirmesine değinmemiştir. Bu nedenle Türkiye’de ikamet eden bireyler, merkezi Türkiye’de bulunan tüzel kişiler veya katıldığı şirketlerin kontrolüne sahip olan holdingler de markaya sahip olabilirler.

Ortak marka, 556 sayılı KHK.’nın 5. maddesinde belirtilen markanın klasik işlevine sahip olmakla birlikte bazen ürün üzerinde garanti markası gibi ikinci marka olarak

⁵¹ Çolak, s. 16-17.

⁵² Bozgeyik, s.95 vd.

bazen de garanti markasından farklı biçimde tek marka olarak bulunur. Grubu oluşturan işletmeler bireysel markaları yerine, teknik yönetmelik çerçevesinde bir ortak marka kullanabilirler fakat bu durumda üretilen mal ve hizmetlerin belirli niteliklere sahip olduğunun da ayrıca garanti edilmesi gerekecektir. Dolayısıyla ortak marka teknik yönetmeliğinde mal veya hizmetin niteliklerinin de belirtilmesi veya bu durumun bir garanti markası ile yerine getirilmesi gerekebilecektir.

4 Garanti Markası ile Ortak Markada Tescil ve Koruma

Marka hakkının kazanılması, tarihsel gelişim içinde iki yolla gerçekleşmiştir. Bunlardan ilki Türkiye ve AB mevzuatlarında geçerli olan tescil sistemi, ikincisi ise ABD ve İngiltere hukukunda geçerli olan marka hakkının kullanım yoluyla kazanılması sistemidir.⁵³ Garanti markaları ve ortak markalar da genel olarak ticari marka çatısı altında değerlendirildikleri için her bir ülkede geçerli olan marka hakkının elde edilmesi sistemine bu ülkelerin mevzuatlarında belirtilen istisnalar dışında tabiidirler.

4.1 Tescil

Garanti markaları ve ortak markaları da kapsayan marka tescili kurucu etki ile aşağıdaki yasal sonuçları doğurur:

a)Marka başvurusunun ilanı ile şarta bağlı ve sınırlı haklar kurulur. Bu haklar tescil ile şartsız ve tam olarak kullanılan mutlak haklara dönüşür, tescil sahibince aslen iktisapla marka sahipliğini ortaya çıkarır.

b)Marka koruması elde edilir.

⁵³ Oytaç, s. 5.

c) Tescil korumanın kapsamını tescil edilen mal veya hizmetler için kesin olarak belirler. Benzer mal ve hizmetler için ise somut olayın durumuna bağılı olarak değerlendirilmek kaydıyla koruma kapsamı değişebilir.⁵⁴

4.2 Koruma

Koruma şartları genel olarak markalar açısından tescilden önce koruma, tescilden önceki şartları da kapsayan tescil sürecinde koruma, tescilden sonra koruma ve tescil süresinin dolmasından sonra koruma olarak belirtilebilir. Garanti markaları ve ortak markalar da bu şartlara tabii olmakla birlikte tescil süresinin dolmasından sonraki koruma süresi farklıdır.

4.2.1 Tescilden Önce Koruma

Tescilsiz bir markanın korunması marka mevzuatı dışında haksız rekabet hükümlerini ticari işler için düzenleyen Türk Ticaret Kanunu'nun 54- 63. maddeleri ile, gerçek olmayan haberlerin yayılması veya bu tür ilanların yapılması ya da dürüstlük kurallarına aykırı diğer davranışlarda bulunulması yüzünden müşterileri azalan veya onları kaybetme tehlikesiyle karşılaşan kişinin, bu davranışlara son verilmesini ve kusurun varlığı hâlinde zararının giderilmesini isteyebileceğini belirten Borçlar Kanunu'nun 57. maddesi ile mümkündür. Türk Ticaret Kanunu'nun 54. maddesine göre rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır. Bu kapsamda belirtilen maddelerde ilgili düzenlemeler mevcuttur. Ek olarak Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinde de. "herkes hakkını kullanırken ve borcunu yerine getirirken dürüstlük kuralına uymak zorundadır. Bu hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz" hükmü ile dürüstlük kuralı düzenlenmektedir. Marka sahibi, geçerli bir mazeret olmadan bir başkasının iyi niyetle benzer markayı kullanmasına ve piyasa da

⁵⁴ Oytaç, s. 250.

tanıtmasına uzun süre ses çıkarmamışsa açılan dava Medeni Kanun'un 2. maddesi gereğince reddedilebilir.⁵⁵

556 sayılı KHK'de tescilsiz markaların korunması 35. madde ve 8/3 madde kapsamında mümkün olabilmektedir. KHK'nin 35. maddesinde "Tescil başvurusu yapılmış markanın 7 nci ve 8 inci madde hükümlerine göre tescil edilmemesi gerektiğine ilişkin itirazlar ile başvurunun kötü niyetle yapıldığına ilişkin itirazlar ilgili kişiler tarafından marka başvurusunun yayınından itibaren üç ay içerisinde yapılır. 8 inci maddenin son fıkrası çerçevesinde yapılacak itiraz, ancak itiraz eden kişinin markasını bu süre içerisinde kullanmaması halinde reddedilir. İtirazlar yazılı ve gerekçeli olarak yapılır. Enstitü itiraz sahibinden, yönetmelikte öngörülen sürede yerine getirilmek üzere, ek belge, kanıt ve gerekçeler isteyebilir. Bu süre içerisinde istenilen ek belge, kanıt ve gerekçeler Enstitü'ye verilmediği takdirde itiraz yapılmamış sayılır" hükmü ile belirtilen kötü niyetle tescil durumunda yayına itiraz, Medeni Kanun'da belirtilen dürüstlük kuralına istinaden karara bağlanmaktadır. Tescil edilmemiş bir markaya istinaden tescil sürecindeki bir markanın yayınına aynılık/ayırt edilemeyecek derecede benzerlik/karıştırılma ihtimali iddiasıyla eskiye dayalı kullanıma dayanan itirazlarda eskiye dayalı kullanım kanıtlanmışsa başvuru reddedilir. Bu durum 556 sayılı KHK'nin 8/3. maddesinde aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

"Tescilsiz bir markanın veya ticaret sırasında kullanılan bir başka işaretin sahibinin itiraz etmesi üzerine, tescili istenen marka, aşağıdaki hallerde tescil edilmez.

- a) Markanın tescili için yapılan başvuru tarihinden önce veya markanın tescili için yapılan başvuruda belirtilen rüçhan tarihinden önce bu işaret için hak elde edilmiş ise,
- b) Belirtilen işaret, sahibine daha sonraki bir markanın kullanımını yasaklama hakkını veriyorsa."

⁵⁵ Başer, Eren, **Marka Tescilinde Benzerlik ve Karıştırılma İhtimali Kavramları İle Bu Kavramların Farklı Ülke Sistemleri İle Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi**, T.C. Türk Patent Enstitüsü Markalar Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara, 2014, s. 27-28.

Böylelikle tescilsiz markanın da benzer markaya karşı korunması mümkün olur. Bu şart, garanti markaları ve ortak markaları da kapsar.

4.2.2 Tescilden Sonra Koruma

556 sayılı KHK.'nin "Marka Hakkının Elde Edilmesi" başlıklı 6. maddesine göre markaların korunması tescille kazanılır. Bu hüküm garanti markaları ve ortak markalar da dahil olmak üzere tüm marka türleri için geçerlidir. Marka, para ile ölçülebilen bir değeri temsil etmekte, marka hakkı gayri maddi malvarlığı hakları arasında bulunmaktadır. Dolayısıyla marka hakkı yasal sınırlamalara tabii olmakla birlikte mutlak haklar arasındadır, bu nedenle herkese karşı ileri sürülebilir. Marka hakkı sahibine münhasıran kullanım yetkisiyle birlikte 556 s. KHK.'nin üçüncü bölümünde "Markanın Koruma Kapsamı" başlığı altında 9, 10, 11, 12 ve 13. maddeler ile düzenlenmiş olan bazı inhisari yetkileri sağlar.⁵⁶

Marka tescilinden doğan hakların kapsamı 556 s. KHK.'nin 9. maddesine göre bu başlık altında aşağıdaki şekilde hükme bağlanmıştır:

"Marka tescilinden doğan haklar münhasıran marka sahibine aittir. Marka sahibi, aşağıda belirtilen fiillerin önlenmesini talep edebilir:

a) Markanın tescil kapsamına giren aynı mal ve/veya hizmetlerle ilgili olarak, tescilli marka ile aynı olan herhangi bir işaretin kullanılması.

b) Tescilli marka ile aynı veya benzer olan ve tescilli markanın kapsadığı mal veya hizmetlerin aynı veya benzeri mal ve/veya hizmetleri kapsayan ve bu nedenle halk tarafından, işaret ile tescilli marka arasında ilişkilendirilme ihtimali de dahil, karıştırılma ihtimali bulunan herhangi bir işaretin kullanılması.

c) Tescilli marka ile aynı veya benzer olan ve tescilli markanın kapsamına giren mal ve/veya hizmetlerle benzer olmayan, ancak Türkiye'de ulaştığı tanınmışlık düzeyi nedeniyle tescilli markanın itibarından dolayı haksız bir yarar elde edecek veya

⁵⁶ Çolak, s. 9.

tescilli markanın itibarına zarar verecek veya tescilli markanın ayırt edici karakterini zedeleyecek nitelikteki herhangi bir işaretin kullanılması.

Aşağıda belirtilen durumlar, birinci fıkra hükmü uyarınca yasaklanabilir:

- a) İşaretin mal veya ambalaj üzerine konulması.
- b) İşareti taşıyan malın piyasaya sürülmesi veya bu amaçla stoklanması, teslim edilebileceğinin teklif edilmesi veya o işaret altında hizmetlerin sunulması veya sağlanması.
- c) İşareti taşıyan malın gümrük bölgesine girmesi, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması.
- d) İşaretin, teşebbüsün iş evrakı ve reklamlarında kullanılması.
- e) İşareti kullanan kişinin, işaretin kullanımına ilişkin hakkı veya meşru bir bağlantısı olmaması koşuluyla, işaretin aynı veya benzerinin internet ortamında ticari etki yaratacak biçimde, alan adı, yönlendirici kod, anahtar sözcük veya benzeri biçimlerde kullanılması.

Markanın sahibine sağladığı haklar, üçüncü kişilere karşı marka tescilinin yayın tarihi itibarıyla hüküm ifade eder. Marka tescil başvurusunun bültende yayınlanmasından sonra gerçekleşen ve marka tescilinin ilan edilmesi halinde yasaklanması söz konusu olabilecek fiiller nedeniyle başvuru sahibi, tazminat davası açmaya yetkilidir. Mahkeme, öne sürülen iddiaların geçerliliğine ilişkin olarak tescilin yayınlanmasından önce karar veremez.

556 s. KHK'nin "Markanın sözlük veya başka başvuru eserlerinde yer alması" başlığı ile düzenlenen 10. maddesine göre;

"Tescilli bir markanın, tescilli olduğu belirtilmeden bir sözlük, ansiklopedi veya bir başka başvuru eserinde, jenerik ad izlenimi verecek şekilde, yayımlanması durumunda, marka sahibinin talebi üzerine yayımcı, yayımın sonraki ilk sayısında yanlışlığı düzeltir."

Ticari vekil veya temsilci adına tescilli markanın kullanımının yasaklanması, bu başlık altında 556 s. KHK’de 11. madde ile aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

“Marka sahibinin ticari vekili veya temsilcisi adına, marka sahibinin izni alınmadan marka tescili yapılması halinde; marka sahibi kullanım için yetki vermemiş ise ve ticari vekil veya temsilcinin haklı bir gerekçesi yoksa, marka sahibinin markasının kullanılmasına itiraz etmek hakkı vardır.”

Bu madde ile yetkisiz temsil durumunda markanın yetkisiz temsilci adına tescil edilmesinin önüne geçilmiştir. Bununla birlikte, marka sahibinin hakları 556 sayılı KHK’nin “Marka Tescilinden Doğan Hakların Kapsamında İstisna” başlığı altındaki 12. maddesi ile aşağıdaki şekilde sınırlandırılmıştır:

“Dürüstçe ve ticari veya sanayi konularıyla ilgili olarak kullanılmaları koşuluyla üçüncü kişilerin, ad ve adresini, mal veya hizmetlerle ilgili cins, kalite, miktar, kullanım amacı, değer, coğrafi kaynak, üretim veya sunulmuş zamanı veya diğer niteliklere ilişkin açıklamaları kullanmaları marka sahibi tarafından engellenemez.”

Marka tescilinden doğan hakların tüketilmesi ise 556 sayılı KHK’nin 13. maddesi ile aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

“Tescilli bir markanın tescil kapsamındaki mal üzerine konularak marka sahibi tarafından veya onun izni ile Türkiye’de piyasaya sunulmasından sonra, mallarla ilgili fiiller marka tescilinden doğan hakkın kapsamı dışında kalır.

Marka sahibinin, birinci fıkra hükmüne girmesine rağmen, malın piyasaya sunulmasından sonra, üçüncü kişiler tarafından değiştirilerek veya kötüleştirilerek ticari amaçlı kullanmalarını önleme yetkisi vardır.”

Başvurusu yapılmış fakat henüz tescil edilmemiş bir marka da benzer markalara karşı değerlendirme aşamasında 556 sayılı KHK’nin aynılık veya ayırt edilemeyecek derecede benzerlik durumunda sonraki başvuru tarihli benzer markanın reddini

öngören 7/1b maddesi ve nispi ret nedenlerini içeren 8. maddesi kapsamında korunur.

4.2.3 Tescil Süresinin Dolmasından Sonra Koruma

556 Sayılı KHK.'nin 8/6. maddesine göre ortak marka ve garanti markalarının sona ermesinden itibaren üç yıl içinde ortak marka veya garanti markası ile aynı veya benzeri olan marka tescil başvurusu itiraz üzerine reddedilir. Bu madde ile garanti markası veya ortak markanın tescil süresinin bitiminden itibaren üç yıl süre içinde korunması başvuru sahibinin itirazı şartına bağlanmıştır. KHK.'nin "bir markanın yenilenmeme nedeniyle koruma süresinin dolmasından sonra iki yıl içerisinde aynı veya benzer markanın, aynı veya benzer mal ve hizmetler için yapılan tescil başvurusu itiraz üzerine reddedilir." hükmünü içeren 8/7. maddesine göre bu süre diğer markalarda iki yıldır ve yine başvuru sahibinin itirazına bağlıdır. 8/7. maddede "aynı veya benzer mal ve hizmetler" ifadesi kullanılmış olmasına rağmen 8/6. maddede bu ifade kullanılmamıştır fakat TPE Marka İnceleme Kılavuzu'nda itirazın itiraz gerekçesi garanti markaları veya ortak markaların sona eren tescillerinin kapsamındaki aynı, aynı tür, benzer veya ilişkili mal ve hizmetler yönünden kabul edildiği belirtilmiştir.

4.3 Garanti Markası ve Ortak Marka Tescil Süreci

556 sayılı KHK'nin 23. maddesine göre bir markanın tescil edilmesi için, aşağıda belirtilen unsurlar ile Türk Patent Enstitüsü'ne başvuruda bulunmak gerekmektedir:

- a) Şekli ve kapsamı yönetmelikte belirlenen, başvuru sahibinin kimliğine ilişkin bilgileri de içeren başvuru dilekçesi,
- b) Markanın yayına çoğaltmaya elverişli örneği,
- c) Markanın kullanılacağı malların veya hizmetlerin listesi,
- d) Başvuru ücretinin ödendiğini gösterir belge aslı,
- e) Sınıf veya sınıfların ücretinin ödendiğini gösterir belge aslı,
- f) Marka vekili tayin edilmiş ise vekaletname,
- g) Başvuru sahibi tüzel kişi ise imza sirküleri,
- h) Başvuru sahibinin ticaretle uğraştığını gösterir belge.

556 sayılı KHK'nin 56. maddesine istinaden 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Uygulamasına Dair Yönetmelik'in 8. maddesi (d) bendi ile yukarıda belirtilen belgelere ek olarak garanti markaları ve ortak markalar için Enstitü'ye teknik yönetmelik sunulması zorunluluğu getirilmiştir. Bununla birlikte markanın garanti markası veya ortak marka olarak kullanılacağı başvuru dilekçesinde belirtilmelidir.

4.4 Garanti Markası ve Ortak Marka Teknik Yönetmeliği

Garanti markası ve ortak marka teknik yönetmeliği ile ilgili esaslar 556 sayılı KHK'nin yedinci kısmında 56, 57, 58 ve 59 maddeleri ile düzenlenmiştir. 56. maddeye göre;

- Bir garanti markasının veya ortak markanın tescili için başvuru ile birlikte, markanın kullanılma usul ve şeklini gösteren teknik yönetmeliğin de sunulması zorunludur.
- Garanti markası teknik yönetmeliği; markada garanti edilen mal ve hizmetlerin ortak özellikleri hakkında hükümler içerir ve markanın kullanılmasının kontrolünün yapılma şekillerini ve gerektiğinde uygulanacak cezaları öngörür.
- Ortak marka teknik yönetmeliğinde, markayı kullanma yetkisine sahip işletmeler belirtilir. Ortak markanın tescili için ortak marka sahipleri birlikte hareket eder.
- Ortak markanın yenilenmesi için ortaklardan birinin başvurması yeterlidir.

Bu madde ile teknik yönetmelik üçüncü kişilere markanın kullanımı hakkını sağlamakla birlikte garanti markasında kontrol şartını sadece başvuru süreci ile sınırlamamakta ve tüm kullanım sürecine yaymaktadır, ortak markada garanti edilen mal ve hizmetler yerine markayı kullanma yetkisine sahip işletmeler belirtilir. Bu

hüküm, ortak markanın kullanılacağı mal ve hizmetlerin ortak özelliklerinin belirtilmesine engel değildir.

Garanti markasının kullanım hakkı teknik yönetmelikte belirtilen şartları sağlayan tüm üreticiler için kendiliğinden oluşmamaktadır ve bu şart üreticilerin hukuki niteliğine bağlı değildir. Teknik yönetmelik şartlarının sağlanmış olması garanti markası sahibinin markayı kullandırma zorunluluğunu doğurmaz. Sahibinden kullanım yetkisi alınmamış garanti markaları reklam, tanıtım vb. tanıtıcı materyallerde de kullanılamaz.⁵⁷ Kullanılması zorunlu olan garanti işaretleri için ise marka mevzuatında bu duruma değinen herhangi bir yasal düzenleme mevcut değildir. Bununla birlikte Yargıtay adres değişikliği nedeniyle TSE belgesinin iptal edildiğini aynı sebeple öğrenemediği için bu belgeyle devlet ihalesine giren şirketin bu eylemini marka hakkına tecavüz ve haksız rekabet olarak değerlendirmemiştir.⁵⁸

556 Sayılı KHK.'nin Uygulamasına Dair Yönetmeliğin 10. maddesine göre; 8inci maddenin (d) bendinde teknik yönetmelikte bulunması gereken bilgiler şunlardır;

- başvuru sahibi veya sahipleri gerçek kişi ise kimlik bilgilerinin,
- tüzel kişi ise ticaret unvanlarının, adreslerinin,
- başvuruya ilişkin tek bir yazışma adresinin,
- marka örneğinin,
- markanın hangi mal veya hizmetlerde ne şekilde kullanılacağına, markanın kullanım usullerinin açıklanması gerekmektedir.

Ayrıca, garanti markası teknik yönetmeliğinde;

- markanın garanti ettiği mal veya hizmetlerin ortak özelliklerinin,
- markayı kullanmaya yetkili kişilerin,
- markayı kullanma hakkının ne şekilde elde edileceğinin,

⁵⁷ Çolak, s. 369.

⁵⁸ Çolak, s. 369.(Kaynak: UYAP), Y 11. HD, T. 01.03.2011, 2009/8447 E., 2011/2048 K..

- markanın kullanma hakkının verilmesinden sonra denetimlerin kim tarafından, nasıl ve hangi sıklıkta yapılacağı ile teknik yönetmeliğe aykırı kullanma halinde uygulanacak yaptırımların;

ortak marka teknik yönetmeliğinde de

- ortak markayı kullanmaya yetkili olan işletmelerin,
- teknik yönetmeliğe aykırı kullanma halinde uygulanacak yaptırımların

belirtilmesi zorunludur.

Teknik yönetmelikte değişiklik yapılması şartları 57. maddede aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

- Teknik yönetmelikte yapılacak değişiklikler Enstitü tarafından onaylanmadıkça uygulanamaz.
- Teknik yönetmelikte yapılması istenilen değişiklikler, 56ncı maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarına veya kamu düzenine ve genel ahlaka aykırı olması halinde, Enstitü tarafından değişiklik talebi reddedilir.

Kanun hükmünde kararnameye aykırı teknik yönetmelik sunulması halinde oluşacak şartlar 58. madde ile düzenlenmiştir. Buna göre;

- Teknik yönetmelik, 56ncı maddede öngörülen şartları içermediği takdirde, teknik yönetmelikte gerekli değişiklikleri yapması, Enstitü tarafından marka sahibine bildirilir. Marka sahibi bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde gerekli değişiklikleri yapmaz ve teknik yönetmeliği düzeltmez ise, garanti markası veya ortak markanın tescili talebi reddedilir.

Teknik yönetmeliğe aykırı kullanma durumuna karşı 59. madde ile markanın iptali yaptırımı getirilmiştir. Bu maddeye göre;

- Marka sahibi, garanti markasının veya ortak markanın belirli bir sürede teknik yönetmeliğe aykırı olarak kullanılmasına göz yumar ve taraflardan birinin başvurusu üzerine mahkemece tanınacak süre içinde, söz konusu aykırı kullanım düzeltilmediği takdirde, marka, tanınan süre sonunda mahkeme tarafından iptal edilir.

Ek olarak garanti markasının kullanıldığı malın teknik yönetmelikte belirtilen özelliklere sahip olmaması durumunda markayı kullanan kişi satıcı veya üreticiyse (müteahhit) Borçlar Kanunu'nun 194. maddesi ve 360. maddesine göre alıcıya veya iş sahibine karşı sorumlu olur. Garanti markasını kullanan (üretici) ile alıcı arasındaki sözleşme ilişkisi yoksa alıcılar, garanti markasını kullanan karşı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un ayıplı maldan veya ayıplı malın neden olduğu zararlardan satıcı ile üreticilerin müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulacaklarını belirten 4/II maddesi uyarınca talepte bulunabilirler. Thomann'a göre garanti markası sahibi, alıcılar ile arasında bir sözleşme ilişkisinin olmaması ve denetim imkanının sınırlı olması sebebiyle alıcılara karşı sorumlu olmamalıdır.⁵⁹ Bununla birlikte 556 sayılı KHK'nin 42/1/f maddesine göre marka sahibinin 59. maddeye aykırı olarak gerekli denetimleri yapmaması, markanın yetkisiz kişilerce kullanılmasına göz yumması markanın hükümsüz kılınmasıyla sonuçlanabilir.⁶⁰

4.5 Garanti Markası ve Ortak Marka Başvurularının Değerlendirilmesi

Garanti markaları ve ortak markalar en genel biçimde ticari markaların tabii olduğu değerlendirme şartlarına tabiidirler. Bu şartlar 556 Sayılı KHK'nin markanın içerebileceği işaretleri gösteren 5. maddesi, marka tescilinde ret için mutlak nedenleri gösteren 7. maddesi ve marka tescilinde ret için nispi nedenleri gösteren 8. maddesi ve kötü niyetle başvuru yapıldığına dair itirazları düzenleyen 35. maddesidir. Bunlara ek olarak TPE'nin marka inceleme kılavuzunda garanti markası başvurularının değerlendirilmesi için bazı düzenlemeler getirilmiştir.

⁵⁹Alıntılayan: Arkan, s. 48.

⁶⁰ Arkan, s. 48.

4.5.1 Garanti Markası Başvurularının Değerlendirilmesi

Garanti markaları genel olarak markaların tescil şartlarına tabiidir, yani 556 Sayılı KHK'nin markanın içerebileceği işaretleri gösteren 5. maddesi, marka tescilinde ret için mutlak nedenleri gösteren 7. maddesi ve marka tescilinde ret için nispi nedenleri gösteren 8. maddesi çerçevesinde değerlendirilir. Her ne kadar garanti markasının doğrudan mal ve hizmetlerin ayırt edilmesi işlevi olmasa da farklı mal ve hizmet markaları ile birlikte kullanılması ve bu markaların tanınmasında, tercih edilmesinde ve ayırt edicilik özelliğinin güçlenmesinde etkili olması nedeniyle ilgili maddeler uyarınca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte garanti markasının amacının diğer markalardan farklı olarak üretim metodu, coğrafi kaynak ve belirli koşulların sağlandığına dair bir garanti sunmak olması nedeniyle değerlendirme sürecinde bazı farklılıklar bulunmaktadır. Tanımlayıcı veya ticaret alanında herkes tarafından kullanılan bir ibareyi münhasıran içeren bir ticari marka 556 Sayılı KHK'nin "Ticaret alanında cins, çeşit, (Ek ibare: 4128 - 3.11.1995 / m.5) "vasıf", kalite, miktar, amaç, değer, coğrafi kaynak belirten veya malların üretildiği, hizmetlerin yapıldığı zamanı gösteren veya malların ve hizmetlerin diğer karakteristik özelliklerini belirten işaret ve adlandırmaları münhasıran veya esas unsur olarak içeren markalar tescil edilemez" hükmünü içeren 7/1-c ve "5 inci madde kapsamına girmeyen işaretler marka olarak tescil edilemez" hükmünü içeren 7/1-a bentleri uyarınca tescil edilemez. Baskın unsuru coğrafi kaynak ya da üretim metodu olan bir garanti markasının tescil edilmesi mümkün olabilmektedir. TPE Marka İnceleme Kılavuzu'nda bu duruma örnek olarak "%100 saf doğal yün" ibaresi verilmektedir. Kılavuza göre "bir kelime markası olarak, "%100 saf doğal yün" ibaresi doğrudan tanımlayıcı olduğu için reddedilecektir. Ancak; bir logo, sembol ya da en azından bir işaret barındıran "%100 saf doğal yün" şekil/kelime kombinasyonundan oluşan garanti markası, ticaret ve hizmet markalarında ayırt edicilik açısından yeterli görülmeyen bir grafiksel gösterimi olsa da, garanti markası olarak tescil edilebilir."⁶¹ Ancak; garanti markasının bu şekilde tescil edilmiş olması başvuru sahibine tanımlayıcı ibare üzerinde bir tekel hakkı sağlamaz. Çünkü 556

⁶¹ Türk Patent Enstitüsü Marka İnceleme Kılavuzu, 2011, s. 89.

sayılı KHK'nin marka tescilinden doğan hakların kapsamında istisna belirten 12. maddesine göre, dürüstçe ve ticari veya sanayi konularıyla ilgili olarak kullanılmaları koşuluyla üçüncü kişilerin, ad ve adresini, mal veya hizmetlerle ilgili cins, kalite, miktar, kullanım amacı, değer, coğrafi kaynak, üretim veya sunulmuş zamanı veya diğer niteliklere ilişkin açıklamaları kullanmaları marka sahibi tarafından engellenemez. Dolayısıyla bir garanti markası ile diğer bir garanti markası veya bir ticaret markasının iltibas yaratacak düzeyde benzerliği iddiasıyla anlaşmazlık halinde, iki markanın sadece tanımlayıcı unsurlarının benzer olması karıştırılma ihtimali ileri sürmek için yeterli olmayacaktır. Bu durumda karıştırılma ihtimali, 12. maddenin amacına uygun olarak garanti markasının işlevi göz önünde bulundurularak değerlendirilecektir.

Garanti markası, tüketici nezdinde garanti olarak algılanmaktadır. Bu nedenle markanın teknik yönetmeliğinde belirtilen kalite standartlarının sağlanmaması halinde 59. madde kapsamında yanıltıcılık durumu ortaya çıkmaktadır. Ek olarak eğer teknik yönetmelik, markanın içeriği ya da verdiği mesajla uyumlu olmayan şartlar içeriyorsa, başvuru yanıltıcı olarak değerlendirilecektir. Örnek olarak daha önce bahsedilen “%100 saf doğal yün” ibaresini içeren garanti markasının teknik yönetmeliğinde başka bir oranda doğal yün kullanılması gerekliliği belirtilmişse başvuru yanıltıcılık kapsamında reddedilecektir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, markanın kendisinin mutlak ret nedenlerinde yer alan yanıltıcılık değerlendirmesine tabii olmasının yanı sıra, teknik yönetmeliğin de ayrıca yanıltıcılık değerlendirmesine tabii olmasıdır.

Özet olarak başvuru ile ilgili karar aşamasından önceki ve sonraki süreç ile tescil şartları her iki marka türü için de diğer markalarla aynıdır. Garanti markasını başvuru aşamasında ticari markalardan ayıran temel özellikler başvuru belgeleri arasında ek olarak teknik yönetmelik istenmesi ve değerlendirme kriterinin ayırt edicilik, tanımlayıcılık ve yanıltıcılıkla ilgili maddelerinin farklı ele alınmasıdır. Marka İnceleme Kılavuzu'nda belirtilmemiş olmasına rağmen mevzuatta teknik yönetmelikteki değişikliklerin kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı olamayacağı hükmü de getirilerek 556 sayılı KHK'nin 7/1-k hükmüne atıf yapılmıştır.

4.5.2 Ortak Marka Başvurularının Değerlendirilmesi

Ortak markalar da garanti markaları gibi genel olarak ticari markaların tescil şartlarına tabiidir. TPE'nin Marka İnceleme Kılavuzu'nda ortak marka başvurularının değerlendirilmesine dair herhangi bir ayrıntı yer almamaktadır. Dolayısıyla garanti markası başvuruları için belirtilen istisnai durumlar ortak markalar için geçerli değildir. Bununla birlikte teknik yönetmelikte ürün veya hizmetlerin sahip olması gereken özellikler belirtildiyse marka garanti markasına benzer işlev görür hale geleceğinden yanıltıcılık değerlendirmesinin garanti markalarında olduğu gibi teknik yönetmelik için de yapılabileceği söylenebilir.

5 Garanti Markası ve Ortak Markanın Tescil Sonrası İşlemleri

556 sayılı KHK.'de garanti markaları için özellikle atıfta bulunulan tescil sonrası işlem sadece devir, ortak markalar içinse devir ve lisanstır.⁶² Kutlu Oytaç'a göre de yürürlükten kalkan 551 sayılı Markalar Kanunu'nun 36. maddesinde belirtilen müşterek markaların ve birlik markalarının devir ve temlik edilemeyeceği, lisansa konu olamayacağı ve haczedilemeyeceği şartından farklı olarak 556 sayılı KHK.'de ortak markaların üzerinde tasarruf hakkı tanınması dolayısıyla açıkça belirtilmemiş olsa da ortak markaların haczedilebilirliğinden bahsedilebilir.⁶³ Ek olarak, ortak markaların bireysel markalarda olduğu gibi kullanıldıkları mal veya hizmetlerin ayırt edilmesi işlevleri vardır, bu nedenle bireysel markalarla hemen hemen aynı yasal düzenlemelere tabiidirler, ortak markaların markayı kullanan grubun işletmelerinden bağımsız bir ekonomik değere sahip olmaları ve bu anlamda değerlendirilebilir olmaları nedeniyle de hem haciz hem rehin işlemlerine konu olabilirler.⁶⁴

Garanti markalarının ise haciz ve rehin işlemlerine konu olabilmesiyle ilgili 556 Sayılı KHK'de herhangi bir düzenleme yapılmadığı gibi, yasaklama da bulunmamaktadır. Garanti markalarının da ortak markalar gibi marka sahibinin

⁶² Bkz. Garanti Markaları ve Ortak Markaların Devir ve Lisansı, aşağıda s. 39

⁶³ Oytaç, s. 283

⁶⁴ Ünal, Mücahit, **Markanın Tescilinden Doğan Haklarla İlgili Hukuki İşlemler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s. 81.

işletmelerinden bağımsız bir ekonomik değere sahip olması nedeniyle hem haczinin hem devrinin mümkün olduğu söylenebilir.⁶⁵

5.1 Garanti Markası ile Ortak Markanın Devri ve Lisansı

556 Sayılı KHK'nın 60. maddesine göre garanti markası veya ortak markanın devri veya bir ortak markada lisans verilmesi, Marka Sicili'ne kayıt halinde geçerlidir. Burada her iki marka türünün devrinden bahsedilmekle birlikte lisans konusunda sadece ortak marka için kural konmaktadır. Bu durum garanti markasının lisans konu olamayacağı biçiminde yorumlanır. Eğer üzerinde garanti markası kullanılan bir malın markası için lisans verilmesi söz konusuysa ancak bu mal için kullanılan ticari marka için lisans verilebilir. Garanti markası ise lisans kapsamında yer almasa da malın özelliğini gösteren simge olarak kendiliğinden mal üzerinde yer alır. Bu düzenlemeler kaynağını TRIPs Anlaşması'nın "Üyeler markalar için lisans verilmesi ve markaların devredilmesi ile ilgili koşulları tespit edebilirler, ancak markalar için zorunlu olarak lisans verilmesine izin verilmeyeceği ve tescilli bir marka sahibinin markanın ait olduğu işi devretse de devretmese de markayı devretme hakkına sahip olacağı anlaşılmaktadır"⁶⁶ hükmüne sahip 21. maddesinden almaktadırlar.

Garanti markalarının tescili, teknik yönetmelik kurallarının belirlenip uygulanması, üçüncü kişilere bu markaları kullanım haklarının tanınması ve bunlara ilişkin etkili düzenlemelerin yapılması ancak marka sahibinin kurumsallaşması ile mümkün olabilir. Örneğin bir kumaşın üretildiği hammaddenin üretiminde kullanılan tekniklerin, boyanma, dokuma detayları gibi özelliklerinin belirlenmesi, garanti markasının kullanımı için yapılan başvurularının değerlendirilmesi, markanın kullanım sürecinin izlenmesi ve denetlenmesi gibi süreçler karmaşık olduğundan ancak marka sahibinin kurumsallaşmasıyla gerçekleştirilebilir.⁶⁷ Kurumsallaşmanın mümkün olmadığı durumda bu özellikleri sağlayabilen kuruluşlara lisans

⁶⁵ Ünal, s. 81 ve 108.

⁶⁶ TRIPs Anlaşması Madde 21 için bkz .

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:87DQBoGf0foJ:teftis.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/34660,ticaretle-baglantili-fikri-mulkiyet-anlasmasi-trips-199-.doc%3F0+&cd=3&hl=tr&ct=clnk&gl=tr> erişim tarihi: 27.05.2015.

⁶⁷ Bozgeyik s.98.

verilmesinin gündeme gelmesi, mevzuatta garanti markalarında lisans verilmesine değinilmediği için mümkün olmayacaktır.

Devir konusunda ise diğer markalarda sicile kayıt zorunluluğunun bulunmaması uygulamada sorun yaratmaktadır.⁶⁸ Bu açıdan garanti markaları ve ortak markalar hakkındaki düzenleme diğer markalar ile ilgili bu konudaki düzenlemeler açısından örnek teşkil etmektedir.

⁶⁸ Çolak, s. 573.

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE GARANTİ MARKASI VE ORTAK MARKA KAVRAMLARI

1.Genel Olarak Avrupa Birliği Marka Mevzuatı

Avrupa Topluluğu marka hukuku iki temel düzenlemeden kaynağını almaktadır. Bunlar 89/104/EEC sayılı Üye Devletlerdeki Markalara İlişkin Yasal Düzenlemelerin Uyumlaştırılmasına Yönelik Birinci Konsey Direktifi, diğeri ise Avrupa Konseyinin 40/94 sayılı Topluluk Markalar Tüzüğüdür. Günümüzde Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi ve Tüzüğü esasla ilgili önemli değişiklikler içermemekle birlikte güncellenmiştir. 89/104/EEC sayılı Direktif 2008/95 sayılı Direktifle, 40/94 sayılı Topluluk Marka Tüzüğü ise 207/2009 sayılı Tüzükle değiştirilmiş durumdadır.

Avrupa Topluluğu'na ait bir tüzük yeni katılan üye devletlerin hukukunda tüzüğün uygulanmasına engel olacak bir düzenleme yoksa doğrudan doğruya uygulanır. Buna karşın Avrupa Topluluğu'na ait bir direktif üye devletlerde doğrudan yürürlüğe girmediği için her ülke çeşitli araçlarla direktif hükümlerini uygulamaya alır. Türkiye üzerinden örnek verilecek olursa; Türk hukukunda 207/2009 sayılı Tüzüğün uygulanmasına engel olacak bir durum olmadığından AB'ye üyelik durumunda bu Tüzük doğrudan yürürlüğe girecektir.

Avrupa Topluluğu'nun kurulduğu dönemde markaların üye devletlerarasındaki ticareti engelleyecek biçimde kullanılmasına karşı çeşitli önlemler alınması gerekliliği doğduğu için ilk olarak 60 ve 70'li yıllarda Avrupa Komisyonu, tüm Avrupa Topluluğu'nda geçerli olacak bir Avrupa Topluluğu marka sistemi oluşturma

çalışmalarını başlatmıştır. Bu şekilde korunacak markaların devletler üstü bir konumda olması ve tüm üye devletlerde geçerli olması planlanmıştır. 1973’de markalarla ilgili düzenleme yapmak için oluşturulan Çalışma Grubu ile 1976’da Topluluk Markası ile ilgili açıklamalar içeren ve Avrupa Topluluğu marka hukukunun temelini oluşturan Memorandum hazırlanmıştır.

21 Aralık 1988’de Avrupa Konseyi üye devletlerin marka mevzuatının uyumlaştırılması amacıyla Marka Direktifi’ni kabul etmiştir. Bu çalışma, AB çapında bir marka yaratılmasına yönelik bir girişim olmamakla birlikte, Topluluk Markalar Tüzüğü ile aynı Komisyon Memorandumu’ndan kaynaklanmaktadır. 1976 yılında Memorandum’un yayınlanmasından bu yana Topluluğun ulusal marka mevzuatlarının uyumlaştırılması konusundaki çabası, mevzuatlar arasındaki farklılıkların Ortak Pazar’da rekabeti bozacak şekilde malların ve hizmetlerin serbest dolaşımını engellenmesinin önüne geçilmesi içindir. Bu nedenle devletlerin marka mevzuatlarının yaklaştırılmasını sağlayan 89/104/EEC sayılı Marka Direktifi hazırlanmıştır.⁶⁹ Bu direktifin günümüzde geçerli ve güncellenmiş hali olan 2008/95 sayılı Direktifin 2008/95 sayılı Direktif bundan sonra “Direktif” olarak anılacaktır.) marka olabilecek işaretleri tanımlayan 2. maddesinde göre, marka; bir teşebbüsün mal ve/veya hizmetlerini bir başka teşebbüsün mal ve/veya hizmetlerinden ayırmayı sağlayan; kişi adları dahil, sözcükler, şekiller, harfler, sayılar, mal ve ürünün şeklini, ambalajı vb. her türlü ayırt edici işaretleri içerir. Bu tanım 556 sayılı KHK’deki tanıma çok yakındır.

Avrupa Komisyonu’nun vardığı AB üyesi ülkelerde farklı mevzuatların malların ve hizmetlerin serbest dolaşımına engel olacağı yönündeki sonuca istinaden Direktif’te üye ülkelerin marka mevzuatlarının Topluluk Markası için tamamlayıcı olacak biçimde uyumlaştırılmasının gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte Direktif üye ülkelerin marka mevzuatı ile ilgili başvuru ve tescil prosedürü gibi kapsamlı konular yerine ortak pazarın etkili çalışmasını en çok etkileyen esasa dayalı konulara ve

⁶⁹ Akın Mengenli, Özge, **Topluluk Markası**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği ve Uluslararası Ekonomik İlişkiler (Hukuk) Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara 2010, s. 74.

temel olarak tescilli markalara odaklanacak şekilde hazırlanmış, esas dışındaki konular ise üye ülkelerin düzenlemelerine bırakılmıştır.⁷⁰

Topluluk Markalar Tüzüğü ise 1980’de resmi olarak taslak olarak yayınlanmakla birlikte temel konularda anlaşma sağlanamadığı için bloke edildikten sonra 1993’de kabul edilebilmiştir. 1996’da İspanya Alicante’de markalar ve tasarımlar alanında İç Pazar Uyumlaştırma Ofisi’nin (Office for Harmonisation in the Internal Market (OHIM)) faaliyete geçmesiyle birlikte yürürlüğe girmiştir.⁷¹ Güncellenmiş hali ise 207/2009 sayılı ile 26 Şubat 2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir. (207/2009 sayılı Tüzük bundan sonra “Tüzük” olarak anılacaktır.)

OHIM Topluluk Hukuku kapsamında kurulmuş olan bir AB organıdır. Bu nedenle kararları Topluluk Hukuku’na tabiidir. Bu kararların Topluluk Hukuku’na uygun olup olmadığının denetimi Avrupa Adalet Divanı ile altında bulunan İlk Derece Mahkemesi tarafından yapılır. OHIM tüzel kişiliğe, hukuki, idari ve mali özerkliğe sahiptir. Bütçesi tescil başvuruları ve yenileme taleplerinden alınan ücretlerden oluşur ve bu bütçeyle harcamalarını karşılar. OHIM’de resmi dil olarak Almanca, Fransızca, İngilizce, İtalyanca ve İspanyolca olmak üzere 5 dil kabul edilmiştir. Bununla birlikte AB resmi dili olarak geçerli olan 11 dilden biriyle başvuru yapılabilir. Bu durumda başvuru sahibinin talebiyle Ofis başvuruyu 5 dilden birine çevirir.⁷²

207/2009 sayılı Tüzüğün 2. maddesine göre AB üyesi ülkelerde faaliyet gösteren bir işletme tarafından OHIM’e topluluk markası tescil başvurusu yapıldıktan sonra tescil edilen marka tüm AB üyesi ülkelerde korunur. Bununla birlikte Tüzüğün üye devletler üzerinde ulusal düzenlemeleri değiştirmesi söz konusu değildir. Bu düzenlemeler Tüzükle birlikte yürürlükte kalarak ulusal tescil sistemini sürdürür. Topluluk markasının AB üyesi ülkelere uluslararası ticarete faydası ise bu ülkelere ait işletmelerin tek tek diğer üye devletlerde ulusal başvuru yapmasıyla ortaya

⁷⁰ Ünsal, Önder Erol, **Topluluk Marka Hukuku** iprgezgini.org/2013/12/16/topluluk-marka-hukuku/ erişim tarihi: 27.05.2015

⁷¹ Dursun, Hasan, **Marka Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2008, s. 25- 26.

⁷² Dursun, s.28.

çıkacak zaman ve enerji kaybını engelleyerek dünya çapında etkisi olan büyük markalar oluşturmalarına olanak sağlamasıdır.

Topluluk markası tescili ile tüm AB üyesi ülkelerde elde edilen koruma 10 yıl geçerlidir. Sınırsız sayıda yenileme yapılabilir. Topluluk markası için uygulanacak kurallar ulusal mevzuatlardan çok farklı değildir.⁷³ Bu nedenle ulusal başvurular için gerekli olan bürokratik işlemlere çok az bir ekleme yapılarak topluluk markası tescili gerçekleştirilebilir, böylelikle çok daha geniş bir alanda hak elde edilir. Topluluk markası tescili ile taklit ve izinsiz çoğaltma, benzer veya karıştırma ihtimali doğuran işaretlerin marka sahibinin onayı dışında kullanımı sorunlarının önüne geçilmiş olur. Ek olarak topluluk markasından doğan haklar lisans yoluyla AB üyesi ülkelerde faaliyet gösteren başka işletmelere devredilebilir. Topluluk markası sisteminin dezavantajı ise başvurunun reddedilmesi durumunun tüm üye ülkeler için geçerli olması ve ayrı ayrı tescilin mümkün olmamasıdır.

Topluluk markasının kullanılması dışında AB'ye üye ülkelerde marka tescili için iki yol vardır. Bunlar; her bir ülkede ulusal tescil başvurusu yapılması⁷⁴ ve 1 Ekim 2004 tarihinde Avrupa Topluluğu'nun Madrid Protokolü'ne dâhil olması ile birlikte, merkezi Cenevre'de bulunan Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (World Intellectual Property Organisation (WIPO)) aracılığıyla Madrid Sözleşmesi'ni kabul etmiş olan ülkelerde geçerli olacak uluslararası tescil başvurusu yapılmasıdır. İlk prosedür süreci uzatacak birçok bürokratik işlem içermesi nedeniyle topluluk markası seçeneğinin kullanılmasına göre dezavantajlıdır. Bununla birlikte başvuru sahibinin tercihi doğrultusunda her üç koruma eş zamanlı olarak sağlanabilmektedir.⁷⁵

Bu iki temel kaynağa ek olarak Tüzüğün Uygulanmasına ilişkin 2868/95 sayılı Komisyon Yönetmeliği, ücretlerle ilgili düzenlemeleri içeren 2869/95 sayılı Komisyon Yönetmeliği ve Temyiz Kurulunun çalışma şeklini belirleyen 216/96 sayılı Komisyon Yönetmeliği AB marka mevzuatının diğer kaynaklarını oluşturur.⁷⁶

⁷³ Dursun, s. 29.

⁷⁴ Dursun, s. 30.

⁷⁵ Dursun, s. 32.

⁷⁶ Başer, s. 97.

Topluluk Markası sisteminin bir diğery yeniliği Tüzüğün 91. maddesi ile getirilen üye ülkelerde Topluluk Markası davalarını karara bağlayacak olan Topluluk Markası mahkemelerinin kurulmasıdır.⁷⁷

2. Topluluk Ticari Markası Kavramı

Tüzüğün “Bir Topluluk Ticari Markasını Oluşturabilecek İşaretler” başlıklı dördüncü maddesine göre bir Topluluk ticari markası, bir işletmenin mal veya hizmetlerini diğerylerinin mal ve hizmetlerinden ayırt etmesi şartıyla çizimle ifade edilebilen, kişi isimleri dahil, özellikle sözcükler, tasarımlar, harfler, sayılar, malların şeklini ya da paketinin biçimini içerebilen her türlü işarettten oluşabilir.

Tüzüğün Genel Düzenlemeler başlıklı birinci maddesinde Topluluk ortak markasını da kapsayan Topluluk ticari markası ve sahip olması gereken özellikler şu şekilde tanımlanır:

1. Bu Tüzük'te belirtilen şartlar uyarınca ve belirtilen usule uygun olarak mal ve hizmetler için tescil edilmiş bir markaya “Topluluk ticari markası” denir.
2. Bir Topluluk ticari markası birleştirici olma özelliğine sahip olmalıdır. Topluluk üstünde eşit etkili olmalıdır. Tüm Topluluk nezdinde bir hüküm ifade etmedikçe, tescili, devri, feragati gerçekleştirilmemeli, hak sahibinin haklarını iptal eden veya hükümsüz kılan bir kararın konusu olmamalı veya kullanımı yasaklanmamalıdır. Bu kural Tüzüğün aksini gerektirdiği durumlar haricinde uygulanmalıdır.

3. Topluluk Ortak Markası Kavramı

Tüzüğün Uygulanmasına İlişkin 2868/95 sayılı Komisyon Yönetmeliği'nin⁷⁸ uluslararası marka tescil prosedürlerini düzenleyen 121. maddesinin birinci paragrafına göre “uluslararası tescil eğer bir ortak marka, sertifika markası veya

⁷⁷ Güları, Sekinet Nur, **Topluluk Markası Sisteminin İncelenmesi Ve Türkiye'nin Bu Sistemle Olan İlişkinin Değerlendirilmesi**, T.C. Türk Patent Enstitüsü Markalar Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara 2008, s. 11.

⁷⁸ Bundan sonra “Uygulama Yönetmeliği” olarak adlandırılacaktır.

garanti markası ile ilgili bir esas başvuru veya tescile dayanıyorsa Avrupa Birliği'ndeki uluslararası tescil Topluluk ortak markası olarak ele alınır". Yani Türkiye'deki ayırımın tersine, mevzuatta uluslararası başvurular için bu marka çeşitleri ayrı ayrı değil aynı başlık altında düzenlenmiştir. Bununla birlikte Tüzük'deki Topluluk ortak markası ile ilgili düzenlemelerde sertifika veya garanti markası ile ilgili bir ifade yer almamaktadır. OHİM'in mutlak ret nedenlerini anlatan yayınında⁷⁹ da değerlendirme kriterleri Türkiye'de garanti markaları için belirtilen kriterlere benzer olarak ele alınmıştır.

207/209 sayılı Tüzüğün "Topluluk Ortak Markaları" başlıklı VIII. kısmında 66-74. maddeler ile ortak markalar düzenlenmektedir. Bu maddelerin konu başlıkları şu şekildedir:

- 66. Madde: Topluluk Ortak Markaları
- 67. Madde: Teknik Yönetmelik (Markanın Kullanımına İlişkin Düzenlemeler)
- 68. Madde: Başvurunun Reddi
- 69. Madde: Üçüncü Kişi Görüşleri
- 70. Madde: Markaların Kullanımı
- 71. Madde: Marka Kullanımına İlişkin Düzenlemelerin Değiştirilmesi
- 72. Madde: İhlal Nedeniyle Dava Açmaya Yetkili Kişiler
- 73. Madde: Fesih Sebepleri
- 74. Madde: Hükümsüzlük Sebepleri

Tüzüğün 66. maddesinin birinci paragrafında Topluluk ortak markası, marka başvurusunun yapıldığı durumda marka sahibi birliğin mal ve hizmetlerini diğer işletmelerin mal ve hizmetlerinden ayırmayı sağlayan bir Topluluk ticaret markası

⁷⁹ **Guidelines For Examination In The Office For Harmonization In The Internal Market (Trade Marks And Designs) On Community Trade Marks Part B Examination Section 4 Absolute Grounds For Refusal** için bkz. https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/law_and_practice/trade_marks_practice_manual/WP/Part-B/04-part_b_examination_section_4_absolute_grounds_for_refusal/part_b_examination_section_4_absolute_grounds_for_refusal_collective_marks_en.pdf erişim tarihi: 27.05.2015.

olarak tanımlanır. Bu tanım sertifika markasını değil ortak markayı işaret etmektedir. Ek olarak;

- Tabii oldukları kanun çerçevesinde kendi adına her türlü hak elde etme ve yükümlülük altına girme, sözleşme yapma veya diğer yasal edimleri gerçekleştirme, dava edebilme veya edilebilme yetkisi olan sanayi odaları, üreticiler, hizmet sağlayıcılar veya tüccarlar,
- Kamu hukukuna tabii tüzel kişiler

Topluluk olarak markası başvurusu yapabilir.

Tüzüğün 26. maddesinde bir Topluluk ticari markası başvurusu için gerekenler aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

“1. Bir topluluk ticari markası başvurusu aşağıdakileri içermelidir:

- a) Markanın Topluluk Ticari markası olarak tescili için talep
- b) Başvuru sahibinin bilgileri
- c) Tescilin talep edildiği mal ve hizmetlerin listesi
- d) Marka örneği

2. Bir Topluluk ticari markası başvurusu için başvuru ücreti ve sınıf ücreti ödenmelidir.”

3. Bir Topluluk ticari markası başvurusu 162/1.⁸⁰ maddede belirtilen Topluluk Uygulama Hükümleri’ndeki şartları sağlamalıdır.

Bu maddeye ek olarak Uygulama Yönetmeliği’nin 1. Kuralı’nda Topluluk ticari markası başvurularının içeriğiyle ilgili detaylı şartlar yer almaktadır. Kuralın 1/(i) maddesinde başvurunun Topluluk ortak markası için yapılması halinde “uygun

⁸⁰ Tüzük, Madde 162/1: Bu Tüzüğün uygulama kuralları bir Uygulama Yönetmeliği’nde hayata geçirilmelidir.

olduğu hallerde Tüzüğü 66. maddesine uygun bir Topluluk ortak markası tescili başvurusu talebinin bildirilmesi” gerekliliği belirtilmiştir. Ek olarak 1. Kuralın ikinci paragrafında Topluluk ortak markası başvurusunun teknik yönetmeliği içerebileceği hükmü ortaya konmuştur.

66. Maddenin ikinci paragrafında “7/1(c) maddesinin istisnası olarak mal ve hizmetlerin coğrafi menşeyini belirtmek için ticarete kullanılan işaret ve adlandırmalar, birinci paragrafın kapsamı içinde Topluluk ortak markası meydana getirebilirler. Bir ortak marka, marka sahibine üçüncü şahısların sanayi ve ticaret alanlarında dürüst uygulamalara uygun olarak kullanmaları halinde, bu tür işaret ve adlandırmaları ticaret sırasında kullanmalarını engelleme hakkı vermemelidir. Özellikle de böyle bir marka bir coğrafi ismi kullanmaya yetkili bir üçüncü şahsa karşı ileri sürülmemelidir” ifadesi yer almaktadır.

66. Maddenin üçüncü paragrafında 67-74. maddelerin aksini gerektirmediği durumlarda bu Tüzüğü hükümlerinin Topluluk ortak markalarına uygulanacağı belirtilmiştir.

Paris Konvansiyonu ile ilgili Stockholm Sözleşmesi’nin yedinci maddesinin birinci mükerrer kısmında ortak markalar ile ilgili aşağıdaki hükümler mevcuttur:

1. Birliğe dahil ülkeler, varlığı menşe memleket kanununa aykırı olmayan kolektif kuruluşlara ait ortak markaların, bu kolektif kuruluşlar sınai ve ticari müessese olmasa bile tevdiini ve himayesini kabul etmeyi taahhüt ederler.
2. Her ülke bir kolektif markanın hangi özel şartlar altında himaye edileceğini serbestçe tayin edecek ve kamu yararına aykırı olması halinde bu markanın himayesini reddedebilecektir.
3. Bununla beraber bu markaların himayesi mevcudiyeti menşe memleket kanununa aykırı olmayan herhangi bir kolektif kuruluşun, himayenin talep edildiği ülkede müessesesi olmaması veya bu ülkenin kanuni mevzuatına uygun olarak kurulmamış olması sebebiyle reddedilemeyecektir.

Direktif'te garanti markası ve ortak marka ile ilgili hükümler 15. madde ile "Ortak Markalar, Garanti Markaları ve Sertifika Markaları'na İlişkin Özel Hükümler" başlığı altında düzenlenmiştir. 15. maddenin 1. fıkrasında "4. maddeye⁸¹ hâlel

⁸¹ **Direktif Madde 4**

Önceki Haklara İlişkin İhtilaflarla İlgili Olarak Diğer Ret Ya Da Hükümsüzlük Gerekçeleri

1. Bir marka aşağıdaki durumlarda tescil edilmez ya da tescil edilmişse, hükümsüz ilan edilir:

a) önceki bir markayla aynıysa ve marka başvurusunun yapıldığı ya da tescil edildiği ilgili mallar veya hizmetler önceki marka kapsamında korunan mallar veya hizmetlerle aynıysa;

b) eğer önceki markaya benzer ya da aynı olmasından dolayı ve markalar tarafından kapsanan malların veya hizmetlerin benzerliği ya da aynılığından dolayı halk tarafından karıştırılma ihtimali ortaya çıkarsa ve bu karıştırılma ihtimali önceki marka ile ilişkilendirilme ihtimalini de kapsıyorsa.

2. 1. paragraf doğrultusunda "önceki markalar" aşağıdakileri ifade eder:

a) bu markalarla ilgili olarak uygun hallerde rüçhan hakkı iddialarının da dikkate alınması suretiyle, markanın tescil başvurusu tarihinden öncesine ait tescil başvurusu tarihine sahip aşağıdaki türlerde markalar;

(i) Topluluk markaları;

(ii) üye devlette ya da, Belçika, Lüksemburg veya Hollanda söz konusu olduğunda, Benelüks Fikri Mülkiyet Ofisi'nde tescil edilmiş markalar;

(iii) üye devlette etkiye sahip olan uluslararası düzenlemeler kapsamında tescil edilmiş markalar;

b) Topluluk Markaları hakkında 20 Aralık 1993 tarihli ve (AT) 40/94 sayılı Konsey Tüzüğü'ne⁸¹ uygun olarak, (a) (ii) ve (iii)'te belirtilen marka üzerinde, bu markadan feragat edilmiş ya da bu markanın sona ermesine izin verilmiş bile olsa, kıdem iddia eden Topluluk markaları;

c) tescillerine bağlı olarak, (a) ve (b) noktalarında sözü edilen markalarla ilgili başvurular;

d) marka tescil başvurusu tarihinde ya da, uygun olduğu hallerde, marka tescil başvurusuyla ilgili rüçhan hakkı iddia edilen tarihte, bir üye devlette, Paris Sözleşmesi'nin 6. maddesinde (birinci mükerrer) geçen "tanınmış" ifadesi çerçevesinde, tanınmış olan markalar.

3. Bir marka ayrıca, eğer 2. paragraftaki anlam dâhilinde önceki bir Topluluk markası ile aynı ya da benzerse ve önceki Topluluk markasının tescil edildiği mallar veya hizmetlerden farklı olan mallar veya hizmetler için tescil edilecekse ya da tescil edilmişse, önceki Topluluk markasının Topluluk dâhilinde bir tanınmışlığa sahip olması ve sonraki markanın geçerli sebep olmadan haksız kazanç elde etmesi hallerinde ya da markanın tanınmışlığına ya da ayırt edici karakterine zarar verici olması halinde, tescil edilmez; tescil edilmişse, hükümsüz ilan edilir.

4) Buna ilaveten, her üye devlet aşağıdaki hallerde ve ölçüde bir markanın tescil edilmemesini ya da tescil edilmişse, hükümsüz kılınmasını öngörebilir:

a) ilgili üye devlette önceki markanın tanınmışlığının olması halinde ve sonraki markanın kullanımının önceki markadan geçerli bir sebep olmaksızın haksız kazanç elde ettiği veya markanın tanınmışlığına veya ayırt edici karakterine zarar verdiği hallerde, 2. paragraftaki anlam dâhilinde önceki bir ulusal marka ile aynı ya da benzer olan markanın önceki markayla ilgili olarak tescil

getirmeksizin, mevzuatları ortak markaların veya garanti markalarının ya da sertifikasyon markalarının tesciline izin veren üye devletler, bu markaların işlevinin bunu gerektirdiği durumlarda, 3.⁸² ve 12.⁸³ maddelerde belirtilenlere ilave

edilmiş olan mallar veya hizmetlerden farklı mallar veya hizmetler için tescil edilecek ya da tescil edilmiş olması;

b) ticaret alanında kullanılan tescil edilmemiş bir markanın ya da başka bir işaretin haklarının sonraki markanın tescil başvurusu tarihinden ya da tescil başvurusu için iddia edilen rüçhan hakkı tarihinden önce elde edilmesi ve tescil edilmemiş markanın ya da diğer işaretin sahibine sonraki markanın kullanımını yasaklama hakkını vermesi;

c) 2. paragrafta ve bu paragrafın (b) noktasında sözü edilenlerin dışında ve özellikle aşağıda sayılan önceki bir hakka binaen markanın kullanımının yasaklanması:

(i) isim hakkı

(ii) kişinin fotoğrafına ilişkin hakkı;

(iii) telif hakkı;

(iv) sınai mülkiyet hakkı;

d) markanın başvurudan önceki maksimum üç yıllık bir süre içinde sona eren bir hakkı veren önceki bir ortak marka ile aynı ya da buna benzer olması;

e) markanın üye devlet tarafından tayin edilen başvurudan önceki süre dâhilinde sona eren bir hakkı veren önceki bir garanti markası ya da sertifikasyon markası ile aynı ya da buna benzer olması;

f) önceki marka sahibi, sonraki marka tescili için muvafakatini vermedikçe veya markasını kullandığı sürece, markanın aynı ya da benzer mallar veya hizmetler için tescil edilmiş olması ve başvurudan önceki maksimum iki yıl içinde yenilenmediği için sona eren bir hak veren önceki bir marka ile aynı ya da benzer olması;

g) başvuru tarihinde başvuru sahibinin kötü niyetle hareket ediyor olması koşuluyla, markanın başvuru tarihinde yurt dışında kullanılmış olan ve halen kullanımı devam eden bir marka ile karıştırılma ihtimali olması.

5. Önceki markanın ya da önceki hakların sahibinin sonraki markanın tesciline muvafakat vermesi koşuluyla, üye devletler uygun koşullarda tescilin reddedilmemesine ya da markanın hükümsüz ilan edilmemesine izin verebilirler.

6. Herhangi bir üye devlet, 1 ila 5. paragraflara istisna olarak, 89/104/AET sayılı Direktif'e uyum için gerekli olan hükümlerinin yürürlüğe girme tarihinden önce o devlette geçerli olan tescilin reddi ya da hükümsüzlüğüne ilişkin gerekçelerin o tarihten önce yapılmış marka başvurularına uygulanmasını öngörebilir.

Bkz.

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Dz_EojUr8bsJ:www.ab.gov.tr/files/ceb/Fas%25C4%25B1%2520Revizyon%2520%25C3%2587a1%25C4%25B1%25C5%259Fmalar%25C4%25B1/Fasil7/3200810095.doc+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr

⁸² **Direktif Madde 3**

Ret ya da Hükümsüzlük Sebepleri

1. Aşağıdakiler tescil edilmezler, tescil edilmişlerse bile hükümsüz sayılırlar;

a) marka oluşturamayan işaretler;

b) hiçbir ayırt edici niteliğe sahip olmayan markalar:

c) ticaret alanında türü, kaliteyi, miktarı, kullanım amacı, değeri, coğrafi kaynak, ya da malların üretim veya hizmetlerin sunum zamanını veya malların veya hizmetlerin diğer özelliklerini belirtmeye yarayan işaretler ya da adlandırmaları münhasıran içeren markalar;

d) günlük dilde ya da iyi niyetli ve yerleşik ticari uygulamalarda mutata hale gelmiş olan işaretler ya da adlandırmaları münhasıran içeren markalar;

e) münhasıran aşağıdakilerden oluşan işaretler:

(i) malların özgün doğal yapısından ortaya çıkan şekli, ya da

(ii) malların teknik bir sonuç elde etmek için gerekli olan şekli, ya da

(iii) mala asli değerini veren şekli içeren işaretler;

f) kamu düzenine ya da genel ahlak ilkelerine aykırı olan markalar;

g) malların veya hizmetlerin yapısı, kalitesi ya da coğrafi kaynağı konusunda halkı yanıltabilecek nitelikteki markalar;

h) yetkili makamlarca izin verilmemiş ve bundan böyle "Paris Sözleşmesi" olarak adlandırılacak olan Sınai Mülkiyetin Korunmasına İlişkin Paris Sözleşmesi'nin 6. maddesine (ikinci mükerrer) göre, reddedilmesi ya da hükümsüz kılınması gereken markalar.

2. Her üye devlet aşağıdaki koşullarda ve ölçüde bir markanın tescil edilmeyeceğini ya da, eğer edilmişse hükümsüz ilan edileceğini öngörebilir:

a) ilgili üye devletin ya da Topluluğun marka mevzuatının dışında kalan bir mevzuatın hükümleri uyarınca o markanın kullanımının yasaklanması;

b) markanın yüksek sembolik değeri olan bir işaret, özellikle bir dini sembol içermesi;

c) üye devletin mevzuatına uygun olarak yetkili makamların tesciline izin verdikleri durumlar haricinde, markanın Paris Sözleşmesi'nin 6. maddesi (ikinci mükerrer) kapsamına giren rozet, amblem ve armaların dışında olması ve kamu yararı içermesi;

d) başvuru sahibince marka tescili başvurusunun kötü niyetle yapılmış olması.

3. Bir marka, 1. paragrafın (b), (c) ya da (d) altparagraflarına uygun olarak, tescil başvurusu tarihinden önce ve kullanımı sonucunda ayırt edici bir nitelik elde etmişse bu markanın tescili reddedilmez ya da hükümsüz kılınmaz. Buna ilaveten, her üye devlet tescil başvurusu tarihinden ya da tescil tarihinden sonra ayırt edici niteliğin elde edildiği hallerde de bu hükmün uygulanacağına karar verebilir.

4. Her üye devlet, 1, 2 ve 3. paragraflara istisna olarak, 89/104/ AET sayılı Direktif'e uyum için gerekli olan hükümlerinin yürürlüğe girme tarihinden önce o devlette yürürlükte bulunan tescilin reddedilmesi ya da hükümsüz kılınması gerekçelerinin, başvurusu o tarihten önce yapılmış markalar üzerinde uygulanmasını öngörebilir.

Bkz.

[http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Dz_EojUr8bsJ:www.ab.gov.tr/files/ceb/Fas%](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Dz_EojUr8bsJ:www.ab.gov.tr/files/ceb/Fas%20)

gerekçelerle bu markaların tescil edilmemesini ya da iptal edilmesini ya da hükümsüz kılınmasını öngörebilir.”⁸⁴ hükmü yer almıştır. Yani yukarıda belirtilen Paris Konvansiyonu ile ilgili Stockholm Sözleşmesi’nin yedinci maddesinin birinci mükerrer kısmındaki (7bis) hükme istinaden Direktif’in 15. maddesi ile üye ülkelere ortak, garanti ya da belgelendirme markalarının tesciline izin verme yetkisi verilmiş, madde 3 ve madde 12’ye ek olarak üye devletlerin etkili düzenlemeler başlatmaları ya da bunları sürdürmeleri öngörülmüştür.⁸⁵ Bu hükümle markaların tescil sürecinde devletlerin inisiyatifinin olması sağlanmıştır.

[25C4%25B1%2520Revizyon%2520%25C3%2587al%25C4%25B1%25C5%259Fmalar%25C4%25B1/Fasil7/32008I0095.doc+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Dz_EojUr8bsJ:www.ab.gov.tr/files/ceb/Fas%25C4%25B1%2520Revizyon%2520%25C3%2587al%25C4%25B1%25C5%259Fmalar%25C4%25B1/Fasil7/32008I0095.doc+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr)

⁸³ **Direktif Madde 12** **İptal Gerekeçleri**

1. Eğer bir marka, aralıksız beş yıllık bir süre dâhilinde, tescil edildiği mallar veya hizmetlerle ilgili olarak üye devlette ciddi kullanıma sokulmamışsa ve kullanılmamaya ilişkin geçerli sebepler yoksa iptale konu olur.

Bununla birlikte, iptale ilişkin davanın açılması ve beş yıllık sürenin sona ermesi arasındaki zaman aralığında markanın ciddi kullanımına başlanmışsa ya da bu kullanıma yeniden başlanmışsa, hiç kimse marka sahibinin marka üzerindeki haklarının iptalini talep edemez.

Beş yıllık aralıksız kullanmama süresi sona erer ermez başlayan iptal davasının açılmasından önceki üç aylık süre içinde kullanımın başlatılması ya da yeniden başlanması, başlama ya da yeniden başlama hazırlıklarının marka sahibinin iptal davası açılacağına farkına varmasından hemen sonra yapılması halinde dikkate alınmaz.

2. 1. paragrafa hâlel getirmeksizin bir marka tescil edildiği tarihten sonra aşağıdaki koşullarda da iptale konu olur:

a) marka sahibinin fiilleri ya da hareketsizliğinin sonucu olarak, eğer tescil edildiği bir mal ya da hizmetle ilgili olarak ticarete ortak bir isim haline gelmişse;

b) markanın tescil edildiği mallar veya hizmetlerle ilgili olarak marka sahibi tarafından veya onun izniyle, markanın kullanımının sonucu olarak, malların veya hizmetlerin özellikle coğrafi kaynağı, kalitesi ya da yapısıyla ilgili olarak halkı yanıltıyorsa.

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Dz_EojUr8bsJ:www.ab.gov.tr/files/ceb/Fas%25C4%25B1%2520Revizyon%2520%25C3%2587al%25C4%25B1%25C5%259Fmalar%25C4%25B1/Fasil7/32008I0095.doc+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr

⁸⁴ Üye Devletlerin Markalara İlişkin Mevzuatlarının Yaklaştırılması Hakkında 22 Ekim 2008 tarihli ve 2008/95/AT Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Dz_EojUr8bsJ:www.ab.gov.tr/files/ceb/Fas%25C4%25B1%2520Revizyon%2520%25C3%2587al%25C4%25B1%25C5%259Fmalar%25C4%25B1/Fasil7/32008I0095.doc+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr

⁸⁵ Kitchin, David / Llewelyn, James / Meller, Richard Meade / Stuart, Thomas Moody / Keeling, David, **Kerly’s Law of Trade Marks and Trade Names**, Sweet & Maxwell, London, 2005, 14th Edition, s. 335.

15. madde'nin 2. Fıkrası'nda ise; "3 (1) (c) maddesine istisna olarak, üye devletler ticarete malların veya hizmetlerin coğrafi kaynağını göstermeye yarayan işaretlerin veya adlandırmaların ortak marka, garanti markası ya da sertifikasyon markası oluşturabileceğini öngörebilir. Böyle bir marka, marka sahibine, markayı endüstriyel ve ticari konularda dürüst yöntemlerle kullandıkları taktirde üçüncü şahısların bu işaret ve adlandırmaları ticarete kullanmalarını yasaklama, özellikle de coğrafi bir ismi kullanmaya yetkisi olan bir üçüncü şahsa karşı yasaklama yetkisi vermez" şartı getirilmiştir. (Bu şart 556 sayılı KHK'nin 12. maddesinde de düzenlenmiştir.) Yani üye devletler coğrafi işaretleri garanti markası ya da ortak marka olarak kabul edebilirler.⁸⁶

Sonuç olarak Direktif garanti markaları, ortak markalar ve sertifika markaları ile ilgili detaylı uyumlaştırma yapmamakta ve detaylı düzenlemeleri üye devletlerin marka mevzuatlarına bırakmaktadır. Örneğin İngiltere'nin 1994 tarihli Marka Kanunu, Direktifin 15. maddesinin 1. fıkrasında "ortak markalar, garanti markaları veya sertifika markalarının işlevinin gerektirdiği taktirde" ifadesine istinaden OHIM değerlendirme kriterleriyle de uyumlu biçimde sertifika markalarının tescil engeli olarak ek bir durum belirtmektedir. Bu durum, "sertifika markasını temsil eden işaretin kullanıldığı mal ya da hizmetin niteliği veya önemi hakkında halkı yanıltmasıdır. Ek olarak çeşitli AB üyesi devletlerin mevzuatlarında Tüzük'de yer alan düzenlemeler veya kavramlar çeşitli şekillerde dile getirilmiştir. Örneğin Çek Cumhuriyeti mevzuatına göre eğer tüzel kişinin üyeleri veya hissedarları ya da birliğin/derneğin üyeleri kullanım sözleşmesini ciddi şekilde ihlal ediyor ve kullanım sözleşmesi üzerindeki değişiklikler üzerinde anlaşamıyorsa Patent Ofisi markayı iptal etmelidir. Danimarka'da ise bir ortak markanın tescili eğer marka sahibi, markanın kullanımını hakkında şart koşulan hükümlerdeki değişiklikleri bildirmediyse feshedilebilir.⁸⁷

⁸⁶ Meran, s. 32.

⁸⁷ Kitchin / Llewelyn / Meller / Stuart / Keeling, s. 222.

4 Topluluk Ortak Markasında Tescil ve Koruma

Topluluk ortak markasında tıpkı ticari markalarda olduğu gibi koruma tescille sağlanmakta ve tescil mutlak haklar dahilinde markanın kullanım hakkını oluşturmaktadır. Topluluk ortak markalarının kullanımı 70. maddede aşağıdaki hükme bağlanmıştır:

“Eğer bu Tüzüğün Topluluk ticari markasının kullanımına ilişkin koyduğu diğer koşullar sağlanıyorsa, bir Topluluk ortak markasının onu kullanmaya yetkili herhangi bir kişi tarafından kullanımı bu Tüzüğün şartlarını yerine getirmelidir.”

4.1 Tescil

Tescil sahibi tescille edindiği marka kullanım hakkını herkese karşı ileri sürebilir, yetkisiz kullanıma karşı çeşitli sınırlamalar talep edebilir. Tescilin marka sahibine sağladığı bu haklar tescilden sonra koruma bölümünde detaylı olarak işlenmiştir.

Tescilin geçerliliği on yıldır ve yenileme sayısının üst sınırı bulunmamaktadır. İfade ettiği anlam bakımından AB’de marka tescili Türkiye ile aynı kapsamdadır.

4.2 Koruma

Tüzüğün 6. maddesine göre Topluluk ticari markası tescille elde edilir. Topluluk ortak markası da bir Topluluk ticari markası türü olduğundan ve mevzuatta aksine bir hüküm bulunmadığından aynı hükme tabiidir.

4.2.1 Tescilden Önce Koruma

AB mevzuatında kural olarak koruma tescille sağlanmasına rağmen tescilsiz markalar için de koruma sağlanması mümkündür. Tüzüğün nispi ret nedenleri kapsamındaki 8/4 maddesinde de belirtilen “ticaret alanında kullanılan tescil edilmemiş bir markanın ya da başka bir işaretin haklarının sonraki markanın tescil başvurusu tarihinden ya da tescil başvurusu için iddia edilen rüçhan hakkı tarihinden önce elde edilmesi ve tescil edilmemiş markanın ya da diğer işaretin sahibine sonraki markanın kullanımını yasaklama hakkını vermesi halinde ve bu ölçüde” Direktif’in

4/4/b maddesine göre, “her üye devlet böyle bir markanın tescil edilmemesini ya da tescil edilmişse, hükümsüz kılınmasını öngörebilir”.⁸⁸ Tescil sürecindeki bir Topluluk ticari markası başvurusu ise Direktif’in 4. maddesi kapsamında başvuru tarihi kendisinden sonra olan benzer markalara karşı korunur. Topluluk ticari markaları için düzenlenmiş olan bu hüküm Topluluk ortak markaları için de geçerlidir. Ek olarak Tüzüğün 14. maddesinde Üye Devletlerde Topluluk ticari Markasına ilişkin davaların, Tüzüğün Topluluk ticari markalarıyla ilgili yargılama ve yasal işlem prosedürünü düzenleyen 10. Bölümü hükümleri ile uyumlu olarak özel hukuk sorumluluğu ve haksız rekabet hukuku ile ilgili yasaları gereğince ele alınabileceği belirtilmiştir.

4.2.2 Tescilden Sonra Koruma

Topluluk Ticari Markası’nın korunma kapsamı, markanın sağladığı inhisari kullanım hakları ile sınai mülkiyet hakları bağlamında değerlendirilir.⁸⁹ Topluluk Markası, mülkiyetine sahip olan kişiye belirli sınırlamalar dahilinde inhisari kullanım hakları sağlar. Bu haklar, Tüzüğün ikinci bölümünde “Topluluk Ticari Markalarının Etkileri” başlığı altında 9, 10, 11, 12, 13, 14. maddeler ile düzenlenmiştir. Bu kısımda “Topluluk Ticari Markasının Sağlanan Haklar” başlığı ile düzenlenmiş olan 9. maddeye göre;

“1. Bir Topluluk ticari markası, sahibine aşağıdaki münhasır hakları sağlamalıdır. Marka sahibi, ticari kullanım için kendisinden izin almayan bütün üçüncü kişilerin aşağıdaki şekilde kullanımlarını yasaklama hakkına sahiptir:

(a) Topluluk ticari markasının tescil edildiği mal ve hizmetler ile aynı olan mal veya hizmetlerle ilişkili olan ve Topluluk ticari markası ile aynı olan herhangi bir işaret;

⁸⁸ Direktif Madde 4/4/b için bkz.

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Dz_EojUr8bsJ:www.ab.gov.tr/files/ceb/Fas%25C4%25B1%2520Revizyon%2520%25C3%2587a1%25C4%25B1%25C5%259Fmalar%25C4%25B1/Fasil7/3200810095.doc+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr erişim tarihi: 27/05/2015.

⁸⁹ Akın Mengenli, s. 117

(b) Herhangi bir işaret Topluluk ticari markası ile aynı veya benzer ise ve Topluluk ticari markası kapsamında olan mal veya hizmetlerle işaret kapsamındakilerin ayniyeti veya benzerliği nedeniyle toplumun bir kısmı bakımından ilişkilendirme/çağrıştırma ihtimalini de içeren karıştırma ihtimali varsa;

(c) Topluluk ticari markasının Topluluk'ta tanınmışlığının olduğu durumda, Topluluk ticari markasının tescil edildiği mal veya hizmetler ile benzer olmayan mal veya hizmetler ile ilişkili olarak kullanılan, Topluluk ticari markası ile aynı veya benzer olan herhangi bir işaret, uygunsuz olarak kullanılıyor ve bu kullanım kullanana haksız çıkar sağlıyor veya Topluluk ticari markasının ayırt edici niteliği ya da tanınmışlığına zarar veriyorsa.

2. Paragraf 1 gereğince diğerlerine ilaveten aşağıda sayılanlar yasaklanabilir:

(a) mallara veya ambalajlarına işaretin eklenmesi;

(b) bu işaret altında bu amaçlarla malların sunulması, satışa çıkarılması, veya depolanması ya da hizmetlerin sunulması veya sağlanması;

(c) bu işaret altında malların ithal veya ihracı;

(d) işaretin iş evrakı ve reklamcılıkta kullanılması⁹⁰

3. Bir Topluluk ticari markasının sağlanan haklar, ticari markanın tescilinin ilan tarihi itibarıyla, üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade eder. Bir Topluluk ticari markası başvurusunun yayınlanmasından sonra ortaya çıkan ve marka tescilinin ilanından sonra tescilin cebri ile yasaklanabilecek olan edimlerle ilgili makul tazminat talep edilebilir. Soruna el koyan mahkeme, tescil yayınlanmadıkça hukuksal olayın bedeline ilişkin karar veremez.”

⁹⁰ Maddenin orijinalinde “diğerlerine ilaveten” anlamına gelen “inter alia” terimi kullanıldığından sayılan haklar sadece örnektir.

Ek olarak, Tüzüğün “Sözlüklerde Topluluk Ticari Markasının Çoğaltılması” başlığı altındaki 10. maddesine göre “Eğer bir Topluluk ticari markasının sözlük, ansiklopedi veya benzer bir referans çalışmada çoğaltılması, markanın tescil edildiği mal veya hizmetlerin cins adını (generic name) oluşturduğu izlenimini veriyorsa, Topluluk ticari markası sahibinin talebi üzerine, eserin yayıncısı yayının en geç yeni basımında markanın kopyasının tescilli bir marka olduğuna dair bir ibare ile birlikte sunulmasını sağlamalıdır.” Bu madde Topluluk ticari markasının ayırt edicilik niteliğini yitirerek kullanıldığı ürün veya hizmetlerin cins adına dönüşmesini engellemek için oluşturulmuştur.

Tüzüğün “Bir Acente ya da Temsilci adına tescilli Topluluk Ticari Markasının Kullanımının Yasaklanması” başlığı ile düzenlenen 11. maddesinde ise “eğer marka sahibinin yetkilendirmesi olmadan acentesi veya temsilcisi adına tescil edilmişse, acente veya temsilcinin söz konusu eylemin haklılığını ortaya koymadığı takdirde marka sahibi bu tür kullanıma izin vermemiş olduğunu ortaya koyarak kullanıma itiraz edebilir.” hükmü ile marka sahibinin yetkilendirmesi olmaksızın acentesi veya temsilcisi adına tesciline itiraz hakkı getirilmiştir.

Bununla birlikte bu hakların sınırlandırılmaları Tüzüğün “Topluluk Ticari Markasının Etkilerinin Sınırlandırılması” başlığı ile düzenlenen 12. maddesinde belirtilmiştir. Bu maddeye göre “Topluluk ticari markası sahibinin sınai veya ticari alanlarda dürüst uygulamalara uygun olarak kullanmaları halinde üçüncü kişilerin aşağıdakileri kullanmasını yasaklayamaz:

(a) ismi veya adresini;

(b) mal veya hizmetlerin cinsini, kalitesini, miktarını, kullanım amacını, değerini, coğrafi kaynağını, malların üretim veya hizmetlerin sunum tarihini veya mal veya hizmetlerin diğer niteliklerini;

(c) bir mal veya hizmetin kullanım amacını, özellikle de aksesuar veya yedek parçalarını belirtmek gerektiğinde markayı.”

Topluluk ticari markasının etkileri, Tüzüğün 12. maddesine ek olarak “Bir Topluluk Ticari Markasından Sağlanan hakların Tüketilmesi” başlığı altında 13. maddede düzenlenmiştir. Buna göre;

“1. Bir Topluluk ticari markası, sahibi tarafından veya onun izniyle bu marka altında Toplulukta pazara sürülen mal ve hizmetlerle ilişkili olarak markanın kullanımını engelleme yetkisi vermemelidir.

2. Marka sahibinin malların daha fazla ticarileştirmesine karşı çıkması için yasal sebepler ortaya çıktığı takdirde, özellikle de malların pazara sunulmasından sonra durumunun değiştirildiği veya zarar gördüğü durumda Paragraf 1 uygulanmamalıdır.”

Tüzüğün 14. maddesinde ise “Markanın İhlaline İlişkin Ulusal Hukukun Tamamlayıcı Uygulanması” başlığı altında şu hükümler yer almaktadır:

“1. Topluluk ticari markasının etkileri sadece bu Tüzük hükümleri doğrultusunda düzenlenir. Öte yandan bir Topluluk ticari markasının ihlali, Bölüm X hükümleri uyarınca, ulusal bir markanın ihlaline ilişkin ulusal hukuk hükümlerine tabidir.

2. Bu Tüzük, Topluluk ticari Markasına ilişkin davaların Üye Devletlerde, hukuki sorumluluk ve haksız rekabet hukuku ile ilgili yasaları gereğince ele alınmasını önlememelidir.

3. Uygulanacak prosedür kuralları Bölüm X hükümleri ile uyumlu olarak kararlaştırılır.”

4.2.3 Tescil Süresinin Dolmasından Sonra Koruma

Topluluk ortak markasının tescil süresinin dolmasından sonra koruma Direktif’in 4/d ve 4/e bentlerinde aşağıdaki şekilde hükme bağlanmıştır:

“Buna ilaveten, her üye devlet aşağıdaki hallerde ve ölçüde bir markanın tescil edilmemesini ya da tescil edilmişse, hükümsüz kılınmasını öngörebilir:

d) markanın başvurudan önceki maksimum üç yıllık bir süre içinde sona eren bir hakkı veren önceki bir ortak marka ile aynı ya da buna benzer olması;

e) markanın üye devlet tarafından tayin edilen başvurudan önceki süre dâhilinde sona eren bir hakkı veren önceki bir garanti markası ya da sertifikasyon markası ile aynı ya da buna benzer olması.”

Türkiye mevzuatında yukarıdaki hükümlerde belirtilen süreler her iki marka türü için üç yıl olarak belirlenmiştir. AB mevzuatında ise ortak markalar için aynı süre öngörülmüş, garanti markaları için süre tayini üye devletlerin seçimine bırakılmıştır. Ek olarak bu düzenlemeler tescili sona eren markalar için kendiliğinden koruma sağlamamaktadır.⁹¹

4.3 Topluluk Ortak Markası Tescil Süreci

Topluluk ortak markası tescili bazı eklentiler dışında Topluluk ticari markalarındaki şartlara tabiidir. Bir Topluluk ticari markası başvurusu yayınlanmış ve yayına itiraz edilmemişse veya hakkında yapılan itiraz reddedilmişse başvuruları tescil aşamasına gelir. Başvuru sahibi tescil ücretini ödedikten sonra başvuru tescil edilerek Sicil’e kaydedilir ve tescil işlemi Topluluk Ticari Marka Bülteni’nde ilan edilir. Böylelikle başvuru sahibi üçüncü kişilere karşı çeşitli haklar ileri sürebilir.⁹²

Uygulama Yönetmeliği’nin 121. Kuralı’nda ortak markalar için uluslararası başvuru şartları düzenlenmiştir Bu Kurala göre;

“(1) Uluslararası tescil bir ortak marka, sertifika markası veya garanti markası ile ilgili bir esas başvuru ya da tescile dayanıyorsa, AB’nin seçildiği uluslararası tescil Topluluk ortak markası olarak ele alınmalıdır.

⁹¹ Kitchin / Llewelyn / Meller / Stuart / Keeling, s. 219.

⁹² Ünsal, **Topluluk Markası Sistemi**

<http://iprgezgini.org/2013/12/16/topluluk-markasi-sistemi/> erişim tarihi: 27.05.2015

(2)Uluslararası tescil sahibi Tüzüğün 67. maddesine ve kural 43'e⁹³ uygun şekilde Ofis'e doğrudan Uluslararası Büro'nun Ofis'e uluslararası tescili bildirdiği tarih itibariyle iki aylık süre içinde teknik yönetmeliği sunmalıdır.

(3) Kural 112⁹⁴ gereğince bir geçici ret bildirimini şu hallerde de düzenlenmelidir:

- a) Eğer Tüzük'te madde 68/1 ve 68/2'deki şartlar bu maddenin üçüncü paragrafı ile bağlantılı olarak gerçekleştiyse⁹⁵,
- b) Teknik yönetmelik paragraf 2'de belirtilen şekilde sunulmadıysa

112/2⁹⁶, 112/3⁹⁷ ve 113.⁹⁸ Kurallar uygulanmalıdır.

⁹³ Uygulama Yönetmeliği Kural 43 için bkz. aşağıda s. 56-57.

⁹⁴ **Uygulama Yönetmeliği Kural 112: Mutlak Ret Nedenleri Kapsamında Değerlendirme**

⁹⁵ Tüzük, madde 68 için bkz. aşağıda s. 67.

⁹⁶ **Uygulama Yönetmeliği Kural 112/2,**

Mutlak Ret Nedenleri Kapsamında Değerlendirme: Madde 154/1 kapsamında bir değerlendirme sırasında Ofisin marka tescilini Tüzüğün 37/2. Maddesi kapsamında bulması halinde, marka tescili uluslararası tescil sahibinin markanın ayırt edici olmayan herhangi bir elemanındaki münhasır haklarından feragat ettiğine dair beyanına konu olmalıdır, paragraf 1 uyarınca resen geçici ret bildirimini uluslararası tescilin ilgili bildirimden belirtilen süre içinde yapılmaması halinde uluslararası tescil korumasının reddedileceğini belirtmelidir.

⁹⁷ **Uygulama Yönetmeliği Kural 112/3**

Mutlak Ret Nedenleri Kapsamında Değerlendirme: Madde 154/1 kapsamında bir değerlendirme sırasında Ofisin AB'ye yapılan uluslararası başvurunun Kural 126 ve 9(5)(g)(ii) kapsamında ikinci dil belirtilmesini içermediğini tespit ederse, Ofis Madrid Protokolü Madde 5(1) ve 5(2) ile Uluslararası Büro'nun Genel Düzenlemeler'in 17(1) Kuralı kapsamında bir resen ret bildirimini Uluslararası Büro'ya iletmelidir. Paragraf 1, iki, üç ve dördüncü cümleler uygulanmalıdır.

⁹⁸ **Uygulama Yönetmeliği Kural 113**

Resen Retlerin Uluslararası Ofis'e Bildirilmesi:

1)Uluslararası tescilin korumasının Kural 112'ye göre tamamı veya kısmen resen reddi Uluslararası Ofis'e gönderilmeli ve şunları içermelidir:

a)Uluslararası tescil numarası

b)Tüzüğün ilgili hükümlerine referansla birlikte reddin tüm dayanakları

c) Eğer uluslararası tescil sahibi Ofis'e Ofis'in reddi gönderim tarihinden itibaren öngörülen 2 aylık süre içinde görüşlerini sunarak ret nedenlerini gidermezse Ofis'in bir kararıyla korumanın reddinin onaylanacağını bildirimini

d) Eğer ret mal ve hizmet listesinin sadece bir kısmını kapsıyorsa bu mal ve hizmetlerin belirtilmesi

2)Paragraf 1 kapsamında gönderilen bir resen ret bildirimini ile ilgili olarak itiraz süresi geçtiği takdirde ve Kural 115(1) kapsamında herhangi bir itiraza dayalı ret ildirilmediyse ofis Uluslararası Büro'yu aşağıdaki şekilde bilgilendirmelidir:

a) Ofis önündeki işlemlerin sonucu olarak reddin geri çekildiği durumda AB'de markanın bulunduğu bildirimini yapılmalıdır.

(4) Tüzüğün 71. maddesi kapsamında teknik yönetmelikteki değişikliklerin bildirimini Topluluk Ticari Marka Bülteni'nde yayınlanmalıdır.” Burada bahsedilen 112 ve 113. Kurallar Uygulama Yönetmeliğinin AB'ye yapılan uluslararası başvurularla ilgili düzenlemeleri içeren B bölümünde bulunmaktadır.

4.4 Topluluk Ortak Markası Teknik Yönetmeliği

Teknik yönetmelikle ilgili hükümler Tüzüğün 67. maddesinde “teknik yönetmelik” olarak tercüme edilmiş olan “kullanıma ilişkin düzenlemeler” başlığı altında sıralanmıştır. 67. Maddeye göre;

“ Topluluk ortak markası başvuru sahibi öngörülen süre içinde teknik yönetmelik sunmalıdır.

Teknik yönetmeliğin markayı kullanmaya yetkili kişileri, birliğe üyelik şartlarını ve oluştukları koşulda, yaptırımları da içeren markanın kullanım şartlarını içermesi gerekmektedir. Ek olarak 66/2. maddede belirtilen türde (tanımlayıcılık istisnası durumunda) bir markanın teknik yönetmeliği, kendisinin mal ve hizmetlerinin ilgili coğrafi alandan kaynağını aldığı bir kişiyi markanın hak sahibi olan birliğin bir üyesi olmak üzere yetkilendirmelidir.”

Uygulama Yönetmeliği'nin 42. Kuralı'nda bu kuralların hükümlerinin 43. Kurala tabii olarak Topluluk ortak markalarına uygulanacağı belirtilmiştir. 43. Kuralda ise birinci paragrafta bir Topluluk ortak markası başvurusunun Tüzüğün 67. maddesine uygun teknik yönetmeliği içermediği durumda başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde teknik yönetmelik sunulmasının gerekli olduğu belirtilmiştir. Aynı maddenin ikinci paragrafında ise teknik yönetmeliğin belirtmesi gereken bilgiler aşağıdaki şekilde listelenmiştir:

b)Marka korumasının reddinin son karar olduğu durumda uygulanabilir olduğu takdirde Tüzük madde 58'e göre bir itiraz veya Madde 65'e göre bir hareket sonrasında, Ofis Uluslararası Büro'yu korumanın AB'de reddedildiğini belirterek bilgilendirmelidir.

c) Alt paragraf b kapsamında bir reddin mal ve hizmetlerin sadece bir kısmını kapsadığı durumda AB'de markanın koruma kapsamındaki mal ve hizmetler iletilmelidir.

- a) Başvuru sahibinin ismi ve adresi
- b) Birliğin veya kamu hukukuna tabii tüzel kişinin amacı
- c) Birliği veya belirtilen tüzel kişiyi temsil edecek organlar
- d) Üyelik şartları
- e) Markayı kullanmaya yetkili kişiler
- f) Uygun olduğu hallerde yaptırımları içeren markanın kullanımına ilişkin şartlar
- g) Uygun olduğu hallerde Tüzüğün 67/2. maddesinin ikinci cümlesinde belirtilen yetkilendirme.

Teknik yönetmelikte değişiklik yapılması gerekirse, Tüzükte “Teknik Yönetmelikte Değişiklikler” başlığı ile düzenlenen 71. madde esas alınmalıdır. Bu maddeye göre:

“Bir Topluluk ortak markasının sahibi Ofis’e her bir düzeltilmiş teknik yönetmeliği ibraz etmelidir.

Eğer değiştirilmiş düzenlemeler madde 67’nin gerekliliklerini sağlamıyorsa veya madde 68’de belirtilen ret sebeplerinden herhangi birini içeriyorsa düzeltme Sicil’de belirtilmeyebilir.

Madde 69 düzeltilmiş teknik yönetmelik için geçerli olmalıdır.”

Uygulama Yönetmeliği’nin 121. Kural’ın dördüncü paragrafına⁹⁹ göre Tüzüğün 71. maddesi uyarınca uluslararası başvurularda teknik yönetmelikteki değişikliklerin bildirim Topluluk Ticari Markalar Bülteni’nde ilan edilmelidir.

Tüzüğün 73. maddesinde ise “Fesih Sebepleri” başlığı altında aşağıdaki hüküm yer almaktadır:

⁹⁹ Kural 121 için bkz. yukarıda s.59.

Madde 51’de belirtilen fesih şartları haricinde bir Topluluk ortak markası sahibinin hakları başvuru aşamasında veya ihlal davalarına karşı dava temelinde feshedilebilir, eğer;

- a. Marka sahibi markanın kullanım şartlarıyla uyumsuz bir durumda kullanılmasını engellemek için Teknik yönetmelikte belirtilen makul adımları atmıyorsa ve mevcut olmaları halinde, Sicil’de kullanım şartlarıyla ilgili uygun görülen değişiklikler belirtilmişse
- b. Marka sahibinin markayı kullanım biçiminin madde 68/2’de belirtilen şekilde kamuyu yanıltması olası hale gelmişse
- c. Teknik yönetmelikteki bir değişiklik, marka sahibi teknik yönetmeliği başkaca değiştirerek bu düzenlemelere uyum sağlamadan Sicil’de madde 71/2’deki şartı ihlal edecek şekilde belirtilmişse.

Fesih sebeplerine ek olarak Tüzüğün 74. maddesinde Hükümsüzlük Sebepleri başlığı ile markanın hükümsüz kılınması aşağıdaki şekilde şarta bağlanmıştır:

“Madde 52 ve 53’deki hükümsüzlük nedenleri haricinde, madde 68’deki hükmü ihlal edecek biçimde tescil edilmiş bir Topluluk ortak markası, marka sahibinin teknik yönetmeliği değiştirerek bu düzenlemelere uygun hale getirmemesi durumunda Ofis’e başvuru aşamasında veya ihlal davalarında karşı davaya dayalı olarak hükümsüz kılınır.”

Uygulama Yönetmeliği’nde ayrıca VIII numaralı başlık altında Topluluk ortak markaları ile ilgili kurallar yer almaktadır. Bu bölümdeki 42. Kural’da “Topluluk Ortak markaları”, 43. Kural’da “Topluluk Ortak Markalarına İlişkin Teknik Yönetmelik” başlıkları yer almaktadır.

4.5 Topluluk Ortak Markası Başvurularının Değerlendirilmesi

Direktif, Tüzük ve Uygulama Yönetmeliği’ne ek olarak OHIM’in Topluluk ticari markaları için değerlendirme kılavuzunda “Bölüm B Değerlendirme Kısım 4 Mutlak

Ret Nedenleri” başlığı altında Topluluk ortak markaları ile ilgili daha detaylı özel hükümler bulunmaktadır. Bu hükümler aşağıdaki alt başlıklar altında açıklanmıştır:

- Topluluk Ortak Markalarının Niteliği
- Sahiplik
- Mutlak Ret Nedenleri İle İlgili Hususlar
 - Tanımlayıcı İşaretler
 - Doğasıyla İlgili Yanıltıcı Özellik
 - Kamu Düzeni ve Ahlaka Aykırı Teknik Yönetmelik

4.5.1 Topluluk Ortak Markalarının Niteliği

Topluluk ortak markası marka sahibi birliğin üyelerinin mal ve hizmetlerini bu birliğe üye olmayan diğer girişimlerin mal ve hizmetlerinden ayırt edilmesine yarar. Dolayısıyla Topluluk ortak markası belirli mal ve hizmetlerin ticari menşeyini mal üreticisi veya hizmet sağlayıcısının belirli bir birliğe dahil olduğunu markayı kullanım hakkına sahip olduğunu bildirerek nitelendirir.

Topluluk ortak markaları genellikle şirketler tarafından belirli bir birliğin üyesi olduklarını belirtmek için bireysel markalarla birlikte kullanılır.

Ortak markaların malların kalitesini mutlaka garantilemeleri gerekmez de bazen garantilerler. Örneğin teknik şartnameler sıklıkla birliğin üyelerinin mal ve hizmetlerinin kalitesini garantilemek için hükümler içerir ve bu durum kabul edilebilirdir.¹⁰⁰

Belirli bir işaret bireysel marka veya ortak marka olarak kullanılabilir. Bu seçim başvuru sahibinin inisiyatifindedir. Bireysel veya ortak Topluluk markaları arasındaki farklar kullanılan işaretlere bağlı değildir, sahiplik ve markanın kullanım şartları gibi diğer faktörlere bağlıdır. Bir birlik herhangi bir ibare için sadece kendi kullanımını amacıyla başvuruyorsa bireysel marka, üyelerinin kullanımını amacıyla

¹⁰⁰ Bkz. 10.05.2012 tarihli R1007/2011-2 no.lu OHIM 2. Temyiz Kurulu kararı, paragraf 13 https://oami.europa.eu/eSearchCLW/#basic/*/number/R1007%2F2011-2

başvuruyorsa ortak marka başvurusu yapar. Ortak marka başvurusu yapıldıysa teknik yönetmelik sunulması gereklidir. Başvurudan sonra markanın türünün bireysel markadan ortak markaya ya da tam tersi olarak değiştirilmesi belirli koşullarda mümkündür.

Tüzüğün Topluluk ortak markası ile ilgili 67-74. maddeleri aksini gerektirmedikçe Topluluk ortak markalarına Topluluk ticari markalarıyla aynı hükümler uygulanır. Topluluk ortak markaları genel Topluluk markası rejimine tabii olmakla birlikte bazı istisnalar ve özellikli durumlar mevcuttur.¹⁰¹ Genel olarak ortak markalar bireysel markalarla aynı prosedür ve şartlara göre değerlendirilirler. Genel koşullar içinde mal ve hizmetlerin sınıflandırılması, şekli inceleme ve mutlak ret nedenlerine göre değerlendirme prosedürü her iki marka türünde de aynıdır. Bununla birlikte Topluluk ortak markasının değerlendirilmesinde istisna ve özellikli durumlar hem şekli hem de esasa ilişkin hükümler içerir. Şekli hükme örnek olarak teknik yönetmelik gerekliliği verilebilir. Esasa ilişkin istisna ve özellikli durumlar ise aşağıdaki başlıklar altında belirtilmiştir:

- Sahiplik
- Mutlak Ret Nedenleri İle İlgili Hususlar
 - Tanımlayıcı İşaretler
 - Doğasıyla İlgili Yanıltıcı Özellik
 - Kamu Düzeni ve Ahlaka Aykırı Teknik Yönetmelik

4.5.2 Sahiplik

Topluluk ortak markası sahipliği Tüzüğün 66. maddesinde de belirtildiği üzere; tabii oldukları kanun çerçevesinde kendi adına her türlü hak elde etme ve yükümlülük altına girme, sözleşme yapma veya diğer yasal edimleri gerçekleştirme, dava edebilme veya edilebilme yetkisi olan sanayi odaları, üreticiler, hizmet sağlayıcılar veya tüccarlar ile kamu hukukuna tabii tüzel kişiler ile sınırlıdır. İlk gruptaki sahipler

¹⁰¹ Guidelines for Examination in the Office, Part B Examination, page 70 için bkz.

https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/trade_marks/Draft_Guidelines_WP_2/10_part_b_examination_section_4_absolute_grounds_for_refusal_complete_en.pdf erişim tarihi:27.05.2015.

ortak bir amaç veya menfaate sahip özel birliklerden oluşur. Bu birliklerin kendi tüzel kişilikleri ve edim yerine getirme yetkileri olmalıdır. Yani ayrı tüzel kişiliklere sahip çok sayıda başvuru sahibi ya da geçici şirket birlikleri Topluluk ortak markası sahibi olamazlar. Ek olarak ortak marka birkaç kişiye ait veya birden fazla ülkeyi kapsayan marka anlamına gelmez.¹⁰² Bu durumun Türkiye mevzuatında da aynı olduğunu görüyoruz.

İkinci gruptaki sahipler için “kamu hukukuna tabii tüzel kişiler” kavramı geniş olarak değerlendirilmelidir. Bu kavram bir yanda kamu hukukuna tabii birlikler, anonim şirketler ya da diğer girişimleri ifade ederken, diğer yandan kamu hukukuna tabii diğer tüzel kişileri de kapsar. Örneğin şirketsel ya da birliksel yapıya sahip olması gerekmeyen Avrupa Birliği, devletler ya da belediyeler Topluluk ortak markası sahibi olabilirler. Bu durumda Tüzüğün 67/2. maddesinde belirtilen üyelik şartlarıyla ilgili hüküm uygulanabilir değildir¹⁰³ ve teknik yönetmeliğin üyelikle ilgili detayları içermesi gerekmez.

4.5.3 Mutlak Ret Nedenleri ile İlgili Hususlar

Topluluk ticari markaları için mutlak ret nedenleri Tüzüğün 7/1. maddesinde listelenmiştir. Bu nedenler Topluluk ortak markaları için de geçerlidir. Yani bu markaların onaylanması için ilk olarak bu şartlara göre değerlendirilmeleri gerekir. Örneğin ayırt edicilik, yanıltıcılık ya da alışlagelmiş işaret olup olmama değerlendirmesi yapılacaktır. Eğer bir marka Tüzüğün 7/1(b) maddesine göre doğal olarak ayırt edici değilse reddedilecektir.

Bununla birlikte Topluluk ortak markalarının mutlak ret nedenlerine göre değerlendirilmesinde bazı istisnalar ve hususlar mevcuttur. Tüzüğün 7/1. maddesinde

¹⁰² **Guidelines, Part B, Examination, Section 2, Examination of Formalities**, s. 14.
https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/law_and_practice/trade_marks_practice_manual/WP/Part-B/02-part_b_examination_section_2_formalities/part_b_examination_section_2_formalities_en.pdf

¹⁰³ **Tüzük, Madde 67/2:** Teknik yönetmelik markayı kullanmaya yetkili kişileri, birliğe üyelik şartlarını ve oluştukları koşulda, yaptırımları da içeren markanın kullanım şartlarını içermelidir.

belirtilen Topluluk ticari markası için ret sebeplerine ek olarak uzmanlar aşağıdaki özel sebepleri de değerlendirir:

- Tanımlayıcı İşaretler
- Doğasıyla İlgili Yanıltıcı Özellik
- Kamu Düzeni ve Ahlaka Aykırı Teknik Yönetmelik

Konuyla ilgili olarak Tüzüğün 68. maddesinde “Başvurunun Reddi” başlığı altında aşağıdaki hüküm yer almaktadır:

“Madde 36 ve 37’de belirtilen Topluluk Ticari Markası başvurusunun reddine ilişkin dayanaklara ek olarak, madde 66 ve madde 67’nin şartlarının sağlanmadığı durumlarda ya da teknik yönetmeliğin kamu düzenine veya kabul görmüş ahlaki prensiplere aykırı olması halinde bir Topluluk ortak markası başvurusu reddedilmelidir.

Kamunun markanın niteliği ya da anlamı konusunda yanıltılmış olması muhtemel ise özellikle de ortak marka dışında bir şey olarak algılanma ihtimali yüksekse bir Topluluk ortak markası reddedilmelidir.

Eğer başvuru sahibi teknik yönetmeliğin değiştirilmesi sonucunda paragraf 1. ve paragraf 2’deki gereklilikleri yerine getirebiliyorsa başvuru reddedilmemelidir.”

4.5.3.1 Tanımlayıcı İşaretler

Tanımlayıcı işaretler arasında, ticarete mal veya hizmetlerin coğrafi menşeyini belirten işaret veya adlandırmalar Topluluk ortak markası oluşturabilir.¹⁰⁴ Sonuç olarak bireysel bir Topluluk markası için başvuru yapıldığında reddedilmesi gereken ve mal veya hizmetlerin coğrafi menşeyini münhasıran tanımlayan bir işaret eğer;

¹⁰⁴ Bkz. 15.10.2003 tarihli T-295/01 no.lu Birinci Derece Mahkemesi kararı, paragraf 32 https://oami.europa.eu/eSearchCLW/#basic/*/number/T-295%2F01 erişim tarihi: 27.05.2015 ve 25.10.2005 tarihli T-379/03 no.lu Birinci Derece Mahkemesi kararı, paragraf 35 https://oami.europa.eu/eSearchCLW/#basic/*/number/T-379%2F03 erişim tarihi: 27.05.2015.

- Geçerli biçimde Topluluk ortak markası için başvuru yapıldıysa,
- Tüzüğün 67/2. maddesinde öngörülen yetkilendirme¹⁰⁵ ile uyumluysa¹⁰⁶

kabul edilebilir.

Bu düzenlemeye göre tanımlayıcı bir Topluluk ortak markasının teknik yönetmeliği mal veya hizmetleri ilgili coğrafi alandan kaynağını alan bir kişiyi marka sahibi birliğin bir üyesi olarak yetkilendirmelidir. Örneğin “Alicante” kelime markası için turizm hizmetlerinde yapılan bir başvuru markanın türü Topluluk ticari markası ise Tüzüğün 7/1(c) maddesi uyarınca reddedilmelidir. Bununla birlikte bir istisna olarak markanın türü Topluluk ortak markası ise (mesela kamu hukukuna tabii bir birlik veya bir tüzel kişi tarafından başvuru yapıldıysa ve Topluluk ortak markalarının diğer gerekliliklerini sağlıyorsa) ve teknik yönetmelik yukarıda belirtildiği üzere Tüzüğün 67/2. maddesinde belirtilen yetkilendirmeyi içeriyorsa marka Tüzüğün 7/1(c) maddesi uyarınca kabul edilir.

Bu istisna mal ve hizmetlerin coğrafi menşeyini münhasıran tanımlayan işaretlere uygulanır. Eğer Topluluk ortak markası mal ve hizmetlerin diğer özellikleri için tanımlayıcı ise bu istisna uygulanmaz ve başvuru Tüzüğün 7/1(c) maddesi uyarınca reddedilir. Örneğin “do-it-yourself” sloganıyla 7. sınıftaki aletler için Topluluk ortak markası başvurusu yapılırsa ifadenin malların kullanım amacını tanımladığı düşünülür. Malların coğrafi menşeyi dışında özelliklerini tanımladığı için Topluluk ortak markası başvurusu yapılmış olmasına rağmen Tüzüğün 7/1(c) maddesine istinaden reddedilecektir.¹⁰⁷

4.5.3.2 Doğasına Göre Yanıltıcı Özellik

Eğer kamunun markanın niteliği ya da anlamı konusunda yanıltma ihtimali, özellikle de markayı ortak marka dışında bir şey sanma ihtimali varsa başvuru reddedilmelidir.

¹⁰⁵ **Tüzük, Madde 67/2:** Teknik yönetmelik markayı kullanmaya yetkili kişileri, birliğe üyelik şartlarını ve oluştukları koşulda, yaptırımları da içeren markanın kullanım şartlarını içermelidir.

¹⁰⁶ Bkz. 05.10.2006 tarihli, R280/2006-1 no.lu Birinci Temyiz Kurulu Kararı, paragraf 16,17 https://oami.europa.eu/eSearchCLW/#basic/*/number/280%2F2006 erişim tarihi: 27.05.2015.

¹⁰⁷ ¹⁰⁷ Bkz. 08.07.2010 tarihli, R934/2010-1 no.lu Birinci Temyiz Kurulu Kararı, paragraf 35. https://oami.europa.eu/eSearchCLW/#basic/*/number/934%2F2010-1 erişim tarihi: 27.05.2015.

Eğer sadece marka sahibi birliğin üyeleri tarafından kullanılmaya uygun olan bir ortak marka hedef standartları sağlayan herkes tarafından kullanılmaya uygun olduğu izlenimini veriyorsa yanıltıcı olabilir.

4.5.3.3 Kamu Düzeni ve Ahlaka Aykırı Teknik Yönetmelik

Eğer marka Teknik yönetmeliği kamu düzeni veya kabul görmüş ahlaki prensiplere aykırıysa Topluluk ortak markası başvurusu reddedilmelidir. Bu ret nedeni Tüzüğün 7/1(f) maddesinde belirtilen kendiliklerinden kamu düzeni veya kabul görmüş ahlaki prensiplere aykırı olan ticari markaların tescilinin yasaklanması durumundan farklıdır. Tüzüğün 68/1. maddesinde öngörülen ret; markaya bağlı olmaksızın teknik yönetmeliğin kamu düzeni veya kabul görmüş ahlaki prensiplere aykırı bir hüküm içermesini, örneğin cinsiyet, inanç veya ırka dayalı ayrımcılığı ifade eden kuralların bulunması gibi durumları işaret eder. Örnek olarak teknik yönetmelikteki düzenlemeler markanın kadınların kullanımının yasak olduğu gibi bir cümle içeriyorsa Topluluk ortak markası başvurusu, markanın kendisi Tüzüğün 7/1(f) maddesi kapsamına girmese bile reddedilecektir.

Marka uzmanı eğer düzenlemeler çelişkili hükmü ortadan kaldıracak biçimde değiştirilirse itirazından vazgeçer. Yukarıdaki örnekte markanın kadınlar tarafından kullanılmayacağı hükmünün teknik yönetmelikten silinmesi halinde Topluluk ortak markası kabul edilecektir.

Marka yayımlandıktan sonra üçüncü kişiler yayına itiraz edebilir. Bu durum 69. maddede “Üçüncü Kişi Görüşleri” başlığı altında;

“Madde 40’da¹⁰⁸ değinilen durumların haricinde bu maddede belirtilen herhangi bir şahıs, grup ya da organ Ofis’e bir Topluluk ortak markası başvurusunun 68. madde kapsamında reddedilmesi için yazılı görüşler sunabilir.”

¹⁰⁸ **Tüzük, Madde 40:** Topluluk Ticari Markası başvurusunun ilanını takiben herhangi bir gerçek veya tüzel kişi ve imalatçıları, üreticileri, hizmet sağlayıcıları, tüccarları ya da tüketicileri temsil eden herhangi bir grup ya da organ 7. Madde altındaki dayanakları açıklayan, özellikle de ticari markanın resen tescil edilmemesi gerektiğini belirten yazılı görüşlerini Ofis’e sunabilir. Bu kişiler Ofis nezdindeki işlemlerin tarafı olamazlar.

hükümü ile kurala bağlanmıştır.

Markanın ihlali durumunda ihlal nedeniyle dava açmaya yetkili kişiler 72. maddede aşağıdaki düzenlemeyle belirtilmiştir:

“Madde 22/3 ve 22/4¹⁰⁹’ün lisans haklarını içeren hükümleri bir Topluluk ortak markasını kullanmaya yetkisi olan herkes için geçerli olmalıdır.

Bir Topluluk ortak markasının sahibi, markanın yetkisiz kullanımı sonucunda zarar görmüş olan markayı kullanmaya yetkili kişiler adına, markanın yetkisiz kullanımı sonucunda tazminat iddia etme hakkına sahip olmalıdır.”

Sonuç olarak Başvurunun değerlendirme şartları AB mevzuatında Türkiye’de olduğu gibi garanti markası ve ortak marka biçiminde ayrılmamış, hepsi için ortak değerlendirme hükümleri belirlenmiştir. Tüzük’teki Topluluk ortak markası tanımında sertifika markası veya ortak markası nitelikleri belirtilmemiş olmasına rağmen Topluluk Ortak Markalarının Niteliği başlığı altında garanti veya sertifika markaları kapsamındaki özelliklerin de belirtildiği ve değerlendirme kriterlerinde garanti markası için Türkiye’de geçerli olan kriterlerin benzerlerinin oluşturulduğu gözlemlenmektedir. Topluluk ortak markası başvuruları için ret nedeni olarak belirlenen hükümlerden kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı yönetmelik ile doğasına göre yanıltıcı özellik Türkiye mevzuatında sadece garanti markası için geçerlidir. Tanımlayıcılık ise yine garanti markası değerlendirmesi içeriğinde geçmekle birlikte yorumlanması AB mevzuatı ile aynı değildir. Türkiye karar Kriteri’nde garanti markalarında tanımlayıcılık her çeşit tanımlayıcı ifade için ticari markalara göre daha esnek değerlendirilirken AB mevzuatında sadece coğrafi menşe bildiren ibareler için esneklik bulunmaktadır. Ek olarak Türkiye mevzuatında bu esneklik tanımlayıcı ibarenin yanında yeterli düzeyde ayırt ediciliği bulunmayan ibarelerin de olması durumunda markanın yayınlanması şeklinde düzenlenmişken, AB Değerlendirme Kriteri’nde yanlarında şekil olmadan sadece coğrafi menşe bildiren sözcüklerin

Paragraf 1’de belirtilen görüşler, bunlarla ilgili yorum yapabilecek olan başvuru sahibine iletilmelidir.

¹⁰⁹ **Tüzük, Madde 22/3 ve 22/4** için bkz. aşağıda s. 71.

Topluluk ortak markası olarak yayınlanabileceği şeklindedir. AB mevzuatında coğrafi işaret ve marka ilişkisi 510/2006 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunmasına Dair Tüzüğün 14. maddesinde “Tüzüğün 13 maddesindeki şartların gerçekleşmesi halinde bir coğrafi işaret tescilinden sonra aynı sınıftaki ürünler için yapılacak marka tescil başvuruları reddedilecektir. Bu madde hükmüne aykırı marka tescil edilmişse tescil hükümsüz kılınacaktır.” hükmü ile düzenlenmiştir. Ek olarak ibare yanıltıcı da olmamalıdır. Bu durumda coğrafi işaretler garanti markası veya ortak marka olarak tescil edilebilirler. Hatta Almanya, Danimarka, İngiltere’de ortak marka olarak da tescil edilebilmektedirler.

5 Topluluk Ortak Markasının Tescil Sonrası İşlemleri

AB mevzuatında Topluluk ortak markasının tescil sonrası işlemleri ile ilgili lisans konusu dışında özel bir hüküm bulunmamaktadır. Tüzüğün Topluluk ticari markasının bir mülkiyet konusu olduğu hükmünü içeren 16/1 maddesi, teşebbüsten bağımsız olarak teminat gösterilebileceği ve aynı haklara konu olabileceğini belirten 19/1 maddesi göz önünde bulundurulduğunda ve Topluluk ortak markasının herhangi bir konuda özel bir düzenleme bulunmadığı taktirde Topluluk ticari markası hükümlerine tabii olduğu düşünüldüğünde herhangi bir yasaklamaya da yer verilmediği için işletmeden bağımsız olarak devir, rehin ve haciz işlemlerinin geçerliliğine Topluluk mevzuatı açısından bir engel bulunmadığı ve konu ile ilgili detaylı düzenlemelerin üye ülkelere bırakıldığı söylenebilir.

5.1 Topluluk Ortak Markasının Lisansı

Tüzüğün Topluluk ortak markasında ihlal nedeniyle dava açmaya yetkili kişileri belirten 72/1. maddesinde “Madde 22/3 ve 22/4’ün lisans haklarını içeren hükümleri bir Topluluk ortak markasını kullanmaya yetkisi olan herkes için geçerli olmalıdır.” hükmü ile lisanstan bahsedilmiştir. Bu maddede belirtilen 22/3 ve 22/4. maddeler ise şunlardır:

“Lisans sözleşmesinin şartlarına hanel gelmemesi koşuluyla bir lisans alan bir Topluluk ticari markasının ihlaline ilişkin olarak ancak lisans verenin izni ile yargılama başlatabilir. Ancak, münhasır lisans alanın yapacağı bildirim üzerine

marka sahibi makul süre içinde dava açmadığı takdirde lisans alan böyle bir dava açabilir.

Lisans alan uğradığı zararın tazmini amacıyla Topluluk ticari markası sahibi tarafından açılan davaya müdahil olarak katılabilir.”

Görüldüğü üzere, belirtilen düzenlemede Türkiye’de olduğu gibi garanti markaları ve ortak markalar arasından sadece ortak markalarda lisans verilmesini ifade eden bir hüküm yoktur.

6 Türkiye ile Karşılaştırma

AB ve Türkiye’nin garanti markaları ve ortak markalar bakımından karşılaştırması mevzuat, tescil ve koruma şartları açısından yapılacaktır.

6.1 Mevzuat Karşılaştırması

Türkiye’nin marka mevzuatı AB ile uyumlaştırma çalışmaları kapsamında oluşturulduğundan özellikle garanti markaları ve ortak markalar bağlamında hemen hemen aynıdır. AB Tüzüğü’nde belirtilen topluluk ortak markası ile ilgili hükümler Türkiye’de garanti markası ve ortak marka için de geçerli olacak biçimde mevzuata alınmıştır. Bununla birlikte, OHIM’in düzenlemeleri tüm üye ülkeleri kapsayacak biçimde yapıldığından bazı konularda daha geneldir, bu konularda ayrıntılı düzenlemeler üye ülkelerin mevzuatlarına bırakılmıştır. Ek olarak OHIM ve TPE’nin yapısındaki farklılıklar nedeniyle genel anlamda markaları kapsayan düzenlemelerden kaynaklanan farklılıklar da mevcuttur.

OHIM’in düzenlemelerindeki üye ülkelerin mevzuatına bırakılıp ayrıntılı şekilde ifade edilmeyen hükümlere ilk örnek garanti markası ve ortak markanın tanımının 556 sayılı KHK’de açıkça yer alırken Direktif’te yer almamış, garanti markası, sertifika markası ve ortak markanın hepsinin kapsayan Topluluk ortak markası tanımına yer verilmiş olmasıdır. İkinci olarak Topluluk tüzüğünde garanti veya sertifika markasının lisansının verilip verilemeyeceğinden bahsedilmeyip bu tür markaları da kapsayan Topluluk ortak markalarının Topluluk ticari markaları için

geçerli olan lisans hükümlerine tabii olduklarının belirtilmesidir. Bu durumda detaylı düzenleme üye ülkelere bırakılmıştır. Türkiye mevzuatında ise ortak markaların hem devir hem lisansı hükme bağlanıp garanti markalarının lisansından bahsedilmemesi bu durumun mümkün olamayacağı şeklinde yorumlanır. Başka bir genel düzenleme ise Direktif'te bir ortak markanın tescil süresi sona erdikten sonraki üç yıl içinde aynı veya benzer bir marka başvurusunun itiraz üzerine reddedilmesi şartının getirilip bu sürenin garanti veya sertifika markaları için üye ülkelerin tercihinin bırakılmış olmasıdır. Türkiye'de hem garanti markaları hem ortak markalar için bu süre üç yıldır.

OHIM ve TPE'nin yapısal farklılıklarının olması genel düzenlemelerde bazı yetki farklılıklarını doğurmaktadır. OHIM'in TPE'den farklı olarak tescilli bir markayı hükümsüz kılma yetkisinin bulunması, benzerlik değerlendirmesinde aynılık ya da ayırt edilemeyecek derecede benzerlik ile karıştırılma ihtimali durumlarının her ikisinin de yine TPE'den farklı biçimde aynı maddede mutlak değil nispi ret nedeni olarak düzenlenmek suretiyle itiraz şartına bağlanması gibi düzenlemeler sadece Topluluk ortak markasına özgü olmayıp tüm ticari markalara uygulanan hükümlerdir. Bu nedenle bu şartlar Topluluk ortak markalarını da kapsarlar.

Bununla birlikte garanti markaları ve ortak markaların her iki sistemde aynı hükümlere tabii oldukları diğer alanlarda ise ticari marka hükümlerine tabii olmaları bakımından benzeştikleri öne sürülebilir. Ek olarak coğrafi işaretlerin garanti veya sertifika markası olarak korunması da her iki sistemde de mümkündür.

6.2 Tescil Prosedürü Karşılaştırması

Hem AB hem Türkiye mevzuatına göre garanti markası ve ortak marka başvuruları ticari markalar için yapılan başvurularda gerekli olan belgelere kullanım kurallarını belirten teknik yönetmeliğin eklenmesiyle yapılır. Teknik yönetmelikle ve teknik yönetmelikte yapılan değişikliklerle ilgili şartlar her iki sistemde de aynı olmakla birlikte AB'de Topluluk ortak markası kapsamı altında belirlenmişken Türkiye'de marka çeşidine göre bölünmüş durumdadır.

Başvurunun yapılmasından tescile kadar olan süreç her iki sistemde de incelenen türde markalar için ticari markalarla aynı şekilde işler. Değerlendirme şartları ise bazı istisnalar dışında her iki sistemde de ticari markalarla aynı çerçevededir. Bu istisnalar genel anlamda aynılık ve ayırt edilemeyecek benzerlik değerlendirmesinin Türkiye’de resen, AB’de itiraz üzerine yapılması ve tescilli markanın iptali veya hükümsüz kılınmasına TPE’nin yetkisi olmamasına karşın OHİM’in yetkisinin bulunmasıdır.

Garanti markası ve ortak markalar bakımından istisnalar ise Türkiye’de garanti markası incelemesinde düşük ayırt ediciliği olan ek ibareyle birlikte tanımlayıcı unsur içeren markanın tescil edilebilmesidir. Bu esneklik AB Marka Değerlendirme Kılavuzu’nda sadece coğrafi olarak tanımlayıcı unsur içeren markalar için belirtilmiştir. Ek olarak AB Marka Değerlendirme Kılavuzu’nda teknik yönetmeliğin kamu düzenine ve genel ahlaka aykırı olamayacağı şartı, Türkiye’de Marka İnceleme Kılavuzu’nda değil sadece 556 sayılı KHK’nin teknik yönetmeliğin değiştirilmesi şartlarını düzenleyen 57. maddesinde belirtilmiştir. Bunların dışında teknik yönetmeliğin yanıltıcı olamayacağı şartı her iki sistemde de aynı düzenlemeyi içerir.

Aşağıdaki tabloda Türkiye mevzuatı baz alınarak yapılan karşılaştırma sonuçları özetlenmiştir:

ÜLKE/SİSTEM	TÜRKİYE	AB	SONUÇ
TANIMLAR	KHK'de Garanti markası için 54. madde, ortak marka için 55. madde, dürüst kullanımda kullanımı yasaklama yetkisi istisnası için 12. madde.	Tüzüğün 66. maddesinde genel tanım ve dürüst kullanımda kullanımı yasaklama yetkisi istisnası belirtilmektedir.	AB tanımında topluluk ortak markasının genel tanımı ve marka sahibinin özellikleri daha detaylı belirtilmişken ve coğrafi kökenden bahsedilirken, Türkiye'de 12. maddede coğrafi köken istisnası daha geniş kapsamlı tanımlayıcılık altında ifade edilmiştir. Türkiye'de garanti markası tanımında geçen kullanıcı işletmelerin ortak özellikleri ifadesi AB tanımında yer almamaktadır.
TEKNİK YÖNETMELİK ŞARTLARI	KHK 56. madde	Tüzük 67. madde ve Direktif 15/2. madde	Teknik yönetmelikteki gereklilikler aynıdır. Tüzüğün 67. maddesinde toplam başlık belirtilmekte, Türkiye'de ayrı ayrı marka türleri belirtilmektedir, ortak markaların için sahiplerin birlikte hareket şartı, yenilenmesi için sadece birinin başvurusunun yeterli olduğu belirtilmiştir. Türkiye'de ortak markayı kullanmaya yetkili işletmeler ifadesinin yerine AB mevzuatında kişiler ifadesi kullanılmıştır. AB sahibince yetkilendirilmelidir.
TEKNİK DEĞİŞİKLİKLER	KHK 57. madde	Tüzük 71. madde	71. maddede değişikliklerin reddi için ret sebepleri de sayılırken 57. maddede sadece tanımdaki gereklilikler sayılmıştır. Genel olarak aynı kapsamdadır. Tüzük'te yanlışlık durumu vurgulanmakta, 556 sayılı KHK'de vurgulanmamaktadır.
TEKNİK YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİKLER İÇİN SÜRE	KHK 58. madde'de eksikliklerin tamamlanması için 6 aylık süre tanımlanmıştır.	Süre mevzuatta belirtilmemiş olmakla birlikte OHİM'in ilgili yayınında 2 ay olarak belirtilmiştir.	Süreler farklıdır.
TEKNİK YÖNETMELİĞE AYKIRI KULLANIMDA İPTAL	KHK 59. madde ile mahkemece iptal şartı	Tüzük 73. madde ile OHİM veya mahkemece iptal şartı	İptal için gereken şartlar aynı kapsamdadır.
TEKNİK YÖNETMELİĞE AYKIRI KULLANIMDA HÜKÜMSÜZLÜK	KHK 42. madde ile mahkemece hükümsüz kılınma şartı	Tüzük 74. madde ile OHİM veya mahkemece hükümsüz kılınma şartı	Aynı kapsamdadır.
DEVİR VE LİSANS	KHK60. madde	Tüzük 72. madde	Türkiye'de her iki marka tütünün devri mümkünken lisans asadece ortak markalar için deginilmiştir. AB'de ise ayırım yapılmamıştır.
TESCİLDEN SONRA KORUMA	KHK 8/6. madde ile 3 yıllık süre tanımlanmıştır.	Direktif'in 4/4/e maddesindeki süre garanti markaları için belirsiz, ortak markalar için 3 yıl dir.	Türkiye'de her iki marka türü için 3 yıllık süre AB'de ortak markaları için belirlenmiş, garanti markalarının süresi ise üye devletlerin tercihine bırakılmıştır.

Tablo 1: Türkiye-AB Mevzuat Karşılaştırması

AB’de Tüzüğün 72. maddesinde belirtilen dava açmaya yetkili kişiler, Türkiye’de mevzuatta garanti markaları ve ortak markalar için ayrıca belirtilmemiş olup 62. ve 73. maddelerde aynı düzenlemeler ile marka sahibi ve inhisari lisans sahibi olarak belirlenmiştir.

6.3 Koruma Karşılaştırması

Marka koruması, hem Türkiye hem AB mevzuatına göre tescille kazanılır. Bu durum garanti markaları ve ortak markalar için de geçerlidir. Markanın marka sahibine sağladığı haklar her iki sistemde de aynıdır. Sadece 556 sayılı KHK’nin 9/2/e bendinde belirtilen “İşareti kullanan kişinin, işaretin kullanımına ilişkin hakkı veya meşru bir bağlantısı olmaması koşuluyla, işaretin aynı veya benzerinin internet ortamında ticari etki yaratacak biçimde, alan adı, yönlendirici kod, anahtar sözcük veya benzeri biçimlerde kullanılması” durumu Tüzüğün aynı kapsamdaki 9/2. maddesinde yer almamaktadır. Ek olarak tescil süresinin dolmasından sonra benzer marka başvurularına karşı koruma süresi Türkiye’de 556 sayılı KHK’nin 8/6. maddesinde her iki marka çeşidi için de üç yıl olarak belirlenmişken AB’de Direktifin 4/d maddesinde ortak markalar için üç yıl olarak, 4/e maddesinde garanti markaları için üye devletlerin inisiyatifi ile belirlenmek üzere belirtilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE GARANTİ MARKASI VE ORTAK MARKA KAVRAMLARI

1 Genel Olarak ABD Marka Mevzuatı

ABD'de markalarla ilgili ilk yasa 1870'de çıkarılan markaların tescili ile ilgili kapsamlı bir düzenlemeyi içeren Federal Yasa'dır.

19. yüzyılın ilk yarısında ABD'de sanayi devrimi başlamış olmasına rağmen 1870'lerde ekonomi yine de tarıma dayanmaktaydı. Bir malı üretmek satın almaktan daha ucuza mal olmaktaydı. Çoğu aile üretici olmak yerine tüketici durumundaydı ve ürün ile üreticisi arasında fazla mesafe olmadığı için marka ekonomide henüz çok büyük bir gereklilik değildi.

19. yüzyılın sonlarında ise elektrik motoru ve demiryollarının kullanılmaya başlaması üretimden büyük gelirler elde edilmesini sağlamıştır. 1870 ile 1920 yılları arasında tarımdaki nüfus hızla şehir nüfusuna dönüşmüştür. Bu durum küçük ölçekli girişimlerin üretime dayalı faaliyetlerinin azalması ve büyük şirketlerin ekonomik faaliyetleri tüketime doğru kaydırmasına yol açmıştır.¹¹⁰ Örneğin İkinci dünya Savaşı'ndan önce Coca Cola, Kodak, Kraft gibi güçlü markaların ortaya çıkması ABD ekonomisindeki bu dönüşüme örnektir.

1930'larda ise markanın pazarlanması tartışmaları başlamıştır. Harvard İktisat Okulu tarafından ortaya atılan standardize edilmiş bir ürünü, kaynağına yönelik olmaktan daha fazla bir şey için farklı hale getirmede başarılı olan ve ürünün tanıtımı yoluyla

¹¹⁰ Oytaç, s. 3.

tüketicileri markaya bağımlı kılan bir üretici, pazardaki konumunu fiyat rekabetinden arındırarak pazara girilmesini aşırı olarak engelleyebilir görüşü marka kavramına karşı akademik bir tartışma başlatmıştır. Hatta Harvard Okulu'ndan Edward Chamberlain, marka altında pazarlama ve reklamlarla farklılaşmaya karşı taklitçilikle sınırsız derecede tüketici korumasına izin verilmesini savunmuştur.

1938'de ABD Federal Ticaret Komisyonu'nun tanıtım etkinliklerini düzenlemede yetkili kılınmasıyla birçok şirket tüketicilerin malları slogan ve jingillerin dışında sebeplerle satın almaları için gerçekçi nedenler ortaya koymak zorunda kalmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ise Peter Drucker'ın pazarlamanın şirket liderliğinin can alıcı ve olmazsa olmaz bir niteliği olduğunu iddia eden görüşü ile yeni yönetim uygulamaları gelişmiştir. Böylelikle marka yönetimi değer kazanmıştır.

1946'da bugün güncellenmiş haliyle kullanılan Lanham Yasası federal marka yasası olarak kabul edilerek marka koruması artırılmıştır. Bu yasa ile ilk kez hizmet markaları ve ortak markaların koruması sağlanmıştır. Böylelikle güçlü markaların önü açılmıştır.

1950 ve 1960'lı yıllarda ABD'de kişi başına gelir ve nüfusun artmasıyla kaliteli ulusal markaları talep eden güçlü bir orta sınıf tüketici kitlesi oluşmuştur. Harvard İktisat Okulu'nun yukarıda belirtilen marka karşıtı görüşleri geri planda kalarak Chicago Okulu'nun markaların tüketici etkinliğini artırarak daha geniş bir ürün yelpazesinde daha yüksek kalite kontrolünü sağlayabileceği görüşü ön plana çıkmıştır. Bu şekilde markayla tanıtıma karşı olumsuz bakış açısı yok olmuştur.¹¹¹

1.1 ABD Marka Kanunu, Uygulama Kuralları ve Federal Yasalar

Amerikan marka hukuku Anglosakson genel hukuk nosyonunu takip etmektedir. ABD'de ticaret markaları 1870, 1905 ve 1920 yıllarında yapılan kanunlara konu olmasından sonra 1946 yılında çıkarılan Lanham Yasası isimli ABD Ticaret Markası

¹¹¹ Oytaç, s. 4.

Yasası ile düzenlenmiştir.¹¹² ABD’de marka koruması herhangi bir düzenlemeden bağımsız olarak var olan bir ortak hukuk konusudur. Günümüzde ortak hukuk Lanham Yasası’nda sisteme bağlanmıştır. Esas olarak bugünkü federal marka yasası olan Lanham Yasası yeni haklar yaratan bir düzenleme değil, genel hukuku şekillendiren bir tescil düzenlemesidir.¹¹³ İlk olarak genel hukuk haklarını kanun olarak bir araya getiren bir tescil düzenlemesi olarak düşünülmüş olmasına rağmen gerçekte temyiz edilemezlik hakkı ve sulandırma kavramlarını yaratmıştır. Bu kavramlar daha önce ortak hukukta geniş olarak kabul edilmemişti.

ABD TRIPs Anlaşması’ndan önce Ortak Hukuk Sistemi’ni benimsemekteydi ve marka başvurusu aşamasında markanın fiili kullanımını gerekli kılmaktaydı. 1994 sonrasında ise TRIPs’e uyum sağlanması için TRIPs’in 15/3. maddesinde belirtilen üyelerin tescil edilebilme özelliğini kullanıma bağlı kılacakları fakat bir markanın fiili kullanımının tescil başvurusunda bulunmasının bir şartı olmayacağı, bir başvurunun sadece başvuru tarihi itibarıyla üç yıllık sürenin bitmesinden önce hedeflenen kullanım şeklinin gerçekleşmemiş olması nedeniyle reddedilemeyeceği hükmüne istinaden başvuru esasları ile ilgili bölümde değişiklik yapılmıştır. Böylelikle markanın henüz kullanımı başlamadığı durumda ileriye dönük kullanım amaçlı (intend to use) başvuru yapılabilmektedir. Bununla birlikte tescilin gerçekleştirilmesi için gerçek kullanımın (genuine usage) başlatılması zorunludur.¹¹⁴

ABD marka hukukuna göre bir markanın geçerli olması Türkiye’den farklı olarak tescil şartına bağlı değildir. Marka sahibi herkesten önce markayı kullanırsa mahkemeler eliyle hakkı korunmakta ve durumu diğer kişi ve firmalar tarafından kabul edilmektedir. Yasa, markanın iyi niyetle kullanılması amacıyla yapılan başvuruları kabul etmektedir. Sonrasında marka araştırması yapıldığında çelişen

¹¹² Camcı, Ömer, **Marka Davaları**, Ufuk Reklamcılık ve Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti., İstanbul, Aralık 1999, s. 3.

¹¹³ Halper, Sheldon W. / Craig, Allen Nard / Port, Kenneth L., **Fundamentals of United States Intellectual Property Law: Copyright, Patent and Trademark**, Kluwer Law International, Hague, 1999, s. 275.

¹¹⁴ Oytaç, s. 7.

markalar bulunmaz ise başvuru sahibi uzun süre beklemeden markayı elde edebilmektedir.¹¹⁵

Uygulamada ABD Federal Patent ve Marka Ofisi (USPTO) tarafından başvuru sahibinden kullanımın başlatılması istenmektedir. Bu talep üzerine USPTO'nun izin verdiği altı aylık uzatmaların başvuru sahibi tarafından kullanılması ile TRIPs'in öngördüğü üç yıllık süre işletilebilir. Bu süre geçtikten sonra fiili kullanım başlatılmazsa üçüncü yılın sonunda başvuru reddedilmektedir. Yani ABD'de marka tescili kullanım şartına bağlı olmakla birlikte gerçek kullanımın başladığının kanıtlanması ile gerçekleşebilmektedir. Ek olarak marka hakkının ticarete kullanımı amaçlı ve süreli olmalıdır.¹¹⁶

ABD marka mevzuatının Türkiye ve AB'den ayrılan bir diğer özelliği de esas sicil ve ek sicil ayrımıdır. Her iki sicil türü de USPTO tarafından federal düzeyde tutulmaktadır. Markalar esas sicilde diğer değerlendirme kriterleriyle birlikte ayırt edicilik vasfına sahipler ise tescil edilmektedirler. Esas sicilde tescil edilmiş olan markalar tescilin sağladığı korumanın tamamını elde etmektedirler.

Ek sicilde kayıt altına alınmış olan markalar ise, marka olarak tescil edilmelerini sağlayacak olan ayırt edicilik vasfına sahip olmayan veya kullanıldıkları mal ve hizmetler için münhasıran tanımlayıcı nitelikte olan markalardır. Henüz kullanım sonucu ayırt edicilik kazanmamış durumdaki bir markanın ek sicile kayıt edilebilmesi için kullanım sonucu ayırt edicilik kazanma olasılığı bulunmalıdır. Başka bir deyişle, bir markanın ek sicilde kayıt altına alınmış olması kullanım sonucu ayırt edicilik kazandığı anlamına gelmemekte ancak başvurunun kullanım sonucu ayırt edici nitelik kazanma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Kullanım sonucu ayırt edicilik kazanmış markalar ise esas sicilde tescil edilmektedirler.

Ek sicil ile ilgili düzenlemeler, Yasa'nın II numaralı "Ek Sicil" başlığı altında yer almaktadır. Ek sicil uygulaması sayesinde esas sicilde kaydedilmesi mümkün

¹¹⁵ Camcı, s. 26.

¹¹⁶ Oytaç, s. 7.

olmamakla birlikte yurtdışında tescil edilebilmesi için ulusal düzeyde de korunması gereken markalar tescil edilmiş olmaktadır.¹¹⁷

Kullanıma dayalı ayırt edicilik kazanma potansiyeli olan tanımlayıcı markalar, soyadları, coğrafi terimler, ayırt edici ve işlevsel olmayan ticari sunum şekillerinden oluşan markalar ek sicile kaydedilmektedir.¹¹⁸ Kullanıldıkları mal veya hizmetlerin isminden oluşan jenerik sözcükler ise ek sicilde kayıt altına alınamazlar.

Başvurunun ek sicile kaydedilmesi talebi başvuru sahibi tarafından yapılmaktadır veya böyle bir talep yoksa başvurunun değerlendirilmesi aşamasında USPTO uzmanları tarafından resen ek sicile kaydedilmesi ön kararı verilebilmektedir. İkinci durumda başvurunun ek sicile kaydı için başvuru sahibinin onayı gereklidir. Onaylamaması halinde süreç ret veya kısmi ret kararı ile sonuçlanmaktadır.

Markanın tescilli olduğu sicil türü marka sahibine sağlanan haklar anlamında esas sicil lehine oldukça farklıdır.

İlk olarak, ek sicilde tescilli bir markanın hükümsüzlüğü için açılacak davalarda, marka sahibinin, markanın kullanım sonucu ayırt edicilik kazandığını ve böylelikle geçerli bir marka haline geldiğini kanıtlaması gerekmektedir. Esas sicilde kayıtlı bir markanın hükümsüzlüğü için açılacak davalarda ise, marka sahibinin böyle bir yükümlülüğü yoktur çünkü bu durumda mahkemeler markanın ayırt edici nitelikte ve tanımlayıcı olmayan bir marka olduğu ön kabulüyle değerlendirmeye başlamaktadır. Dolayısıyla davacı tarafın markanın hükümsüzlüğünü ispatlama yükümlülüğü ortaya çıkacaktır.

Ek olarak ek sicilde tescil edilen markalar, markanın sahipliği ile ilgili tescil tarihinden sonra başkalarının aynı markayı iyi niyet, masum kullanım veya

¹¹⁷ Ünsal, Önder Erol,

A.B.D. Marka Hukukunda Esas Sicil ve Ek Sicil Ayrımı, bkz.

<http://iprgezgini.org/2013/12/19/a-b-d-marka-hukukunda-esas-sicil-ve-ek-sicil-ayrimi/> erişim tarihi: 27.05.2015.

¹¹⁸ **U.S. Trademark Registrations: Principal Register versus Supplemental Register**, bkz.

<http://www.inta.org/TrademarkBasics/FactSheets/Pages/PrincipalvsSupplementalRegister.aspx>

genişletilmiş kullanım gibi gerekçeler ne sürülerek kullanımını engelleyen zımnı bilgi doğurmamakta, markanın tescil tarihi itibariyle beş yıl geçtikten sonra sessiz kalma yoluyla hak kaybı benzeri bir durumda hükümsüz kılınamaması hakkını sağlamamakta ve markaya tecavüz içerdiği ne sürülebilecek markaların ABD'ne ithalatını engellememektedir.

Ek sicilde tescil edilmiş olan bir markanın sahibi, markanın ABD'nde tescil tarihinden sonra yeterli süre boyunca (USPTO tarafından genellikle en az 5 yıl kesintisiz, yaygın kullanım istenmektedir) kullanımını kanıtladığı takdirde, kullanımla kazanılmış ayırt edicilik istisnası kapsamında markalarını esas sicilde tescil ettirmek için yeniden başvuru yapabilmektedir. Hlihazırda ek sicilde bulunan bir marka tescilinin ise esas sicildeki bir tescile dönüştürülmesi mümkün değildir, bu durumda yeni başvuru yapılması şartı vardır.

Ek sicilin koruma kapsamının esas sicilden bir diğer farkı ise tescil edilmiş markalar ek sicilde kayıt altına alınacak olan markaların yayına itiraz amacıyla bültende ilan edilmemeleridir. Yani ek sicilde tescilli olan bir marka bültende ilan edilmediği için bu markalara üçüncü kişilerin itirazın mümkün değildir, ancak marka ek sicilde tescil edildikten sonra üçüncü kişiler markanın hkmszlyę talebiyle dava açabilmektedirler.¹¹⁹

ABD marka hukukunda esas sicil ve ek sicil ayırımının ortaya çıkış sebebi esas sicilde tescil edilemeyecek olan markaların ulusal tesciline istinaden marka sahibi tarafından yurtdışında koruma talep edilebilmesi olmasına rağmen uygulamanın pratikte ne kadar etkili olduğu tartışma konusudur. Çünkü sistemin geçerli olabilmesi için ABD dışında koruma talep edilen ülkelerde de karşılığının olması gerekir. Örneğin ABD'nde ek sicile kayıtlı bir markanın, mevzuatında tüm markaların tek bir sicile kaydını ngren Türkiye gibi bir ülkede tescil edilmesinin talep edilmesi halinde marka ilk incelemede tanımlayıcılık dolayısıyla reddedilecektir.

¹¹⁹ nsal, **A.B.D. Marka Hukukunda Esas Sicil ve Ek Sicil Ayırımı**, bkz. <http://iprgezgini.org/2013/12/19/a-b-d-marka-hukukunda-esas-sicil-ve-ek-sicil-ayrimi/>

2 SERTİFİKA MARKASI VE ORTAK MARKA KAVRAMLARI

ABD’de sertifika markaları ve ortak markalar, ulusal düzeyde Lanham Yasası’nın §4. (15 U.S.C. §1054) maddesinde aynı başlık altında düzenlenmiştir. Konuyu aşağıdaki hükümle düzenleyen bu maddeye göre sertifika markaları ve ortak markalar ticari markalarla aynı tescil şartlarına sahiptirler:

“Uygulanabilir oldukları ölçüde ticari markaların tescili ile ilgili hükümlere konu olarak ortak markalar ve bölgesel menşe işaretlerini de içeren sertifika markaları, bu bölüm altında aynı usul ve etkilerle, kişiler, ülkeler, devletler, belediyeler ve benzerleri tarafından, tescili öngörülen markaların kullanımı hakkında denetim hak ve yetkisini kullanarak, sınai veya ticari işletmeye sahip olmasalar bile, tescil ettirilebilir olmalıdırlar ve tescil edildiklerinde bu bölüm altında ticari markalar için sağlanan korumaya -sertifika markalarının marka sahibi veya markanın kullanıldığı mal veya hizmetlerle ilgili ya da bağlantılı olan malları üreten veya satan, hizmetleri sunan kullanıcıyı yanlış ifade etmesi durumu hariç- sahip olurlar.

Bu bölümdeki uygulamalar ve prosedür ticari markaların tescili için öngörülenlerle uygulanabilir olduğu ölçüde uyumlu olmalıdır.”

Türkiye’de de mevzuatta belirtilen bazı istisnalar dışında bu uygulamanın aynı olduğu görülmektedir.

2.1 Sertifika (Belgelendirme) Markası

Sertifika markalarına Yasa’da ilk olarak aynı hüküm altında değinilmiş olmasına rağmen bu marka türü ortak markadan daha farklıdır. Bir sertifika markası çok belirli ve kendine has bir amaçla kullanılmaktadır, ürün ve hizmetlerin sertifikasyonunu sağlamak için mevcut olan bir teşebbüs tarafından tescil ettirilmektedir ve marka sahibi bu teşebbüstür. Sertifika markası marka sahibi teşebbüs tarafından ticari marka olarak kullanılamamakta, marka sahibi teşebbüs tarafından ortaya konulan standartları ve gerekli teknik özellikleri karşılayan mal ve hizmetler üzerinde marka

sahibinin izni altında diğer kişiler tarafından kullanılabilir. ¹²⁰ Lanham Yasası'nın §45. maddesine karşılık gelen Birleşik Devletler Kanunu'nun 15 U.S.C. §1127. maddesine göre sertifika markası aşağıdaki özelliklere sahip herhangi bir sözcük, isim, sembol veya işaret, ya da bunların herhangi bir kombinasyonudur:

“Coğrafi veya diğer bir menşe, malzeme, üretim yöntemi, kalite, hatasızlık veya bu kişinin mal veya hizmetlerinin diğer özelliklerini onaylamak için ya da mal veya hizmetler üzerindeki iş veya işçilerin bir birlik veya diğer organizasyonun üyeleri tarafından sağlandığını onaylamak amacıyla;

(1) Sahibi dışında bir kişi tarafından kullanılır veya

(2) Marka sahibi kendisi dışında bir kişiye markayı ticarete kullanma yetkisi vermesi için iyi niyet sahibidir ve bu bölüm altında düzenlenmiş olan esas sicile markayı tescil ettirmek için başvuru yapar.”

ABD'deki sertifika markalarının iyi bir örneği Underwriters Laboratory'dir (UL). UL, üreticiler tarafından ürünlerine UL markasını eklemek için uyulması gereken standartları belirlemektedir. Bu belgelendirme tutarlı bir kalite düzeyini gösterdiği için tüketicilerin güveni sağlanmaktadır. Pazarda UL markasının mal ve hizmetler üzerinde kullanımı büyük bir avantajdır. ¹²¹

Belgelendirme sadece marka sahibi dışındaki kişilerin mal ve hizmetleri için kullanıma açıktır. Ek olarak, bir sertifika markası sahibi markanın kullanımı üzerinde kontrol sahibi olmalıdır. Kontrolün uygulanmasında yanlışlık yapılması Lanham Yasası'nın “İptal” başlıklı § 14/5. maddesine göre markanın iptaliyle sonuçlanabilir. ¹²² Bu maddeye göre;

“Bir markanın tescilinin iptali talebi, dayanakları ortaya konarak, öngörülen ücretin ödenmesi üzerine, bulandırma yoluyla markanın sulandırılması veya bu bölümde

¹²⁰ Halper / Craig, / Port, s. 292.

¹²¹ Halper / Craig, / Port, s. 292.

¹²² Halper / Craig, / Port, s. 293.

1125 (c) maddesindeki lekeleme yoluyla markanın sulandırılma sonucunda bu markanın bu bölümde ortaya konan esas sicil, ya da 3 Mart 1881 Yasası ya da 20 Şubat 1905 Yasası'nda belirtilen tescili sonucu olanlar dahil zarar gördüğüne veya göreceğine inanan herhangi bir kişi tarafından aşağıdaki şekilde ileri sürülebilir:

Bir sertifika markasının tescil sahibinin herhangi bir zamanda;

A. bu markanın kullanımını kontrol etmemesi veya yasal olarak üzerinde kontrol sağlayamaması

B. sertifika markası başvurusunda yer alan mal veya hizmetlerin üretim ya da pazarlamasında yer alması

C. Markanın belgelendirme dışındaki bir amaç için kullanımına izin vermesi¹²³

D. Belgelendirmeyi ya da markanın belgelendirdiği standartlar veya şartları sağlayan herhangi bir kişinin mal ya da hizmetlerini belgelendirmeyi sürdürmeyi reddetmesi

Federal Ticaret Komisyonu bu bölümün (...) beşinci paragrafında belirtilen şartlara sahip olan esas sicildeki herhangi bir tescilli markanın bu bölümde belirtilen şartlara istinaden iptali başvurusunda bulunması ve öngörülen ücretin gerekli olmaması durumunda. Bu paragraftaki hiçbir şey tescil sahibinin sertifika markasını reklamcılıkta veya belgelendirme programının ya da tescil sahibinin belgelendirme standartlarını sağlayan mal veya hizmetlerinin bilinirliğini artırmada kullanmasına engel olamaz. Tescil sahibi sertifika markasının kullanıldığı mal veya hizmetleri üretmediği, imal etmediği ya da satmadığı sürece sertifika markasının bu tür kullanımları paragraf 5 kapsamındaki iptal dayanakları arasında değildir.”

ABD'nin marka mevzuatının AB ve Türkiye'den ayrıldığı bir diğer husus coğrafi işaretlerin korunmasıdır. Coğrafi işaretler ayrı bir düzenleme ile değil, marka hukukuna tabii olarak garanti markası, ortak marka, ticari marka olarak ve ortak

¹²³ Bu kısımda marka sahibinin izni dışında kullanımlar USPTO Marka Değerlendirme Kılavuzu'nda USPTO'in sorumluluğu dışında olarak belirtilmiştir.

hukuk kapsamında korunmaktadırlar. Diğer markalarda olduğu gibi USPTO tarafından tescil edilmektedirler. USPTO, coğrafi işaret terimi yerine “coğrafi belgelendirme” anlamına gelen “geographical certification” ifadesini kullanmaktadır. Coğrafi işaretlerin marka hukuku kapsamında korunmasının gerekçeleri ise mevcut olan marka rejiminin kullanılmasıyla kaynak israfının önüne geçilmesi, marka düzenlemelerinin TRIPs Anlaşması ile uyumlu olması, marka sisteminin kendi kendini denetleyen bir mekanizma olmasıdır.¹²⁴

Coğrafi işaretlerin marka hukuku kapsamında korunmasıyla coğrafi bir alan adı dışında her türlü sözcük, slogan, tasarım, üç boyutlu işaretler, renkler, sesler ve kokular coğrafi işaret kapsamında korunabilir. Ek olarak başvuru, tescil, itiraz, iptal vb. işlemler ile ilgili hükümler coğrafi işaretler için de geçerlidir.¹²⁵

Lanham Yasası’na göre coğrafi kaynak belirttiği için tanımlayıcı olan ibareler garanti markası kapsamında korunmaktadır. Coğrafi işaretlerin korunduğu en yaygın marka çeşidi garanti markasıdır.¹²⁶ Ortak marka ve ticari marka kapsamında koruma için ise kullanım sonucu kazanılmış ayırt ediciliğin ispatı gerekmektedir.¹²⁷

Garanti markası kapsamında coğrafi işaret koruması her çeşit mal ve hizmette kullanılabilir. Coğrafi işareti bölgedeki herkesin bu adı kullanabilmesiyle birlikte işaretin hukuk dışı kullanımına engel olunması için bu uygulama mevcuttur. ABD’nin garanti markası kapsamında korunan tescilli coğrafi işaretlerine örnek olarak Michigan Elması, Idaho Patatesi, Vidalia Soğanı ve Louisiana Karidesi verilebilir. Ek olarak ABD dışında korunan coğrafi işaretler de bu kapsamda korunabilmektedir. Bu bağlamda Fransa’nın Roquefort Peyniri, Hindistan’ın Darjeeling Çayı, İtalya’nın Parma Jambonu, İsviçre’nin İsviçre Çikolatası ve Birleşik Krallık’ın Stilton Peyniri gibi örnekler mevcuttur.¹²⁸

¹²⁴ Yıldız Coşkun, Asu, **Coğrafi İşaretler**, T.C. Türk Patent Enstitüsü Markalar Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara, 2001, s.21-22

¹²⁵ İloğlu, Neşe, **Coğrafi İşaretlerin Tescili Ve Denetimi Üzerine Farklı Ülke Sistemlerinin İncelenmesi Ve Türkiye Uygulaması**, T.C. Türk Patent Enstitüsü Markalar Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara, 2014, s. 78.

¹²⁶ İloğlu, s. 79.

¹²⁷ İloğlu, s. 81-82.

¹²⁸ İloğlu, s. 80.

2.2 Ortak Marka

Yasa'nın §45. maddesine karşılık gelen Birleşik Devletler Kanunu'nun 15 U.S.C. §1127. maddesine göre bir ortak marka aşağıdaki özelliklere sahip bir ticaret veya hizmet markasıdır:

(1) bir kooperatif, birlik veya diğer bir kolektif grup ya da organizasyonun üyeleri tarafından kullanılır veya

(2) bu kooperatif, birlik veya diğer bir kolektif grup ya da organizasyon markayı ticarete kullanmak için iyi niyet sahibidir ve bu bölümde düzenlenmiş olan esas sicilde markayı tescil ettirmek için başvuru yapar,

ve bir dernek, birlik veya organizasyona üyeliği belirten markaları içerir.

Ortak markalar bazı konularda kendine özgüdür. Bir ortak marka, markanın kullanımını kontrol etmek amacı bulunan veya kontrol etme hak veya yetkisine sahip grup tarafından tescil ettirilmelidir. Grubun bireysel bir üyesi markayı tescil ettirme iznine sahip değildir. ABD Marka Değerlendirme Kriteri'nin 1302 sayılı başlığı altında genel olarak ortak markalarla ilgili hükümler yer almaktadır. Bu kısımda mevzuattaki tanıma ek olarak ortak markalar aşağıdaki şekilde ikiye ayrılmıştır:

- Ortak üyelik markaları
- Ortak ticari markalar/hizmet markaları

Ortak üyelik markaları bir organizasyondaki üyeliği göstermek için kullanılmaktadırlar. Ne topluluk ne de topluluğun üyeleri bu markayı mal ve hizmetlerin ayırt edilmesi için kullanmazlar. Ortak ticari markalar/hizmet markaları ise diğer gruplar veya kişiler üzerinde şemsiye görevi gören bir grup (birlik, dernek, kooperatif vb.) tarafından sadece üyelerinin kullanımına mahsus olmak üzere mal veya hizmetlerinin başka firma ya da kişilerinkinden ayırt edilmesi amacıyla tescil ettirilmektedirler. Şemsiye grup üyelerinin adına malların tanıtımını yapabilir ama

kendisi mal satışı veya hizmet sunumu gerçekleştiremez. Ortak ticari markalar ve ortak hizmet markaları mal veya hizmetlerin ticari menşeyini işaret ederken bunları sağlayan kişilerin belirli bir gruba üye olduğunu ve bu grubun standartlarını yerine getirdiğini belirtirler.¹²⁹ Topluluk üyelerince markanın kullanımına ilişkin topluluğun yasal kontrolünün bulunduğu başvuruda bildirilmelidir. Türkiye uygulamasını incelediğimizde ortak markalar çatısı altında herhangi bir ayrıma gidilmediği görülmektedir.

3 Sertifika Markası ile Ortak Markada Tescil ve Koruma

3.1 Tescil

ABD Ticaret Markası Yasası'nda ortak marka (kolektif marka) ve garanti markası aynı bölümde yer almaktadır. Lanham Yasası'nın "Esas Sicil" başlıklı birinci bölümünde yer alan dördüncü maddesinde "Tescil edilebilir Ortak Markalar ve Sertifika Markaları" başlığı altında ortak markalar ve sertifika markalarının federal tescil şartlarına değinilmektedir. Bu maddeye göre sertifika markaları ve ortak markalar tescil edildiklerinde ticari markalara sağlanan korumaya sahip olurlar. Uygulanabilmesi koşuluyla, ticaret markalarının tescili ile ilgili şartlara tabii olmak ve bölgesel menşeyi de kapsamak kaydı ile bu bölümün hükümleri altında ticaret markaları ile aynı şekilde ve aynı etkinliği sağlayacak biçimde tescil başvurusu yapılan markanın kullanımında yasaya uygun denetim imkanına sahip kişiler, ülkeler, hükümetler, belediyeler ve benzerleri tarafından kendilerinin sınai tesisleri bulunmasa bile ortak marka ve garanti markası tescil başvurusu yapılabilmektedir.

Tescil, marka sahibi veya kullanmaya yetkili kişinin garanti markasının tescil kapsamı dışındaki ya da tescil edilen mallar ve hizmetlerle bağlantılı mallar ve hizmetler için kullanılmaması şartıyla, bu bölüm hükümleriyle ticaret markalarına sağlanan korumaya ulaşması olanağını sağlamaktadır.¹³⁰

¹²⁹ USPTO Trademark Manual of Examining Procedure, 1303 Collective Trademarks and Collective Service Marks, January 2015, bkz. <http://tmep.uspto.gov/RDMS/detail/manual/TMEP/current/d1e2.xml#/manual/TMEP/current/TMEP-1300d1e1.xml> erişim tarihi:27.05.2015.

¹³⁰ Camcı, s. 24.

Daha önce de belirtildiği üzere, ABD’de bir ticari markanın koruyucu haklar kazanması tescile bağlı değildir. Sadece ticarete kullanım ile bu haklar ortak hukuk kapsamında kazanılabilmektedir. Markanın tescilli olmadığı durumda başvurusu yapılmamış olsa bile mallarda kullanılan markalar için TM, hizmetlerde kullanılan markalar için SM ibareleri kullanılabilir. Bununla birlikte federal tescil marka sahibine aşağıdaki faydaları sağlamaktadır:

- Sadece bir eyalet sınırları içinde değil tüm ülke kapsamında kullanımı için münhasır hak sağlanmaktadır.
- Toplumda markanın bilinirliği artmaktadır.
- USPTO’nun online veri tabanında marka listelenmektedir.
- Yabancı malların ithaline karşı federal tescilin ABD Gümrük ve Sınır Koruması ile birlikte kaydı sağlanmaktadır.
- Federal tescilin sembolü olan ® işareti kullanılmaktadır.
- Marka ile ilgili Federal Mahkeme’de işlem yapma yetkisi elde edilmektedir.
- Yabancı ülkelerde başvuru yapabilmek için baz alınacak olan ulusal tescilin kullanımı sağlanmaktadır.¹³¹

3.2 Koruma

Lanham Yasası’nın 15 USC §1127 sayılı maddesinde marka kavramı Türkiye mevzuatında olduğu gibi herhangi bir ticari marka, hizmet markası, ortak marka veya sertifika markası olarak ifade edilmiştir. Aynı madde ticari markayı malların, hizmet markasını hizmetlerin kaynağını göstermeye yarayan sözcük, isim, sembol veya resim ya da bunlarla ilgili herhangi bir kombinasyon olarak tanımlamakta ve ticarete kullanmak için iyi niyetli olan ve bu bölüm altında düzenlenen esas sicilde markayı tescil ettirmek için başvuran kişinin markayı kullanan kişi olduğunu belirtmektedir. ABD mahkemeleri bu tanımları harfi harfine kabul etmektedir. Bu nedenle eğer ürünün “herhangi” bir özelliği kaynağını veya kökenini belirtiyorsa, ABD mahkemeleri bunu bir ticari marka olarak kabul etmeye çok yakındır. Sonuç olarak, ticari marka korumasının kapsamı teoride sınırsızdır, sadece ticari marka yasasının kaynak

¹³¹ **Basic Facts About Trademarks**, USPTO Department of Commerce, s. 9-10, bkz. <http://www.uspto.gov/sites/default/files/trademarks/basics/BasicFacts.pdf>

belirtme gerekliliği tarafından sınırlandırılabilir. Böylelikle örneğin bir restoranın ii ticari marka korumasını garanti etmek için yeterli derecede ayırt edici olabilmekte, bir ü rünün sadece rengi veya başka bir özelliği, hatta bir motosikletin çalışmaya başlarken çıkardığı ses bile ü rünün sürekli bir kaynağını işaret ediyorsa koruma sağlayabilmektedir.¹³²

3.2.1 Ulusal Düzeyde Koruma

Bir markanın kullanımını ulusal düzeyde olmasa bile marka tescil edildikten sonra tescil tarihi itibariyle ulusal düzeyde koruma oluşmaktadır. İleriye dönük kullanım amaçlı tesciller benzer olarak zımni ulusal düzeyde ilk kullanım tarihine sahiptirler. Bu tarih USPTO'e başvuru tarihidir.

3.2.1.1 Kanıtı Dayanan Karineler

Tescilli bir ticari marka, tescilli işaretin tescil, tescil sahibinin markanın sahibi olması ve tescilli markayı ticarete veya tescilde belirtilen mal ya da hizmetler ile bağlantılı olarak münhasıran kullanması anlamında geçerliliğine ilk bakışta kanıttır.¹³³ Ek olarak, marka beş yıl boyunca kullanıldıktan sonra ve Bölüm 15 Taahhütü USPTO'e uygun olarak sunulduktan sonra -veya temyiz edilemez olduktan sonra- tescil, tescilli işaretin, tescilin, tescil sahibinin markanın sahibi olmasının ve ticarete ya da tescilde belirtilen mal veya hizmetlerle bağlantılı olarak tescilli markayı kullanmak için münhasır hakka sahip olmasının geçerliliği için kanıttır.¹³⁴

3.2.1.2 Uyarı İşlevi

Bir ticari marka tescil edildikten sonra, marka sahibi markasının USPTO nezdinde tescilli olduğunu ifade etmek için ® veya "Registered Trademark" (tescilli marka) sembolünü kullanabilmektedir. Bu durum hilesiz ve kasıtlı olmayan ihlali önlemek için marka sahibine genel bir caydırıcı güç sağlamaktadır.

¹³² Halper / Craig / Port, s. 288.

¹³³ 15 U.S.C. §1115(a), Yasa, § 33(a).

¹³⁴ 15 U.S.C. §1115(a), Yasa, § 33(b).

3.2.1.3 Zararlar

Eğer ihlal edilen marka bir tescilli ticari marka ise fevkalade durumlarda Lanham Yasası, zararların üç katına çıkmasına müsamaha göstermektedir. Bu nedenle, ABD’de marka hukuku tescil bazlı bir sistem olmayıp ortak hukuka dayalı kullanım bazlı öncelik sistemi olmasına rağmen hala herhangi bir ticari marka sahibinin federal tescili talep etmesi için yoğun ölçüde önemli sebepler mevcuttur.¹³⁵

3.2.2 Eyalet Bazında Marka Koruması

Federal korumaya ek olarak ABD’deki her eyalet markaların tescili ve korunmasıyla ilgili düzenleyici tasarılar ile birlikte kendilerine ait ortak hukuka sahiptir. Birçok eyalet tescil düzenlemesi hala tescil sahibine eyalet düzeyinde kullanım önceliği vermemekte, tescil edilen markaların mahkeme kararlarının asli olarak yeniden değerlendirmesini gerektirmemekte ve çoğunlukla federal tesciller kadar ciddi değerlendirilmemektedir.

Bir ortak hukuk yetki alanı olarak, marka sahipleri için iki paralel konu vardır. Bunlardan birincisi ortak hukukun markayı geçerli bir marka olarak kabul edip etmeyeceği, ikincisi ise böyle bir markanın tescil edilebilir olup olmadığıdır. Bugün esas sicilde tescil için geçerlilik ile federal mahkemede cebri icra için geçerlilik temelde aynı şekilde analiz edilmesine rağmen ortak hukukun halen hakim olduğu durumlar olabilmektedir. Örneğin dava konusu markanın geçerliliğini sorgulayan bir federal mahkeme için Patent ve Ticari Marka Değerlendirme Uzmanları’nın verdiği bir tescil kararı bağlayıcı olmayabilmekte, Lanham Yasası’nın § 37. maddesi (15 U.S.C § 1119) kapsamında federal mahkemenin markanın kabul edilir olmadığı hükmüne vardığı durumda markayı iptal ederek tescili düzeltme yetkisi bulunmaktadır.¹³⁶

En belirgin üç tür eyalet düzenlemesi; Eyalet Ticari Marka Koruma Yasaları,

¹³⁵ Halper / Craig, / Port, s. 278-279.

¹³⁶ Halper / Craig / Port, s. 277.

Yanılıcı Ticari Uygulamalar Yasaları ve Eyalet Sulandırma Düzenlemeleri olarak sayılabilir.

3.2.2.1 Eyalet Ticari Marka Düzenlemeleri

Birçok ticari marka düzenlemesi ABD Ticari Marka Birliği'nin Örnek Eyalet Ticari Marka Kanun Taslağı'nı (Model State Trademark Bill) takip etmektedir. Bu düzenlemenin içeriği, Lanham Yasası altında ve ortak hukukta sunulan korumalardan çok farklı değildir. Eyalet ticari marka düzenlemelerinin amacı, Lanham Yasası amaçları doğrultusunda eyaletler arası ticarete kullanılan, kabul edilmek için yeterli olarak kullanılmayan markaları korumaktır. Bu bağlamda, eyalet düzenlemeleri Lanham Yasası altında eyalet mahkemesi tarafından tanınan korumalara sahip olmayı başaramadıkları durumda birçok ticari marka sahibi için yol göstericidir.

3.2.2.2 Yanılıcı Ticari Uygulamalar Düzenlemeleri

Genel Eyalet Aldatıcı Ticari Uygulamalar Kanunu'na (Model State Deceptive Trade Practices Act) dayalı eyalet düzenlemeleri diğer eyalet ticari marka düzenlemelerinden daha güçlüdür. Bu düzenlemeler sadece ortak hukuk, ticari marka hukuku ve Lanham Yasası'nda yasaklanması gerekmeyen icraya karşı korumayı göz önünde bulundurmamakta, aynı zamanda uygun Eyalet Vekil Şefinin Yasayı uygulaması için bir olanak sağlamaktadır.¹³⁷

3.2.2.3 Eyalet Sulandırma Düzenlemeleri

ABD'deki eyaletlerin çoğunda sulandırma düzenlemeleri kabul edilmiştir. Bir kısmı ise konuyu ortak hukuk bağlamında ele almaktadır. Tipik eyalet sulandırma düzenlemesi marka sahibine tüketicilerin karıştırma ihtimali ve markanın tescil edilip edilmemesine bakılmaksızın ihtiyati tedbir sağlamaktadır. Maalesef düzenleyici sulandırma dili eyaletten eyalete tutarlı biçimde uygulamaya konulmamıştır, eyaletlerin düzenlemeleri aynı olsa bile uygulamada çelişkiler oluşmaktadır.¹³⁸

¹³⁷ Halper / Craig / Port, s. 284.

¹³⁸ Halper / Craig / Port, s. 286-287.

3.2.3 Tescilden Önce Koruma

ABD’de marka koruması tescil değil ilk kullanım esaslı olduğu için markayı kullanan kişi marka sahibidir ve ortak hukuk esaslarına göre korunmaktadır.

Tescil sürecindeki markanın kendisinden sonra başvurusu yapılmış olan benzer markalara karşı korunması Yasa’nın §2. maddesi kapsamındaki karıştırılma ihtimali hükmüne göre mümkün olmaktadır. Bu değerlendirme USPTO tarafından resen yapılmaktadır.

3.2.4 Tescilden Sonra Koruma

ABD, kullanımı esas alan Ortak Hukuk Sistemi’ne sahiptir. Kullanım başlamadığı takdirde başvuru yapılabilse bile tescil gerçekleşmemektedir. Marka hakkı markayı ilk kullanan kişi tarafından ilk kullanımda kendiliğinden kazanılmaktadır.

Eğer markanın doğal olarak ayırt edicilik özelliği yoksa, hak iddia eden kişinin markaya ticarete ikincil anlam (secondary meaning), Türkiye mevzuatındaki karşılığıyla kullanım sonucu ayırt edicilik kazandırması marka hakkının elde edilmesini sağlamaktadır. Ortak Hukuk Sistemi marka korumasının sağlanması için tescil veya başka bir idari işlemin gerçekleştirilmesini şart koşmamaktadır. Lanham Yasası’nın 15. maddesine göre “markanın tescilli olması tescilin geçerliliğine, tescil ettirenin markaya ve tescil belgesinde belirtilen mal ve hizmetler için markayı kullanım hakkına sahip olduğuna dair ilk görünüş kanıtı (prima facie evidence)” meydana getirir. Bu kanıtın aksi kanıtlarla çürütülebilmesi mümkündür. Bu durumda kanıtlama yükümlülüğü ise marka sahibinin hakkına itiraz eden üçüncü kişinin üzerindedir.¹³⁹

Federal tescilin ortak hukuk kapsamında marka korumasına sağladığı faydalar şunlardır:

- Federal Mahkeme’de marka ihlal davaları ikame edilebilmektedir.

¹³⁹ Oytaç, s. 81.

- Lanham Yasası üç kat zarar ve avukatlık ücretine hak kazandırmaktadır.
- Tescil ettirenin geçerli bir markaya sahip olduğu varsayılmakla birlikte beş yılın dolmasıyla markaya aşağıdaki iddialarla sonraki sataşma ve savunma zorunlulukları imkansız hale gelmektedir:
 - Markanın doğal olarak ayırt edicilik niteliğine sahip olmadığı (mesela marka sadece tanımlayıcı veya yanlış tanımlayıcı, başlıca coğrafi olarak tanımlayıcı ya da yanlış tanımlayıcı veya sadece soyadıysa) ve ikincil anlamının bulunmaması
 - Tescilli markanın, markayı tescil ettirerek kullanmaya devam eden kişiden farklı bir kişi tarafından daha eski bir tarihten itibaren kullanılmakta olan bir markaya benzemesi
- Federal tescille birlikte marka, ortak hukuk kapsamındaki korumadan çok daha geniş bir coğrafi alanda korumaya sahip olmaktadır.

Tescilin ABD genelinde federal düzeyde veya federe devlet yasaları kapsamında oluşması, marka sahibine yukarıda sayılan faydaları sağlamasına rağmen üçüncü kişilerin markaya karşı savunma yapmalarına engel değildir. Bununla birlikte, marka sahibinin markasının ayırt edici olduğunu veya ikincil anlam kazandığını ispat etmesi durumunda marka ortak hukuka göre tescil edilmemiş olsa dahi korunmaktadır. Tescilin geçerliliğinin çürütülmesi ise markanın üzerinde kullanılacağı ürün veya hizmetin cinsini belirten bir isimden oluşması veya tanımlayıcılık iddialarının kanıtlanması ile mümkün olmaktadır.¹⁴⁰

3.2.5 Tescil Süresinin Dolmasından Sonra Koruma

Tescil süresinin dolmasından sonra sertifika markaları ve ortak markaların korunmasına dair Lanham Yasası'nda özel bir hüküm bulunmamaktadır. ABD'de marka koruması tescilden önce kullanımla elde edildiğinden Türkiye ve AB'den farklı olarak özel bir düzenlemeye gidilmemiş olması makuldür.

¹⁴⁰ Oytaç, s. 82.

3.3 Sertifika Markası ve Ortak Markada Tescil Süreci

Genel olarak ABD’de marka tescil sürecinden bahsedilecek olursa, Türkiye ve AB’den biraz daha farklı bir tescil süreci işlediği söylenebilir. Öncelikle bir başvuru şekli şartların sağlanmasından sonra uzman değerlendirmesi sonucunda yayınlanabilir veya tamamen/kısmen reddedilebilir. Marka uzmanı ret sebeplerini ve gerekli belgeleri içeren bir yazıyı başvuru sahibine gönderir ve altı ay içinde cevaplmasını ister. İlk incelemede ya da eksikliklerin tamamlanması durumunda yayın durumunda ise haftalık Resmi Gazete ‘de başvuru yayınlanır. Sonrasında otuz günlük yayına itiraz süresi başlar ve gelen itirazlar USPTO’nun organı olan Ticari Marka Yargılama ve İstinaf Kurulu (Trademark Trial and Appeal Board, TTAB) tarafından incelenir.¹⁴¹ İtiraz sahibi üçüncü kişiler itiraz öncesinde sürenin uzatılmasını talep edebilirler. İtirazın reddi halinde marka gerçek kullanımda tescil edilir, kullanım niyetli başvuruda da başvuru sahibine izin bildirim belgesi (notice of allowance, NOA) göndererek kullanım beyanı belgesi sunmasını ya da altı ay geçerli olacak süre uzatımını talep etmesini ister. Başvuru sahibi bu gereklilikleri karşılayıp kullanım beyanı belgesini sunduğunda başvuru tescil edilir. İtirazın kabulü halinde ise başvuru sahibine son ret yazısı (Ofis Aksiyonu) gönderilir. Başvuru sahibinin bu yazıya altı ay içinde TTAB’a itiraz etmesi gereklidir. Bu itirazın da aleyhine sonuçlanması halinde ABD Federal Ligi için Temyiz Mahkemesi’ne gidebilir. Markanın tescil tarihi itibarıyla beş ve altıncı yıllar arasında marka sahibi kullanım beyanı sunar. Yasanın §9. maddesine göre her on yılda bir tescil yenilenebilir.

3.4 Teknik Yönetmelik

Lanham Yasası Uygulama Yönetmeliği’nin §2.44 sayılı hükmü ortak markalarda, §2.45 sayılı hükmü ise sertifika markalarında teknik yönetmelik işlevi gören gereklilikleri belirtmektedir. §2.44 sayılı maddede ortak markalar için belirlenen gereklilikler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

¹⁴¹ **Basic Facts About Trademarks**, s. 23.

a) Yasanın 1(a) bölümü ¹⁴² altında bir ortak marka tescil başvurusunda, başvuru ticari markalar için olan önceki bölümlerdeki gerekliliklerin tüm uygulanabilir elemanlarını içermelidir. Ek olarak markayı kullanmaya yetkili kişilerin sınıfını, başvuru sahibiyle ilişkilerini ve başvuru sahibinin markanın kullanımını üzerindeki denetim yapısını da göstererek belirtmelidir.

b) Yasanın 1(b), ¹⁴³ 44¹⁴⁴ veya 66(a) ¹⁴⁵ bölümleri altında bir ortak marka tescil başvurusunda, başvuru ticari markalar için olan önceki bölümlerdeki gerekliliklerin tüm uygulanabilir elemanlarını içermelidir. Ek olarak markayı kullanmaya yetkili olması planlanan kişilerin sınıfını, başvuru sahibiyle kurulacak ilişkilerini ve başvuru sahibinin markanın kullanımını üzerinde oluşturacağı denetim yapısını da göstererek belirtmelidir.

Sertifika markaları için ise §2.45 sayılı madde aşağıdaki düzenlemeyi içermektedir:

a) Yasanın 1(a) bölümü altında bir sertifika markası tescil başvurusunda, başvuru ticari markalar için olan önceki bölümlerdeki gerekliliklerin tüm uygulanabilir elemanlarını içermelidir. Ek olarak başvuru ile;

- Sertifika markasının kullanım şartlarının
- Başvuru sahibinin markanın kullanımını üzerinde **yasal** denetimi olduğuna dair iddiasının
- Başvuru sahibinin markanın kullanıldığı mal veya hizmetlerin üretim ya da pazarlanmasında yer almadığına dair iddiasının
- Başka kişilerin sertifika markasını mallarında ve/veya hizmetleri ile ilişkili olarak kullanma koşullarını belirten standartların nüshasının

sunulması gereklidir.

¹⁴² Bu bölüm gerçek kullanım başvuru şartlarını düzenler.

¹⁴³ Bu bölüm kullanım niyetli başvuru esaslarını içerir.

¹⁴⁴ Bu bölüm uluslararası anlaşmalara istinaden uluslararası ofislerden ABD'ye iletilen başvurularla ilgili düzenlemeleri içerir.

¹⁴⁵ Bu bölüm koruma kapsamının genişletilmesi talebi için gereklilikleri içerir.

b) Yasanın 1(b), 44 veya 66(a) bölümleri altında bir sertifika markası tescil başvurusunda, başvuru ticari markalar için olan önceki bölümlerdeki gerekliliklerin tüm uygulanabilir elemanlarını içermelidir. Ek olarak başvuru ile;

- Sertifika markasının planlanan kullanım şartlarının
- Başvuru sahibinin markanın kullanımı üzerinde **yasal** denetimi olacağına dair iddiasının
- Başvuru sahibinin markanın kullanılacağı mal veya hizmetlerin üretim ya da pazarlanmasında yer almayacağına dair iddiasının
- Eğer başvuru sahibi §2.76¹⁴⁶ veya §2.88¹⁴⁷ sayılı maddeler kapsamında bir kullanım iddiası sunuyorsa başka kişilerin sertifika markasını mallarında ve/veya hizmetleri ile ilişkili olarak kullanma koşullarını belirten standartların nüshasının

sunulması gereklidir.

Lanham Yasası, markaların kullanımının dışında bu markaların etiket, broşür vb. gibi tanıtıcı materyaller veya ürünün üzerinde markanın ticarete nasıl kullanıldığını gösteren numuneler için de düzenlemelere yer vermiştir. Bu numunelerin ortak markalar ya da sertifika markaları için kullanılması durumunda geçerli olacak şartlar Yasa Uygulama Yönetmeliği'nin §2.56. maddesinin 3, 4 ve 5. paragraflarında aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:

“3) Bir ortak ticari marka ya da ortak hizmet markası numunesi bir üyenin mallarında veya satışta ya da hizmetlerinin reklamında nasıl kullanılacağını belirtmelidir.

4) Bir ortak üyelik markası numunesi kolektif organizasyonundaki üyeliği göstermek için üyeler tarafından kullanımı belirtmelidir.

¹⁴⁶ Uygulama Yönetmeliği'nin §2.76 maddesi kullanım iddiasında değişiklik şartlarını belirler.

¹⁴⁷ Uygulama Yönetmeliği'nin §2.88 maddesi NOA'dan sonra kullanım beyanı sunulması şartlarını belirler.

5) Bir sertifika markası numunesi marka sahibi dışındaki bir kişinin markayı bölgesel veya diğer menşe, madde, üretim metodu, kalite, doğruluk veya bu kişinin mal ya da hizmetlerinin diğer özellikleri ya da bir birlik veya diğer bir organizasyonun mal veya hizmetler için sağladığı iş ya da iş gücünü belgelemek için nasıl kullanıldığını göstermelidir.”

Kullanım koşullarında değişiklik olma durumunda değişiklikleri USPTO’ya onaylatma şartından mevzuatta ya da Marka Değerlendirme Kılavuzu’nda bahsedilmemiştir. Bu durum belki genel şartlar altında düşünülebilir. Bu gerekliliklere ek olarak Marka Değerlendirme Kılavuzu’nda coğrafi sertifika markası başvurularında USPTO’ya sunulması gereken bilgi ve belgeler aşağıda listelenmiştir:

- Belgelendirme beyanı
 - Bölge birebir ürünün üretildiği alan belirtilerek belirlenmelidir. Bu alandan daha geniş bir alan belirtildiği durumda yanıtıcılık durumu ortaya çıkacaktır.
 - Diğer nitelikler
 - Sertifikalandırma beyanı formu
- Belgelendirme standartları (Bu standartların marka sahibi tarafından belirlenmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.)
- Mal ve hizmetlerin sınıflandırılması
- Coğrafi sertifika markasının denetim yetkisi
- Kullanım numuneleri

3.5 Sertifika Markası ve Ortak Marka Başvurularının Değerlendirilmesi

Sertifika markaları ve ortak markalar Yasa’nın §4. maddesine göre §2. maddesinde belirtilen ticari markaların değerlendirme kriterlerine sahiptirler. Bu kriterler genel anlamda Türkiye ile aynı kapsamda olmakla birlikte ABD mevzuatında ek olarak 2/a maddesinde malların menşei dışında bir yeri işaret eden şarap ve damıtılmış alkollü içkiler için coğrafi işaretlerin kullanımı ya da Dünya Ticaret Örgütü Anlaşması’nın ABD’de yürürlüğe girdiği tarihin bir yıl sonrasında daha sonra kullanımı durumu da

ret nedeni olarak ayrıca vurgulanmıştır. Bununla birlikte coğrafi sertifika markaları için Yasa'nın 4. maddesinde yanıltıcı olmama şartı belirtilmiştir.

Ortak markalar ticari markalar gibi değerlendirilmekle birlikte ortak üyelik markalarında karıştırılma ihtimali değerlendirmesi kolektif organizasyonun üyelerince sağlanan mal veya hizmetlerin kaynağına göre değil ilgili kişilerin marka sahibinin mal veya hizmetlerinin kolektif organizasyondan kaynaklandığına, bu organizasyonca onaylandığına veya onunla ilişkili olduğuna inanıp inanmama ihtimallerine göre yapılmaktadır. Sertifika markaları ise başvuru sahibi tarafından kullanılmadığı için karıştırma ihtimali değerlendirilmesi kullanılan mal ve hizmetlerle birlikte ticari kanallar ve satın alıcıların sınıfına göre yapılmaktadır.

Marka Değerlendirme Kılavuzu'nda coğrafi sertifika markaları için ek kriterler belirtilmiştir. Bu kriterler şunlardır:

- Diğer markalar için geçerli olan Yasa'nın §2.e(2) maddesinde belirtilen coğrafi tanımlayıcılık durumunda tescil engeli marka coğrafi tanımlayıcı ifadeden oluşuyor veya bunu içeriyor olsa bile uygulanmamaktadır. Örneğin marka "Wisconsin Peyniri" ise "peyniri" kısmı jenerik isim olduğu için kapsam dışı bırakılarak marka "Wisconsin" olarak tescil edilebilmektedir.
- Coğrafi olarak yanıltıcı olan coğrafi sertifika markaları tescil edilmemelidir. Örneğin eğer "California" ismini içeren bir sertifika markası altında California dışında yetiştirilen ürünler tescil ettiriliyorsa ve ürünlerin başka özellikleri belgelendiriliyorsa başvuru Lanham Yasası'nın §2.e(2) maddesi kapsamında tanımlayıcılıktan reddedilmeli, tanımlayıcı kısım için feragat (disclaimer) istenmelidir..Eğer coğrafi olmayan bir sertifika markasındaki bir coğrafi belirleme coğrafi olarak aldatıcıysa marka başvurusu Lanham Yasası'nın §2.a veya §2.e(3) maddeleri kapsamında yanıltıcılıktan reddedilmelidir.

- Karıştırılma ihtimali analizi ise coğrafi olarak tanımlayıcı ibareler garanti markasında kullanıldıklarında tanımlayıcı olarak değerlendirilmeyip ayırt edici olarak görüldükleri için marka zayıf olarak görülmeden yapılır. Yani koruma kapsamı daraltılmamaktadır. Dolayısıyla karıştırılma ihtimali analizi diğer markalarla aynı biçimde yapılmaktadır.
- Amerikan Bağcılık Alanları (American Viticultural Areas, AVA) ABD’de üzüm yetiştirilen alanlar olarak tanımlanan ve ilgili kişilerin başvurusu üzerine oluşturulmuştur. AVA ibaresi şarap etiketlerinde bu alandan kaynaklanan kalite simgesi olarak kullanılmaktadır. Bu ibareler amaç ve işlev olarak coğrafi sertifika markalarına benzemekle birlikte herhangi bir marka türünün başvurusuna göre karmaşık düzenlemelere sahiptirler. Bu nedenle bu başvuruların değerlendirilmesi Ticari Marka Politika ve Prosedür Yöneticisi’nin görüşü alınarak yapılmalıdır.

ABD’de coğrafi işaretler bireysel ya da ortak ticaret(veya hizmet) markası olarak da tescil ettirilebilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta coğrafi işaretlerin ticaret markası ya da ortak marka olarak tescil edildikleri durumda kullanım sonucu kazanılmış ayırt ediciliğin ispatlanmasının gerekliliğidir.¹⁴⁸ Coğrafi sertifika markası kullanımında ise Marka Değerlendirme Kılavuzu’nda da belirtildiği üzere bu zorunluluk bulunmamaktadır. Bu kullanımda USPTO için öncelikli amaç, bölgedeki herkesin bu adı kullanma özgürlüğünü sağlamak ve markanın illegal kullanımına engel olmaktır. Tek bir yerin birçok ürün için tescil edilebilmesi nedeniyle bu amaç önemlidir. Ek olarak ticari marka ya da ortak marka olarak tescil durumunda pazara yeni girişler engellenirken sertifika markası kapsamında tescil durumunda engellenmemektedir.¹⁴⁹

Bununla birlikte genel anlamda sertifika markası, sahibince kullanılmadığı için kullanıcıların mal ve hizmet sınıflarına göre değerlendirilmektedir. Ek olarak

¹⁴⁸ İloğlu, s. 83.

¹⁴⁹ Marette, Stéphan / Clemens, Roxane / Babcock, Bruce A., **The Recent International Regulatory Decisions about Geographical Indications**, MATRIC Working Paper 07/MWP10, January 2007, Midwest Agribusiness Trade Research and Information Center, Iowa State University, s. 5, bkz. http://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1009&context=matric_workingpapers

sertifika markası ibare sahibi tarafından aynı mal ve hizmetler için ticari marka olarak tescil ettirilememektedir.

ABD marka sisteminde Türkiye'den ayrılan diğer bir nokta mal ve hizmetlerin Nice sınıflandırması dışında ABD'ye özgü ayrı bir listede de sınıflandırılmalarıdır. Yasa'nın Uygulama Yönetmeliği'nin §2.85 sayılı maddesinde sınıflandırma esaslarına değinilmektedir. Bu marka başvuruları ve tescilleri Lanham Yasası'nın kullanım niyetli başvuru esaslarını içeren 1. ve uluslararası anlaşmalara istinaden uluslararası ofislerden ABD'ye iletilen başvurularla ilgili düzenlemeleri içeren 44. bölümlerine dayanmaktadır. Bu bölümler koruma kapsamının genişletilmesi talebi için gereklilikleri içeren 66(a) hükmü kapsamındaki başvurulara ve tescilli koruma genişletmelere uygulamaz. Sertifika markaları ve ortak üyelik markaları için bu sınıflandırma Lanham Yasası'nın Uygulama Yönetmeliği'nin sırasıyla §6.3 ve §6.4 sayılı maddelerinde düzenlenmiştir. Sertifika markaları için bu liste

“A.Mallar

B.Hizmetler”

şeklinde ticari markalardan farklı olarak genel başlıklarla düzenlenmiştir. Ortak üyelik markalarında mal ve hizmet ayrımı söz konusu olmadığından “200”ortak üyelik” biçiminde sınıflandırma yapılmaktadır. Ortak ticari markalar veya ortak hizmet markalarında ise genel olarak ticari markalar ve hizmet markalarında geçerli olan §6.1 ve § 6.2 sayılı maddelere tabiidir. Bu maddelerde sınıflar detaylı olarak belirtilmiştir.

4 Sertifika Markası ve Ortak Markanın Tescil Sonrası İşlemleri

Sertifika markaları ve ortak markaların tescil sonrası işlemleri ile ilgili Lanham Yasası'nda özel bir hüküm bulunmamaktadır, bu nedenle devir ve lisansla ilgili de ayrı bir hükme yer verilmemiştir. Dolayısıyla sertifika markaları ve ortak markaların bu konuda genel marka hükümlerine tabii oldukları söylenebilir.

5 Türkiye ile Karşılaştırma

5.1 Mevzuat Karşılaştırması

ABD ve Türkiye'nin marka mevzuatı sırasıyla İngiliz ve AB mevzuatlarına göre oluşturulmuştur. Bu iki sistem birbirinden farklı esaslara göre düzenlendiğinden ABD ile Türkiye'nin marka mevzuatları temelde birbirinden farklıdır. Bununla birlikte, uluslararası uyumlaştırma çalışmalarına bağlı olarak her iki ülkenin de Paris Konvansiyonu ile ilgili Stockholm Sözleşmesi, TRIPs Anlaşması gibi düzenlemelere katılmış olması nedeniyle mevzuatlar birbirine yaklaşmıştır. Garanti veya sertifika markaları ve ortak markalar bakımından ise her iki mevzuattaki tanımlar aynıdır. Bununla birlikte ABD'de Türkiye'den farklı olarak teknik yönetmelikte değişiklik, teknik yönetmeliğe aykırı kullanım gibi konularda detaylı düzenlemelere gidilmemiştir. Aşağıdaki tabloda Türkiye mevzuatı baz alınarak yapılan karşılaştırma sonuçları özetlenmiştir:

ÜLKE/SİSTEM:	ABD	Türkiye (556 Sayılı KHK)	SONUÇ
TANIMLAR	Her ikisi için Yasa'nın 45. maddesinde 12. maddenin karşılığı bulunmamaktadır, marka sahibinin iyi niyeti ve ortak marka sahibi grubun üyelerinin markayı kullandığı vurgulanmaktadır.	Garanti markası için 54. madde, ortak marka için 55. madde, dürtüst kullanımda kullanımı yasaklama yetkisi istisnası için 12. madde.	ABD tanımı marka sahibinin iyi niyeti ve ortak marka sahibi grubun üyelerinin markayı kullandığı vurgulanmakta iken Türkiye tanımı bu kısım bulunmamakta, garanti markası tanımı geçen kullanıcı işletmelerin ortak özellikleri ifadesi ABD tanımı yer almamaktadır.
TEKNİK YÖNETMELİK ŞARTLARI	Sertifika markaları için Yasa'nın Uygulama Yönetmeliği'nde §2.44, ortak markalar için §2.45	56. madde	Genel kapsam aynıdır. Türkiye'de 54. maddede garanti markasının sahibi veya ona iktisaden bağlı olan bir işletme tarafından kullanımı yasaklanmıştır. Bu hüküm ABD'de 2.45 maddede bulunur.
TEKNİK YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİKLER	Sertifika markaları ve ortak markalar için özel olarak kullanım şartlarında değişiklik hükümleri belirtilmemiştir. Yasa'nın Uygulama Yönetmeliği'nin §2.71-§2.77 ile §2.88 maddeleri genel olarak kullanım iddiası şartlarını düzenlemektedir.	57. madde ile değişikliklerin TPE'ne sunulması zorunluluğu getirilmiştir.	Değişikliklerle ilgili Türkiye mevzuatındaki düzenleme ABD mevzuatında bulunmamaktadır.
TEKNİK YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİKLER İÇİN SÜRE	Yasa'nın Uygulama Yönetmeliği'nin §2.65 maddesinde eksikliklerin tamamlanması için genel süre 6 ay olarak belirtilmiş, sertifika markaları ve ortak markalar için herhangi bir hüküm belirtilmemiştir.	58. madde'de eksikliklerin tamamlanması için 6 aylık süre tanımlanmıştır.	Aynıdır.
TEKNİK YÖNETMELİĞE AYKIRI KULLANIMDA İPTAL	Yasa'nın §14. maddesinde genel şartlarla birlikte sertifika markaları için tescilli markanın zarar görenin talebi üzerine iptali/hükümsüzlüğü şartları getirilmiştir.	59. madde ile mahkemece iptal şartı	ABD'de sadece sertifika markaları için belirtilmiş, ortak markalar aynı maddedeki genel kapsama alınmıştır. Türkiye'de ise her iki marka çeşidi için hükme bağlanmıştır.
TEKNİK YÖNETMELİĞE AYKIRI KULLANIMDA HÜKÜMSÜZLÜK	Yasa'nın §14. maddesinde genel şartlarla birlikte sertifika markaları için tescilli markanın zarar görenin talebi üzerine iptali/hükümsüzlüğü şartları getirilmiştir.	42. madde ile mahkemece hükümsüzlük şartı	ABD mevzuatında teknik yönetmeliğe aykırı kullanım durumunda hükümsüzlük sadece sertifika markaları için belirtilmiş, ortak markalar aynı maddedeki genel kapsama alınmıştır. Türkiye'de ise her iki marka çeşidinin teknik yönetmeliğe aykırı kullanımında hükümsüzlüğü hükme bağlanmıştır.
DEVİR VE LİSANS	Aynı bir hükme bağlanmamıştır.	60. madde	Türkiye'de konu ayrıca düzenlenmiş, ABD'de ayrıca düzenlenmemiştir.
TESCİLDEN SONRA KORUMA	Sertifika markaları ve ortak markalara özel bir durum belirtilmemiştir.	8/6. madde ile 3 yıllık süre tanımlanmıştır.	Türkiye'de konu ayrıca düzenlenmiş, ABD'de ayrıca düzenlenmemiştir.

Tablo 2: Türkiye-ABD Mevzuat Karşılaştırması

5.2 Tescil Süreci Karşılaştırması

ABD’de Yasa’nın §4. maddesinde sertifika markaları ve ortak markaların da ticari markalarla aynı tescil şartlarına ve etkisine sahip oldukları belirtilmiştir. Türkiye’de garanti markaları ve ortak markalarla ilgili özel düzenlemelerde bu durum açıkça belirtilmemiş olsa da uygulama aynı şekildedir. Türkiye ve ABD’nin genel olarak ticari markaların tescil süreçlerinde farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar garanti markaları, sertifika markaları ve ortak markaları da kapsamaktadır. Bunların dışında bu tür markalar için göze çarpan belli başlı farklılıklar şunlardır:

- Başvuruların ABD’de sertifika markaları ve ortak üyelik markaları için ek sınıflara ayrılması uygulaması Türkiye’de bulunmamaktadır.
- Tanımlayıcılık istisnasının Türkiye’de her çeşit tanımlayıcı ibareyi içeren garanti markalarına uygulanırken ABD’de sadece coğrafi tanımlayıcılık durumunu kapsamaktadır.
- Türkiye’de tanımlayıcılık istisnası uygulanan garanti markalarında tanımlayıcı ibarenin yanında düşük ayırt ediciliğe sahip bir ek ibare olması şartına karşın ABD’de böyle bir gereklilik yoktur.
- Türkiye’de teknik yönetmelikteki değişikliklerin TPE’ne sunulup onaylanması gerekliliği bulunmasına rağmen ABD düzenlemelerinde böyle bir gereklilikten özel olarak bahsedilmemiştir.
- ABD’de marka sahibinin aynı markayı ticari marka olarak tescil ettirmesinin mümkün olmamasına karşın Türkiye’de bu durum düzenlenmemiştir.
- Türkiye’de tescil sonrası işlemler arasında devir için her iki marka türünde, lisans için sadece ortak markalarda düzenleme mevcuttur. Bu duruma ABD mevzuatında değinilmemiştir.

5.3 Koruma Karşılaştırması

Türkiye ve ABD’de genel olarak marka koruması farklı şekilde elde edilmektedir. Bu farklılık garanti markaları, sertifika markaları ve ortak markaları da kapsamaktadır. Türkiye’de esas olarak tescile dayalı olan koruma, ABD’de kullanıma dayalıdır. Bununla birlikte federal tescil, mahkemeler için ilk görünüş kanıtıdır. Koruma süresi ise her iki ülkede de aynıdır. Koruma açısından önemli bir farklılık coğrafi işaretlerin tescilli korunmasında ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de coğrafi işaretlerin garanti markası olarak tescili mümkün olabilmekteyken, ABD’de coğrafi işaret tescili sadece marka hukuku kapsamında korunabilmekte, tescil için tercih edilen en yaygın marka türü ise sertifika markası olmaktadır. Bu durum, ABD’de tescili talep edilecek olan yabancı menşeli coğrafi işaretlerin menşe ülkede garanti markası olarak tescilini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle olası bazı teknik sorunlar nedeniyle ulusal ofislerce tercih edilmeyebilecek olan coğrafi işaretin garanti markası kapsamında korunması gerekliliği doğmaktadır. Ek olarak ABD’de coğrafi işaret koruması ile ilgili düzenlemelerin AB ve Türkiye’ye göre daha esnek olduğu söylenebilir. Örneğin AB’nde coğrafi işaretlerle ilgili düzenlemeler kırsal kalkınmayı ve çiftçilerin gelirini artırmak için arz kontrolüne izin verecek şekilde daha katıyken, ABD’de marka koruması dışında genel olarak coğrafi işaretleri kapsayan özel bir düzenlemeye gidilmemiştir.¹⁵⁰ Türkiye’nin de dahil olduğu AB bakış açısı ve ABD bakış açısı arasındaki temel fark, AB’nin öncelikli olarak coğrafi işaretleri sertifikasyon ve kaliteye standartları kapsamında, kırsal kalkınma ve çiftçi gelirlerinin artışına dolaylı olarak bağlamasına karşın ABD’nin mülkiyet haklarına bağlamasıdır. Bu anlamda ABD AB ve Türkiye’ye göre daha az mücadelecidir,¹⁵¹ AB ve Türkiye’de coğrafi işaretlerin kalite işaret etme fonksiyonu daha belirgin olmasına rağmen ABD’de pazarlama fonksiyonu ön plandadır.¹⁵²

¹⁵⁰ Marette / Clemens / Babcock, s. 1, bkz.

http://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1009&context=matric_workingpapers

¹⁵¹ Marette / Clemens / Babcock, s. 6, bkz.

http://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1009&context=matric_workingpapers

¹⁵² Marette / Clemens / Babcock, s. 9, bkz.

http://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1009&context=matric_workingpapers

SONUÇ

Bu çalışmada Türkiye, AB ve ABD’de garanti markaları, sertifika markaları ve ortak markalar ile ilgili düzenlemeler incelenerek mevzuattaki tanımlar, tescil süreci ve koruma kapsamı bağlamında Türkiye ile AB ve ABD arasında kıyaslama yapılmıştır.

Türkiye, AB ve ABD’de garanti markası ve ortak marka kavramları incelendiğinde en başta göz önünde bulundurulması gereken konu AB ve ABD’nin çok sayıda sırasıyla devlet ve eyalet sistemin uyumlaştırılmasından dolayı Türkiye ile özellikle mevzuatın detaylandırılması anlamında bazı farklılıklarının bulunmasının kaçınılmaz olmasıdır. Örneğin AB mevzuatı model alınarak oluşturulmuş olan Türkiye mevzuatında garanti markaları ve ortak markalar ortak özelliklerinin belirtildiği maddelerin yanı sıra bazı maddelerde ayrı ayrı ele alınırken AB mevzuatında her iki marka türünün Topluluk ortak markası başlığı altında ele alındığını ve bazı detaylı düzenlemelerin üye ülkelerin mevzuatlarına bırakıldığı görülmektedir. AB’nin yapısına benzer olarak çok sayıda eyaletin birleşiminden oluşan ABD’de ise her iki marka türü ülke genelindeki marka korumasını ele alan Lanham Yasası’nda ayrı ayrı belirtilmekle birlikte ortak hukuk hükümlerine göre hareket eden eyaletler de kendi yönetim alanları kapsamındaki koruma ile ilgili detaylarda inisiyatif sahibidir. Bununla birlikte ABD mevzuatı, çıkış noktasının İngiliz hukuk sistemi olmasından dolayı, uluslararası alanda belirli noktalarda uyumlaştırma çalışmalarına bağlı olarak ortaklık sağlanmasına rağmen temelde Türkiye ve AB’den daha farklıdır.

İlk olarak mevzuat incelemesi sonucunda Türkiye’nin AB marka hukuku uyumlaştırma çalışmaları sonucunda genel olarak mevzuatında AB ile ortak düzenlemelere sahip olduğu görülmüştür. Her iki mevzuattaki paralellik, tescil süreci ve tescilin sağladığı haklar ile korumanın nasıl sağlandığı konularında da ortaklık sonucunu doğurmuştur. Bununla birlikte mevzuatlar arasında ilk göze çarpan farklılık, 556 sayılı KHK’de garanti markasını tanımlayan 54. maddedeki “ garanti markası, marka sahibinin kontrolü altında birçok işletme tarafından o işletmelerin ortak özelliklerini, (...) garanti etmeye yarayan işarettir” ifadesinin AB mevzuatında yer almamasıdır. Aslında, AB mevzuatında garanti markasının açık tanımı yer

almamaktadır, garanti markası ve ortak marka düzenlemeleri “Topluluk Ortak Markası” başlığı altında yapılmıştır. Ek olarak, ABD mevzuatında garanti markasına denk gelen sertifika markası tanımında da böyle bir ifade yer almamakta, “ortak özellikler” ifadesi sadece markanın nitelendirdiği mal veya hizmetler için kullanılmaktadır. Garanti veya sertifika markasının işlevi göz önünde bulundurulduğunda “işletmelerin ortak özellikleri” kısmının mevzuattan çıkarılması gerektiği söylenebilir.

Üç sistemdeki tescil süreçleri incelendiğinde, başvuru aşamasındaki gerekliliklerin ortak noktası ticari marka başvuru evraklarına ek olarak garanti markası ve ortak marka başvurularında ilgili marka ofisine teknik yönetmelik sunulması zorunluluğudur. Teknik yönetmelikte sunulması istenen bilgiler hepsinde aynı olmakla birlikte teknik yönetmelikte yapılacak değişikliklerin ilgili ofise sunumu Türkiye ve AB’nin tersine ABD Federal mevzuatında yer almamaktadır.

Başvuruların değerlendirilmesi ise; her üç sistemde de bazı istisnalar dışında ticari markaların değerlendirilme kriterlerine göre yapılmaktadır. Bu noktada, Türkiye’de Marka Karar Kriteri’nde belirtilen “coğrafi tanımlayıcılık kapsamının dışında grafikte kullanım durumunda tanımlayıcılık ve ayırt edicilik değerlendirmesinin bireysel markalara göre daha esnek tutulması” durumu AB Marka Değerlendirme Kılavuzu’nda yer almamaktadır. AB’de hem sertifika/garanti markaları, hem de ortak marka başvurularını kapsayan Topluluk ortak markası için yanlıcılık, kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı teknik yönetmelik değerlendirmesi Türkiye değerlendirme kriteri ile aynı kapsamdadır. ABD’de ise yanlıcılık değerlendirmesi aynı kapsamda olup kamu düzeni ve genel ahlakla ilgili düzenlemeler marka başvuruları için ret sebepleri arasında belirtilmiş, teknik yönetmelik için ayrıca vurgulanmamıştır.

Tanımlayıcılık istisnası kapsamında hem AB hem ABD’de mümkün olan yanında herhangi bir ibare bulunmayan coğrafi olarak tanımlayıcı ifadelerin başvuru sahibinin teknik yönetmelikte yetkilendirilmiş olması şartıyla mümkün olması durumu TPE’nin Marka İnceleme Kılavuzu’nda belirtilmemiştir, ancak coğrafi olarak tanımlayıcı ifadelerin (tek başına değil) baskın unsur olduğu durumda

yayınlanabileceği ortaya konmuştur. Türkiye’de markada düşük ayırt ediciliğe sahip dahi olsa ek ayırt edici ibare bulunması zorunluluğu uygulamayı zorlaştırır gibi görünse de itiraz sürecinde veya tescilden sonra sorun yaşanmaması için gerekli bir durumdur. Coğrafi bir ibarenin garanti markası olarak tescil edildiği durumda ibarenin coğrafi işaret olarak tescilinin tersine herkesin kullanımına açık olmayıp tescil sahibinin tercihi doğrultusunda kullanım yetkisi verildiği düşünüldüğünde garanti markası olarak tescilin piyasaya yeni kullanıcıların katılımı için bir bariyer işlevi gördüğü söylenebilir. Bu nedenle ibarenin yanında ek bir ayırt edici ibarenin bulunması şartı makuldür.

Garanti veya sertifika markalarının sahibince kullanımı her üç sistemde de mümkün değilken ABD mevzuatı marka sahibinin reklamcılık ya da promosyon amaçlı olarak markayı kullanabileceğini ayrıca vurgulamaktadır.

Tescil sonrası işlemler arasında Türkiye’de mevzuatta özellikle her iki markanın devrine ve sadece ortak markaların lisansına atıfta bulunulurken, AB’de ve ABD’de garanti veya sertifika markalarının lisansıyla ilgili kısıtlayıcı bir düzenlemeye değinilmemiştir.

Coğrafi işaretlerin garanti markası, Topluluk ortak markası veya sertifika markası olarak tescili her üç sistemde mümkündür. Bununla birlikte Türkiye ve AB’den farklı olarak ABD’de bu işaretler ayrı bir düzenlemeyle değil sadece marka hukuku kapsamında korunmaktadır. Diğer ülkelerde de coğrafi işaret korumasının marka hukuku kapsamında mümkün olması uluslararası ticaretin kolaylaşması için gereklidir, aksi taktirde Türkiye’de coğrafi işaret olarak tescilli bir ibarenin bu tescile dayanarak ABD’de başvuru yapabilmesi mümkün olmazdı. Çünkü ibarenin ABD’de marka olarak tescili için menşe ülkede de marka olarak tescilli olması gereklidir. Bununla birlikte Türkiye’de coğrafi işaret kapsamında korunabilecekken garanti markası olarak başvuru yapılan ibarelerin değerlendirilmesinde başvurunun sebebi detaylı olarak analiz edilmelidir. Aksi taktirde coğrafi işaret kullanım şartlarının Resmi Gazete’de yayınlanarak üçüncü kişilerin itirazlarına açık olmasına karşın garanti markası teknik yönetmeliğinin Resmi Marka Bülteni veya Gazetesi’nde

yayınlanmaması nedeniyle bu itirazlara kapalı olması, aynı ibare için coğrafi işaret başvurusunun garanti markasından sonra yapılması halinde iki ibarenin de tescil edilmesi gibi risklerle karşılaşılacaktır. Bu gibi durumlarda birbirine çok benzer ibarelerin veya aynı kapsamda üretim şartlarına sahip teknik yönetmelik içeren garanti markalarının ya da coğrafi işaretlerin tescil edilmesi mümkün olabilecek, bu da tüketici zihninde karışıklık yaratabilecektir. Buradaki handikap TPE'nin coğrafi olarak tanımlayıcı ibare içeren garanti markası başvurusu için başvuru sahibinden başvuru gerekçesi alma ve başvuru sahibini coğrafi işarete yönlendirme yetkisinin bulunmamasıdır. Öte yandan yukarıda verilen örnekte olduğu gibi yurtdışında sadece marka hukuku kapsamında korunabilecek bir coğrafi işaret için uluslararası başvuru yapılacaksa bu işaretin Türkiye mevzuatına göre garanti markası olarak tescili zorunlu olduğundan bu yetkinin alınması mümkün görünmemektedir. Coğrafi işaret şartlarını sağlayamayan fakat belirli bir coğrafya ile ilgili olarak pazarda bilinirliği olan ürünler için ise garanti markasının kullanılması ekonomide olumlu etki yaratacaktır.

Sonuç olarak Türkiye'de garanti markası ve ortak marka mevzuatı ve uygulamaları AB ve ABD ile genel anlamda uyumludur. Mevzuat ve uygulama farklılıkları ülkelerin iç dinamiklerine göre belirlendiğinden Türkiye'deki farklılıkların uygulamadaki çeşitli gereklilikler sonucunda ortaya çıktıkları düşünülmektedir. Genel değerlendirme sonucunda, Türkiye'de garanti markası ve ortak marka düzenlemelerinin ülke ihtiyacını karşılaması ve uluslararası mevzuatla ciddi bir farklılık içermemesi nedeniyle bu konuda gerek ulusal gerek uluslararası alanda zorluk yaşanması ihtimalinin düşük olduğu söylenebilir.

KISALTMALAR

- AAA: American Automobile Association (Amerikan Otomobil Derneği)
AB: Avrupa Birliği
ABD: Amerika Birleşik Devletleri
AVA: American Viticultural Areas (Amerikan Bağcılık Alanları)
Bkz.: Bakınız
CE: Communité European
CPA: Certified Public Accountants (Yeminli Mali Müşavirler)
Doç.: Doçent
Dr.: Doktor
E: Esas
EC: European Community (Avrupa Birliği)
EU: European Union (Avrupa Birliği)
HD: Hukuk Dairesi
İ.İ.B.F.: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
K: Karar
KHK: Kanun Hükmünde Kararname
Ltd.: Limited
No.: Numara
NOA: Notice of Allowance (İzin Bildirimi)
OHIM: Office for Harmonization in the Internal Market (TradeMarks and Designs)
(İç Pazar Uyumlaştırma Ofisi (Markalar ve Tasarımlar))
S.: Sayfa
San.: Sanayi
Şti.: Şirketi
Tic.: Ticaret
TPE: Türk Patent Enstitüsü
TSE: Türk Standartları Enstitüsü
TTAB: Trademark Trial and Appeal Board (Marka Yargılama ve İstinaf Kurulu)

UL: Underwriters Laboratory

USA: United States of America (Amerika Birleşik Devletleri)

U.S.C.: United States Code (Birleşik Devletler Kanunu)

USPTO: United States Patent and Trademark Office (Birleşik Devletler Patent ve Marka Ofisi)

VB.: Ve benzeri

VD.: Ve devamı

TABLO LİSTESİ

Tablo 3: Türkiye-AB Mevzuat Karşılaştırması

Tablo 4: Türkiye-ABD Mevzuat Karşılaştırması

KAYNAKÇA

Akın Mengenli, Özge, **Topluluk Markası**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Ve Uluslararası Ekonomik İlişkiler (Hukuk) Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara 2010.

Altay, Sıtkı Anlam / Ayoğlu, Tolga / Yasaman, Hamdi / Yusufoglu, Fülürya / Yüksel, Sinan, **Marka Hukuku 556 Sayılı KHK Şerhi, Cilt 1**, Vedat Kitapçılık Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 2004.

Altay, Sıtkı Anlam / Ayoğlu, Tolga / Yasaman, Hamdi / Yusufoglu, Fülürya / Yüksel, Sinan, **Marka Hukuku 556 Sayılı KHK Şerhi, Cilt 2**, Vedat Kitapçılık Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 2004.

Arkan, Sabih, **Marka Hukuku Cilt 1**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:520, AÜHF Döner Sermaye Yayınları No:35, Ankara 1997.

Başer, Eren, **Marka Tescilinde Benzerlik Ve Karıştırılma İhtimali Kavramları İle Bu Kavramların Farklı Ülke Sistemleri İle Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi**, T.C. Türk Patent Enstitüsü Markalar Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara, 2014.

Bozgeyik, Hayri, **Garanti Markasının Marka Hukukundaki Yeri ve Benzer Kavramlarla İlişkisi**, Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: LXXI, Sayı: 2, Yıl: 2013, sayfa 91-103.

Camcı, Ömer, **Marka Davaları**, Ufuk Reklamcılık ve Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti., İstanbul, Aralık 1999.

Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (555 Sayılı KHK).

Çolak, Uğur, **Türk Marka Hukuku**, XII Levha Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2014.

Directive 2008/95/EC of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008.

Dursun, Hasan, **Marka Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2008.

Guidelines For Examination In The Office For Harmonization In The Internal Market (Trade Marks And Designs) On Community Trade Marks Part B Examination Section 4 Absolute Grounds For Refusal.

Güları, Sekinet Nur, **Topluluk Markası Sisteminin İncelenmesi Ve Türkiye'nin Bu Sistemle Olan İlişkisinin Değerlendirilmesi**, T.C. Türk Patent Enstitüsü Markalar Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara 2008.

Halper, Sheldon W., Craig, Allen Nard, Port, Kenneth L., **Fundamentals of United States Intellectual Property Law: Copyright, Patent and Trademark**, Kluwer Law International, Hague, 1999.

İloğlu, Neşe, **Coğrafi İşaretlerin Tescili Ve Denetimi Üzerine Farklı Ülke Sistemlerinin İncelenmesi ve Türkiye Uygulaması**, T.C. Türk Patent Enstitüsü Markalar Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara, 2014

Karahan, Sami / Suluk, Cahit / Saraç, Tahir / Nal, Temel, **Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları**, Seçkin Yayıncılık, Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara 2011.

Karan, Hakan / Kılıç, Mehmet, **Markaların Korunması 556 Sayılı KHK şerhi ve İlgili Mevzuat**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2004.

Kaya, Arslan, **Marka Hukuku**, Arıkan Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2006.

Kitchin, David / Llewelyn, James / Meller, Richard Meade / Stuart, Thomas Moody / Keeling, David, **Kerly's Law of Trade Marks and Trade Names**, Sweet & Maxwell, London, 2005, 14th Edition.

Marette, Stéphan / Clemens, Roxane / Babcock, Bruce A., **The Recent International Regulatory Decisions about Geographical Indications**, MATRIC Working Paper 07/MWP10, January 2007, Midwest Agribusiness Trade Research and Information Center, Iowa State University.

Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükümünde Kararname (556 Sayılı KHK).

Meran, Necati, **Marka Hakları ve Korunması**, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2008.

OHIM Council Regulation (EC) No 207/2009 Official Journal of the European Union, 2009.

OHIM Commission Regulation (EC) No 2868/95, 1995.

Oytaç, Kutlu, **Endüstriyel Tasarımlar İçerikli Karşılaştırmalı Markalar Hukuku**, Genişletilmiş 2. Baskı, Nobel Kitabevi, 2002.

Özcan, Mehmet, **Avrupa Birliğinde Fikri ve Sınai Haklar**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1999.

Savaş, Halil / Sarıtaş, Hakan / Bardakçı, Ahmet, **Buldan Sempozyumu 23-24 Kasım 2006 Bildiri Metinleri, Kalite ve Ortak Markaya Dayalı Rekabet**, Pamukkale Üniversitesi.

555 Sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Uygulama Şeklini Gösterir Yönetmelik

551 Sayılı Markalar Kanunu.

556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Uygulamasına Dair Yönetmelik

Türk Patent Enstitüsü Hukuk Müşavirliği, 18.02.2008 Tarihli B.14.1.TPE.031.00/344 Sayılı Görüş.

Türk Patent Enstitüsü Marka İnceleme Kılavuzu, 2011.

U. S. Trademark Law Federal Statutes, U. S. Patent & Trademark Office, November 25, 2013.

U. S. Trademark Law Rules Of Practice & Federal Statutes, U. S. Patent & Trademark Office, October 22, 2014.

USPTO Trademark Manual of Examining Procedure, 1303 Collective Trademarks and Collective Service Marks, January 2015.

Ünal, Mücahit, Markanın Tescilinden Doğan Haklarla İlgili Hukuki İşlemler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007.

Yıldız Coşkun, Asu, Coğrafi İşaretler, T.C. Türk Patent Enstitüsü Markalar Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara, 2001.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://buldansempozyumu.pau.edu.tr/kitap/16.oturum/2.pdf>

<http://66.221.165.115/cgi-bin/ara.cgi>

<http://iprgezgini.org/2013/12/19/a-b-d-marka-hukukunda-esas-sicil-ve-ek-sicil-ayrimi/>

http://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1009&context=matric_workingpapers

<http://tmep.uspto.gov/RDMS/detail/manual/TMEP/current/d1e2.xml#/manual/TMEP/current/TMEP-1300d1e1.xml>

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:87DQBoGf0foJ:teftis.kultur.turizm.gov.tr/Eklenti/34660,ticaretle-baglantili-fikri-mulkiyet-anlasmasi-trips-199-.doc%3F0+&cd=3&hl=tr&ct=clnk&gl=tr>

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Dz_EojUr8bsJ:www.ab.gov.tr/files/ceb/Fas%25C4%25B11%2520Revizyon%2520%25C3%2587al%25C4%25B1%25C5%259Fmalar%25C4%25B1/Fasil7/3200810095.doc+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr

<http://www.inta.org/TrademarkBasics/FactSheets/Pages/PrincipalvsSupplementalRegister.aspx>

<http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/commonContent/CAbout>

<http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/resources/temp/B599A95C-2ECC-4096-B289-04F2FBD63B76.pdf>

<http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/resources/temp/03C371C4-D4C6-4823-98EB-F05CC6B82270.pdf>

<http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/resources/temp/23605D6A-F85E-4D65-84CB-380851A072B9.pdf>

<http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/resources/temp/278DBB34-1019-4E75-89DC-2010AD63F627.pdf>

<http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/resources/temp/3C6FD4F8-DA2D-4389-9D8E-8AB83A5C3E2E.pdf>

<http://www.uspto.gov/sites/default/files/trademarks/basics/BasicFacts.pdf>

<http://www.uspto.gov/trademarks/law/tmlaw.pdf>

http://www.uspto.gov/trademarks/law/Trademark_Statutes.pdf

<https://bozbel.files.wordpress.com/2013/01/551-sayc4b11c4b1-markalar-kanunu.doc+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr>

https://oami.europa.eu/eSearchCLW/#basic/*/number/280%2F2006

https://oami.europa.eu/eSearchCLW/#basic/*/number/934%2F2010-1

https://oami.europa.eu/eSearchCLW/#basic/*/number/R1007%2F2011-2

https://oami.europa.eu/eSearchCLW/#basic/*/number/T-295%2F01

https://oami.europa.eu/eSearchCLW/#basic/*/number/T-379%2F03

<https://oami.europa.eu/ohimportal/en/manual-of-trade-mark-practice>

https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/law_and_practice/ctm_legal_basis/2868_codified_en.pdf

https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/law_and_practice/ctm_legal_basis/ctm_directive_en.pdf

https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/law_and_practice/ctm_legal_basis/ctmr_en.pdf

https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/trade_marks/Guidelines/05_part_b_examination_section_4_absolute_grounds_for_refusal_en.pdf

https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/law_and_practice/trade_marks_practice_manual/WP/Part-B/02-part_b_examination_section_2_formalities/part_b_examination_section_2_formalities_en.pdf

https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/law_and_practice/trade_marks_practice_manual/WP/Part-B/04-part_b_examination_section_4_absolute_grounds_for_refusal/part_b_examination_section_4_absolute_grounds_for_refusal_collective_marks_en.pdf

[https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/trade_marks/Draft Guidelines WP 2/10 part b examination section 4 absolute grounds for refusal complete_en.pdf](https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/trade_marks/Draft_Guidelines_WP_2/10_part_b_examination_section_4_absolute_grounds_for_refusal_complete_en.pdf)

iprgezgini.org/2013/12/16/topluluk-marka-hukuku/

iprgezgini.org/2013/12/16/topluluk-markasi-sistemi/